Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

9 770032 339010

6. XII 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIII ● ЦЕНА 50 ДИН. ● БРОЈ 2084

500 ГОДИНА ОД ОТКРИЋА АМЕРИКЕ

7 ТАЈНИ КРИСТИФОРА КОЛУМБА

ЗАБАВНИК У ЗАБАВНИКУ: ОД ОВОГ БРОЈА ПОНОВО **РЕПРИНТИ** ИЗ 1939. ГОДИНЕ

Веровали или не!

ДЕТЕКТИВ МЕЛВИН Г. ЛОБИТ

ИЗ БАФАЛА (ДРЖ. ЊУЈОРК, САД) ПОГОЂЕН ЈЕ СА МАЛЕ РАЗДАЉИНЕ ИЗ РЕВОЛВЕРА ОД 38 КАЛИБАРА. ИПАК, ОСТАО ЈЕ НЕПОВРЕЂЕН ЈЕР ЈЕ МЕТАК ПОГОДИО ЗНАЧКУ КОЈУ ЈЕ САМО НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА ПРЕ ПУЦЊАВЕ ДЕТЕКТИВ СПУСТИО У ЏЕП.

Игнације Јукобски

(1752-1810) ПОЉСКИ ПОМОДАР, ТАКО СЕ ПЕДАНТНО ОДЕВАО И ЛИЦКАО, ДА ЈЕ УМРО ОД ЗАПРЕПАШЋЕЊА КАД ЈЕ ЈЕДНОМ СКИНУО ЦИПЕЛЕ И УГЛЕДАО ПОЦЕПАНУ ЧАРАПУ.

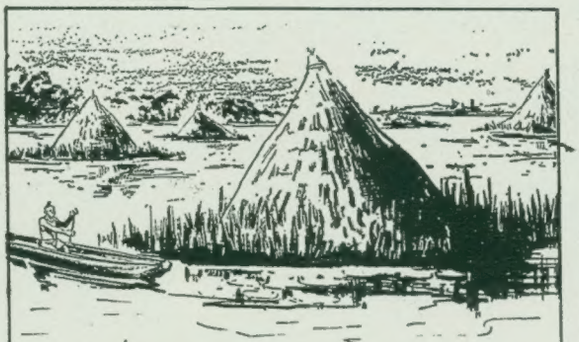

АТБАРИ

КОЈЕ ПРАВЕ ЧЛАНОВИ ПЛЕМЕНА МУКЕНИС ИЗ ЦЕНТРАЛНЕ АФРИКЕ, НАЛАЗЕ СЕ НА ПЛОВЕЋИМ ОСТРВИМА КАКО БИ БИЛИ ШТО НЕДОСТУПНИЈИ ЛОПОВИМА.

Велики шермишњаци

НА МАДАГАСКАРУ ВИСЕ СА КРОШЊИ ДРВЕЋА НА ВИСИНИ ОД 2 МЕТРА, А ПОВЕЗАНИ СУ СА ЗЕМЉОМ КАНАЛИМА КОЈИ ВОДЕ КРОЗ СТАБЛО.

ДВА КАМЕНА БЛОКА

КОЈА СТОЈЕ НА ВИСОКОЈ МОНОЛИТНОЈ СТЕНИ У КОРИТУ РЕКЕ ЈЕЛУМ, У БЛИЗИНИ ШАНДЕРА, У КАШМИРУ (ИНДИЈА), ЗАЊИШУ СЕ КАД ГОД ВЕТАР ЈАЧЕ ЗАДУВА.

ПОШТАНСКА МАРКА

СА ПОЛИНЕЗИЈСКОГ ОСТРВА ТОНГА, ПОЗНАТОМ ПО ПРОИЗВОЂЊИ БАНАНА, ИМА ОБЛИК - БАНАНЕ.

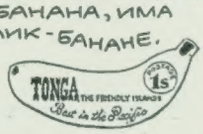

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● кад мачка огребе човека, приметили сте, то не само што боли већ и рана споро зараста. Холандски научници открили су и зашто: кад су проучили микрофлору са мачјих ноката, открили су мноштво микроба који су савршено безопасни за саме животиње, али човеку доносе непријатности. Занимљиво је да ово правило важи не само за домаће маце већ и за оне дивље – лавове, тигрове и остале.

●●● најмлађи проналазач у Француској који је патентирао свој изум је једанаестогодишњи Антоан Виал који је измислио електронску штипаљку! Шта ће електроника једној тако једноставној направи? Па, Антоанова штипаљка обавештава власника рубља кад је веш сув и даје му то на знање тако што се на њој упали сигнална лампица.

●●● једна јапанска фирма тврди да је коначно направила уређај захваљујући коме више нико неће моћи да вам украде аутомобил. У кабину аута уграђен је анализатор мириса, осетљив као псећи њух. Ако за волан седне странац чији мирис не познаје, мотор једноставно неће да упали.

●●● необичан захтев стигао је ових дана у један немачки суд: Савез глувонемих тражи да спикери и коментатори на телевизији обрију браду. Разлог – она сакрива покрете мишића на лицу, а глуви „читају" речи са усана.

●●● композиција састављена од 660 вагона и девет електричних локомотива, укупне тежине 70.000 тона, превалила је раздаљину од 860 километара јужноафричких градова Сајшен и Салданија. На тај начин оборен је претходни рекорд који је постављен пре четврт века у америчкој држави Охајо. Ексшампион достигао је дужину од 6 километара, тежно 42.700 тона и превалио је, без заустављања, 251 километар.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

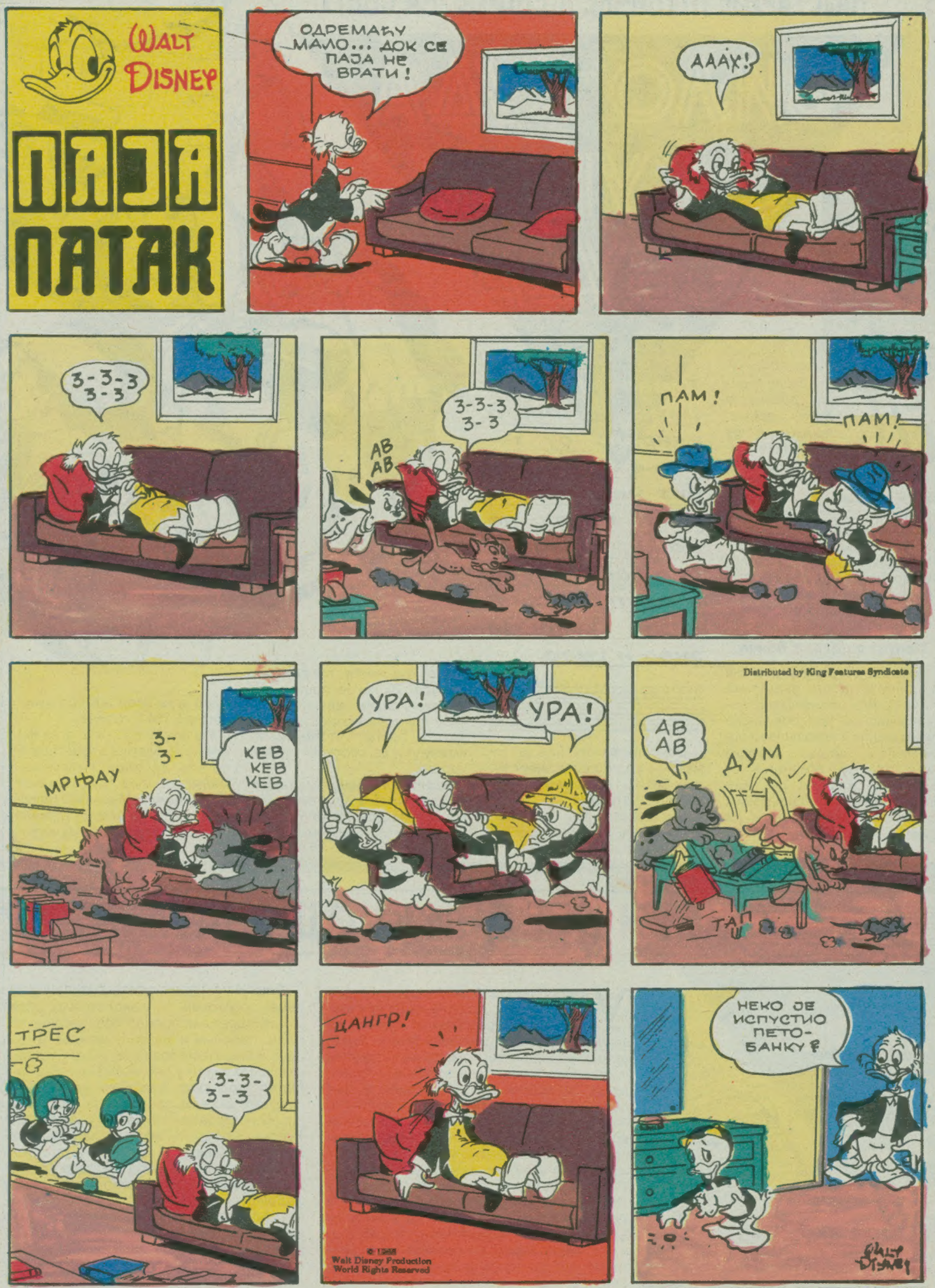
WALT DISNEY
ПАЈА ПАТАК
ОДРЕМАЋУ МАЛО... ДОК СЕ ПАЈА НЕ ВРАТИ!
ААА!
З-З-З З-З
АВ АВ
ПАМ!
ПАМ!
МРЊАУ
З-З-
КЕВ КЕВ КЕВ
УРА!
УРА!
Distributed by King Features Syndicate
АВ АВ
ДУМ
ТАП
ТРЕС
З-З-З З-З
ЦАНГР!
© 1958
Walt Disney Production
World Rights Reserved
НЕКО ЈЕ ИСПУСТИО ПЕТО-БАНКУ?

НАЈСТАРИЈЕ ПУТНИЧКЕ АГЕНЦИЈЕ НА СВЕТУ

БИЛО КУДА С КУКОМ СВУДА

Томас Кук и Џемс Фарго ударили су темеље нечему без чега савремени човек не може. Први је био свештеник а други се сналазио како је знао и умео

Прошле су године, дошло је друго време, промениле су се навике људи. Некада је туристички свет путовао по принципу „свако за себе". Путничких агенција није било, никоме ни у сну нису падале на памет.

А онда... појавио се Енглез Томас Кук са идејом да организује путовање њему непознатих људи. Народ се смејао.

Попуст за стадо божје

Енглези су ушли у светску историју и по два знаменита Кука. Први и старији Џемс организовао је прекоокеанске експедиције и истраживао полинезијска острва. Другом Куку, Томасу, родитељи су одредили животни пут. Бићеш баптистички свештеник, рекли су, и тако је морало да буде.

Основни разлог што је Томас Кук кренуо световним путем било је сиромаштво породице. Зато је мали Томас још у десетој години морао да зарађује за живот као потрчко код неког лондонског пиљара. Затим је постао неквалификовани радник док га нису примили баптисти, религиозна протестантска секта, именујући га сеоским мисионаром.

Једини и основни посао младог Томаса Кука био је да по селима држи проповеди о штетности употребе алкохола. Било је то пред његово пунолетство 1841. године.

На срећу по њега, а на несрећу по баптисте баш тада је почела да ради железница. Немирног духа, Кук је замолио управу „Мидленд рејлвеја", која је иначе држала право на експлоатацију новог

ЖБУН ВРЕДНИЈИ ОД ЗЛАТА

КОЗМЕТИКА ИЗ ПРОШЛЕ ЕРЕ

У раздобљу од 4. века пре наше ере па све до 1. столећа наше ере становници Средоземља толико су знали о узгајању и употреби разног лековитог биља и његовом мешању са другим састојцима биљног и животињског порекла да од тада па до 1600. године у овој области готово ништа ново није пронађено. Тако је, рецимо, у 4. веку пре наше ере могло да се набави чак 35 различитих козметичких лековитих масти и још 12 помада намењених искључиво улепшавању.

Израелским археолозима Мордекају Гишону и Моше Фишеру са Универзитета Тел Авив пошло је за руком да у месту Ен Бокек, на обали Мртвог мора, открију једну од најцењенијих и најпознатијих козметичких лабораторија из времена преласка старог у нови век.

Била је то једноспратна грађевина од девет просторија. У свакој од њих одвијао се одређени процес производње помада, парфема и масти. Кувањем, цеђењем и мешањем трава са уљима и лековитим блатом (и у оно време црна земља Мртвог мора била је на цени) настајали су парфеми и скупа средства за улепшавање. Они су затим паковани у керамичке ћупове, затварани воском, па испоручивани трговцима.

На основу списа из тог периода научници су закључили да се у овој правој малој фабрици најчешће употребљавало корење иљорота, ђумбира, затим семенке аниса, горког бадема, нана, мимоза, ружа, рузмарин, сена, као и кора цимета, кедра, сандала и лимуна. Али, најважнија и најцењенија од свих била је балсамика, жбу-

Илустровао: Бране Јовановић

превозног средства, да му се прода 580 карата, наравно у пола цене, како би одвезао вернике у место удаљено око 17 километара од главне цркве. У управи фирме пристали су.

Тако је почело. Убрзо су и друге верске секте почеле да се обраћају Куку с молбом да и за њих „издејствује" повластицу.

У „Мидленд рејилвеју" били су више него задовољни, посао је цветао.

Млади Томас Кук, међутим, закључио је да служба свештеника не одговара његовом бићу те се отиснуо у послове. Схватајући да су људи на одмору препуштени сами себи од превоза до боравка понудио је своје услуге. Први већи подухват било је организовање крстарења по Средоземном мору групе богатих Енглеза.

Средином 1852. Томас Кук се преселио у Лондон и отворио прву путничку агенцију на свету пошто је претходно склопио уговор са неколико превозничких предузећа о провизији од продатих карата. Ипак, његова агенција се прочула и изван граница Велике Британије. Било је то 1889. године када је за прву светску изложбу у Паризу продао око 400.000 путничких карата!

Посебно туристичко тржиште представљао је Египат, у то време енглеска колонија, и Кук је од убране зараде купио 27 парних лађа и 800 малих једрењака за крстарење по Нилу. Кажу, било је то прво туристичко улагање.

Потом је све ишло природним током. Агенција „Кук" примила је у окриље Међународно друштво вагона за спавање те је настала фирма са 324 филијале у 53 земље са 12.000 запослених спремних да превезу туристички народ копном, морем и ваздухом до сваког светског кутка. Поменуто Међународно друштво вагона за спавање нестало је, уместо њега настао је чувени „Вагон ли Кук"! Туристичка агенција „Кук" не бави се само туризмом. Њој можете поверити и бебу, деду, бабу, немоћног... само рецте где желите да буду превезени!

Томас Кук је умро 1892. Агенцију су наследили његови синови Џон, Франк и Ернест. Два пута је агенција падала у дугове и туђе руке. Најзад, је национализована 1948. године.

Америкен експрес од позајмице

Америкен експрес, скраћено АМЕКСО је иста тема али друга варијанта. Настала је на америчком континенту некако у исто време када је Томасу Куку „сулуда" идеја пала на памет. У ствари, Амексо је постао од три компаније које су дилижансом превозиле путнике широм Сједињених Америчких Држава. Било је то 1850.

Четрдесет година је Амексо бринуо за путнике и робу. године 1891. директор компаније Џемс Фарго запутио се у Европу да испита могућност отварања филијале. Имајући у виду време боравка и трошкове које је требало платити, он је са собом понео неколико кредитних писама у замену за новац. Европске банке, међутим, нису хтеле ни да чују за кредитна писма. Кеш или ништа!

Фарго се нашао у невољи. Некако је од пријатеља позајмио новац и платио рачуне, али када се вратио кући имао је јасну представу о невољницима које задеси слично зло. Тако су настали туристички чекови којима се плаћало а Амексо гарантовао исплату. Туристи и путници преко океана су нагрнули! Амексо је чак омогућио власницима чекова

да могу да их врате уз одбитак од само 0,75 одсто трошкова!

Штампајући прву серију чекова, Џемс Фарго није ни слутио да ће прокрчити пут упрошћеној форми чекова – картици! Данас на Западу картицу Америкен експреса има сваки трећи грађанин. Њом може да се плаћа све – од туристичког путовања до пазара широм света.

Први корак Амекса био је претварање од транспортне у мешовиту, а од 1918. у чисто путничку агенцију са филијалама на готово свим континентима.

Службеници Америкен експреса, препознатљиви по плавим униформама, дочекују путнике на свим већим светским аеродромима. Преносе поруке, прихватају децу и остареле спроводећи их на кућну адресу, обезбеђују путне карте, резервишу хотеле, организују туристичка путовања, чак превозе и брину о домаћим животињама – кућним љубимцима!

Америкен експрес није само картица за плаћање.

Миленко Тодоровић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

наста биљка (из породице Burseracee) мирисних цветова и листова из којих се добијао скупоцени Јудејски балзам. Он се употребљавао и у козметици и у медицини. Једна богата жена или, рецимо, травар били су у стању да за овај чудесни лековити балзам из Палестине плате право мало богатство. То није ни чудо, ако се узме у обзир да је целокупна производња износила једва 19 литара годишње. Зато је неколико грама балсама продавано за двоструку количину сребра које је у оно време било много траженије и цењеније него данас. Јудејски балзам био је толико тражен да је, према писању старих хроничара, у време рата са Римљанима, приликом повлачења војска уништила сва поља засејана балсамиком како не би доспела у руке непријатеља. Цар Веспазијан ипак је некако успео да се домогне ове биљке и тако је донесе у Италију. Чак ју је поносно носио на челу тријумфалне поворке на повратку у Рим.

Ве. М.

Истинита прича о несрећном принцу

ЗИМСКА Н

Аустроугарски престолонаследник Рудолф, имао је све и није имао ништа. Било је то више него што је могао да поднесе

Јак прасак тргао је Лешека из сна. Збацио је перјани покривач и ослушнуо. Ништа. Тишина. Мора да му се само учинило или да је сањао, помислио је кад је одјекнуо још један прасак. Сада је већ био сигуран да је у питању пуцањ из револвера. Немогуће је да је неко дошао споља јер је целе ноћи беснела снежна олуја. Онда ко? У ловачком дворцу Мајерлинг осим њега, и грофа Хојоша, ту је била још само његова царска Висост, престолонаследник Рудолф и она прелепа девојка, бароница Марија Вечера. Истрчао је у ходник и готово се сударио са грофом Хојошем. Значи, пуцало се из престолонаследникове собе. Страшна зебња обузела му је срце.

Оштар мирис барута заголицао им је ноздрве кад су ушли у Рудолфову собу а слика коју су угледали, паралисала их је. На десној страни кревета, сва покривена ружама, лежала је Марија Вечера. Смрт је очигледно затекла у сну: није се ни померила. Одмах до ње, попреко по кревету, лежао је наследник круне: десни део лобање био му је размрскан хицем који је испалио у слепоочницу.

За двор су потребни преци

Цела прича почела је неколико месеци раније, 12. априла 1888. Тога дана се бароница Вечера, рођена Балташи, пореклом богата Левантинка, удата за Мађара из нижег племства који је направио сјајну каријеру у дипломатији, извезла са своје две кћерке, Ханом и Маријом, у шетњу Пратером. Веома богата, власница једне од најлепших палата у Бечу и готово свакодневно домаћица многим принчевима и надвојводама, сама није имала приступ на двор будући да није имала довољно „важних предака". Ипак, цар Фрања Јосип и царица Елизабета познавали су је па су јој, кад би је срели, упућивали по коју љубазну реч.

Осим две кћери, бароница је имала и два сина али је њен понос била Марија, шеснаестогодишња девојка изузетног стаса, не превисока, црне косе и прелепог лица. И мада би на основу овог описа лако могао да се изведе закључак да су и Марију, коју су од милоште звали Мери, красиле велике тамне очи, под њеним веђама, блистала су два плава ока. Шетајући Пратером тог 12. априла, та два плава ока угледала су младог човека у униформи коњичког генерала. Његово држање и лепо овално лице просто су зачарали Марију, тако да се нетремице загледала у његове очи, питајући се ко је. А онда јој је, у магновењу, синуло да би то морао да буде престолонаследник Рудолф. И није се преварила. Био је то принц – много згоднији него на сликама које је имала прилике да види. Касније, на тркама које су се одржавале тог дана, Марија је из своје ложе, сасвом близу царске, приметила да престолонаследник гледа около као да неког тражи: у тренутку кад се његов поглед срео са њеним, упитао је нешто официра који му је био најближи не престајући да гледа у правцу у којем се налазила. Марија је поцрвенела и више ни о чему није била у стању да мисли. Изговоривши се да је болесна, те вечери није се појавила за столом, желела је да остане сама и размишља о том погледу. Још није била свесна да је на прагу оног што се зове смртно заљубљивање.

Што се тиче принца, он је тај сусрет сместа заборавио. Било је толико тога што га је преокупирало: досадни пријеми, још досаднije вечере, људи који су стално нешто од њега тражили, разне дневне обавезе које му нису остављале времена да предахне, а и његова супруга, белгијска принцеза Стефанија која му је

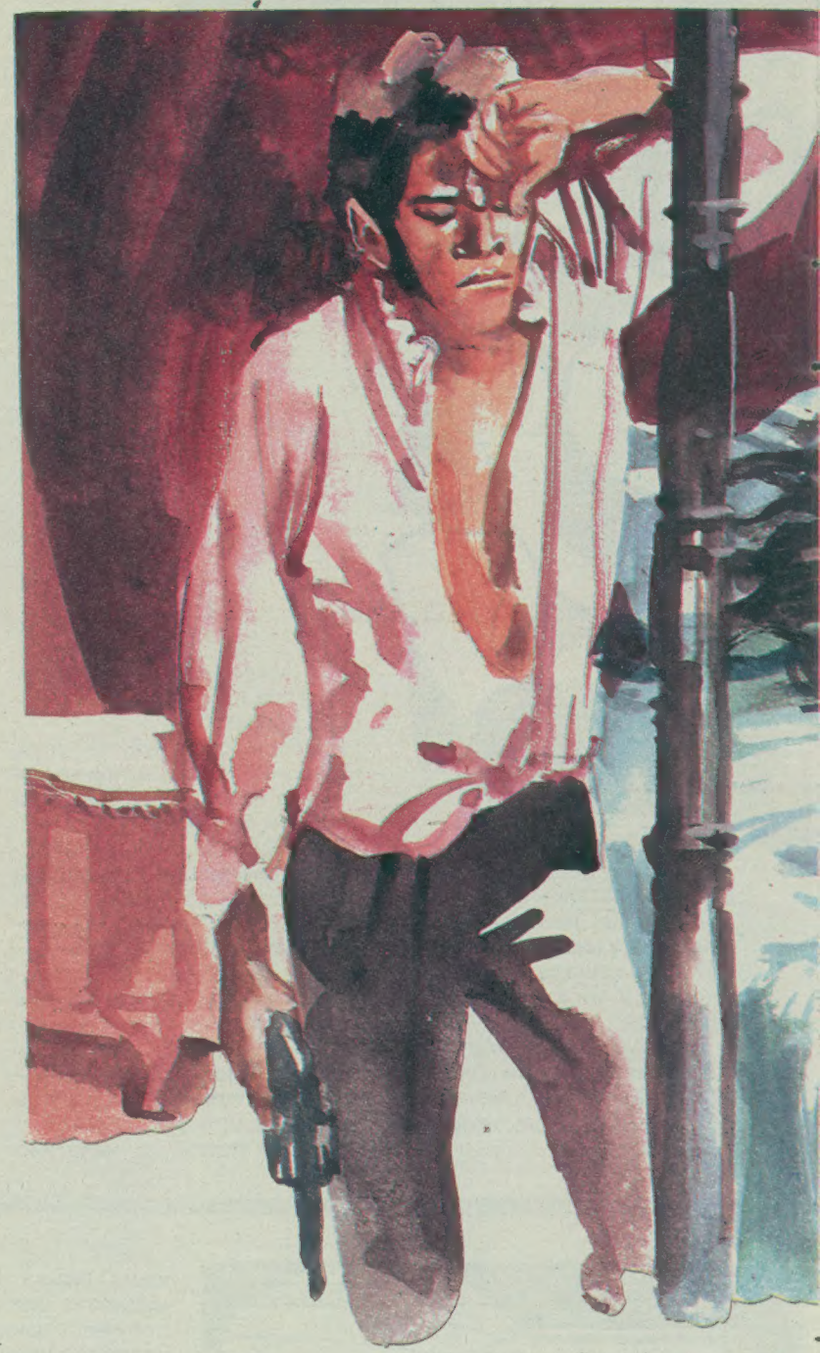

и самом својом крупном и ружном појавом ишла на нерве, па онда ти њени непријатни изливи љубоморе. Рудолфа је нервирао и начин на који је његов отац управљао гломазном двојном монархијом: није волео ни путовања по царевини на која су га приморавали. Једину праву радост пружао му је лов, живот у природи и дружење с пријатељима који су се могли набројати на прсте једне руке. Мучен свакодневним незадовољствима, Рудолф је заборав тражио у малим, за обичан свет неприступачним салонима хотела „Сахер", уз добра вина и лепе жене. То наравно није могло а да се не прочује па је често био изложен додатном кињењу принцезе Стефаније која, као добра католкиња и жена свесна својих одговорности, никако није могла да заборави да је Рудолф, по рођењу друге девојчице, потпуно занемарио свој задатак да царству обезбеди наследника.

Све у свему, за Рудолфа се могло рећи да је интелигентан, образован и несрећан. Понекад му је падало на памет да се свега одрекне, узме неко грађанско име и склони негде-где га неће тражити. Понекад је помишљао

ОК У МАЈЕРЛИНГУ

да је једини излаз из свега тога – смрт. А да му она није била ни далека ни страна, најбоље је говорила лобања коју је држао на радном столу. Та лобања је као црна слутња задавала много страха његовој мајци, царици Елизабети. Слична осећања изазвала је и у Марији када је први пут крочила у престолонаследников кабинет.

Особа од поверења

Тешко да би девојачки занос Марије Вечере икад постао нешто више од тога, д а се једног дана њена мајка није вратила из града у друштву старе познанице, грофице Лариш, рођене сестричине принца Рудолфа. Ово познанство показаће се не само као судбоносно него и трагично.

За време ручка престолонаследникова сестричина је испричала гомилу нимало добронамерних прича о двору и његовим становницима, не поштедевши свог оштрог језика никог осим Рудолфа, који ју је једини од чланова царске породице трпео у својој близини. Захвална због тога, грофица му је певала хвалоспеве које је Марија просто гутала. „Њен" принц је био принц из бајке. И како је онда једно дечје срце могло да издржи а да своју, најстроже чувану тајну, не повери једној тако красној и принцу блиској особи?

Измамивши из Марије све, па чак и најскривеније мисли, грофица је нашла да би по њу било врло упутно да свог рођака упозна са овом тајном. Тако би га имала у руци. У међувремену је и Марија схватила да је безнадежно заљубљена у принца. Она није очекивала да ће икада имати прилику да крочи у двор, а све чему је могла да се нада било је да ће принца срести у позоришту или Пратеру. И зато је, кад год би из новина или од друштва које се окупљало у њеној кући сазнала да ће на некој представи бити принц, молила мајку да неизоставно обезбеди место у ложи. Бароница Вечера је, разуме се, испуњавала жељу своје прелепе кћери, уверена да је њено дете живо заинтересовано за позориште.

Тако је Марија живела за оне тренутке када ће у царској ложи угледати престолонаследника. Њеној срећи није било краја када је једном приликом на њен, Рудолф одговорио дугим погледом. У међувремену, грофица Лариш је правила планове како да Марију, која без мајчине пратње није могла да крочи из куће, упозна са престолонаследником. Прилика се, сасвим изненада, указала на једном пријему у Тегеранеу у Баварској.

Дечја прича

– Ех, драги рођаче – обратила се у једном тренутку Марија Лариш Рудолфу – није вам довољно што сте наследник круне него бисте још хтели да будете и Дон Жуан. А успеха у томе, како видим, имате и превише.

Мада је сличне ствари чуо већ безброј пута, Рудолф се ипак заинтересовао за оно што је био сигуран да ће му грофица понудити.

– Не мислим ни на шта нарочито – лукаво је наставила грофица. – У питању је само једна дечја прича. Хоћу да кажем да се једна девојчица заљубила у вас први пут кад вас је угледала...

Рудолфу није требало много да сазна ко је та девојчица. Да, запазио је ту Марију Вечеру у позоришту. Божански је

лепа и не би имао ништа против да је упозна.

Крајем октобра, понудивши се да уместо баронице она отпрати Марију код фотографа, графица је девојку одвела у Хофбург, палату у којој је царска породица проводила зиму.

Сваку реч коју је то суботње преподне изговорио Рудолф, Марија је добро упамтила. Како је био леп, паметан, нежан! Прави принц из бајке. Враћајући се кући помислила је да би дала све на свету за само још један сусрет. И Рудолф је њоме био очаран: Марија није била само лепа, она је, то је било више него очигледно, била искрено заљубљена, пуна поверења и ништа није тражила заузврат. Свака жена са којом је до тада имао неку везу, очекивала је, и наравно добијала, какав скупоцен комад накита, бунду, кућу или положај. Марији није требало ништа осим њега.

Цар је љут

Повремени, краткотрајни сусрети уродили су недозвољеним плодом – љубављу. Упркос свим мерама предострожности које је Рудолф предузимао, о њој је, ипак, по Бечу почело да су шушка. Причало се да се престолонаследник заљубио у неку непознату девојку, али је било и оних који су помињали име Марије Вечере. Наравно, било је и оних који су одбијали да у везу с Маријом поверују: како би она била могућа када девојка никад није излазила без бароничине пратње? О томе да је бароница бригу о кћери повремено поверавала графици Ларишу, искрено верујући у њено пријатељство, није се знало.

Било како било, шапутања су прерасла у приче а оне су једног дана стигле и до царске породице. Принцеза Стефанија се узалуд жестила и никако није успевала да на који минут улови мужа и скреше му у лице оптужбе. Међутим, оно што није пошло за руком њој, било је врло једноставно Франји Јосипу. Он је био цар. А разлога за љутњу је и те како имао: Рудолф је без његовог знања упутио папи молбу да поништи његов брак са Стефанијом, потпуно свестан чињенице да то уједно значи и одрицање од престола.

Франьо Јосип, који је по мишљењу својих савременика био човек скромних интелектуалних могућности и непоколебљив у оном што је сматрао дужношћу, решио је да опомене сина. Позвао га је у свој кабинет, рекавши му да треба да га замени на „стражи" царевине. На престолонаследникову примедбу да стражу може да преузме било ко, важно је само да се она одржи, прешао је као да је није ни чуо. Одлучно је затражио да госпођицу Вечеру заборави, а ако не буде хтео ... Па, он ће већ учинити најбоље што буде могао. Разговор је завршио речима: „Дакле, Рудолфе, разумели смо се!"

– Сасвим! – одговорио је његов син и замолио за допуштење да још само једном, последњи пут, види Марију Вечеру. Мало великодушности неће бити наодмет, закључио је цар и допустио сусрет.

Коначно заједно

Док је ишао према својим одајама, Рудолф је већ направио план. У суботу, 26. јануара 1889. послао је Марији писамце и позвао је у ловачки дворац Мајерлинг који се налазио четрдесетак километара од Беча. Целе те вечери био је, причало се касније, сјајно расположен.

Сутрадан, Марија је искористила мајчин и сестрин излазак у град да се искраде: у оближњој уличици у једној кочији чекао је Рудолф. Путовање до Мајерлинга било је дуго и напорно али га љубавници нису ни осетили. И пре него што су стигли до ловачког дворца, одлука је била донета: ако не могу да буду заједно у животу, биће то у смрти. Пред собом су имали два дана која су најзад могли да проведу заједно.

Ништа гостима, грофу Хојошу и надвојводи Филипу Кобуршком, јединим људима који су се осим Марије, Рудолфа и његовог собара Лешека налазили у Мајерлингу, није говорило каква је драма на помолу. Пошто су провели један дан у шетњи и пријатном разговору, Филип Кобуршки се вратио у Беч. Следећу ноћ и дан, љубавници се ни за тренутак нису одвајали: њихово време је измицало. Двадесет осмог јануара повукли су се одмах после вечере у спаваћу собу и отуда је допирао само Маријин раздрагани смех. Заспала је иза поноћи, нимало се не бојећи смрти коју је чекала. Рудолф се дуго превртао по кревету, све док није почело да свиће. На први трачак светла, извадио је из стола револвер и прислонио га уз Маријину главу. Утонувши у спокојан сан није га осетила. Смрт није нарушила Маријину лепоту: прекривши је ружама, њеним омиљеним цвећем, Рудолф је још једном повукао окидач. Био је то крај једне велике љубави.

Олга Вукадиновић

Вештачка интелигенција за оклопна возила

ЧЕЛИЧНА ПЕСНИЦА БУДУЋНОСТИ

У многим гранама индустрије широко се примењује аутоматизација, роботика и рачунарска техника па и у војне сврхе пре свега у последње време вештачка интелигенција велику примену доживљава у развоју и производњи оклопних борбених средстава као што су тенкови и транспортери. Оклопне снаге будућности биће без посаде и деловаће потпуно самостално. Пре поласка на задатак добијаће само упутства, а на бојишту ће извршавати унапред постављене задатке у зависности од развоја ситуације.

Претеча – „голијат"

Први тенкови без људске посаде били су прилично једноставни, а њихове могућности веома скромне. Давне 1915. године Французи су први направили тенк без посаде. У ствари, то је био омањи транспортер пун експлозива који је имао задатак да стигне до циља и у његовој непосредној близини експлодира. Даљим развојем и напредовањем науке и технике тенк добија много боље особине. Пре почетка Другог светског рата Немци су произвели први тенк са даљинским управљањем који је носио назив „голијат". Даљина његовог кретања са експлозивним пуњењем износила је 650 метара. Хитлерова ратна индустрија произвела је 7.000 ових тенкова. Сличан тенк без посаде направили су Французи и Енглези, а пред крај рата и америчка морнарица. Са завршетком Другог светског рата престала је производња и занимање за овакву врсту тенкова. Да би се тенк и оклопно борбено возило кретало без посаде потребно је да конструктори аутоматизују поступке које је до сада обављала људска посада. О чему је заправо реч?

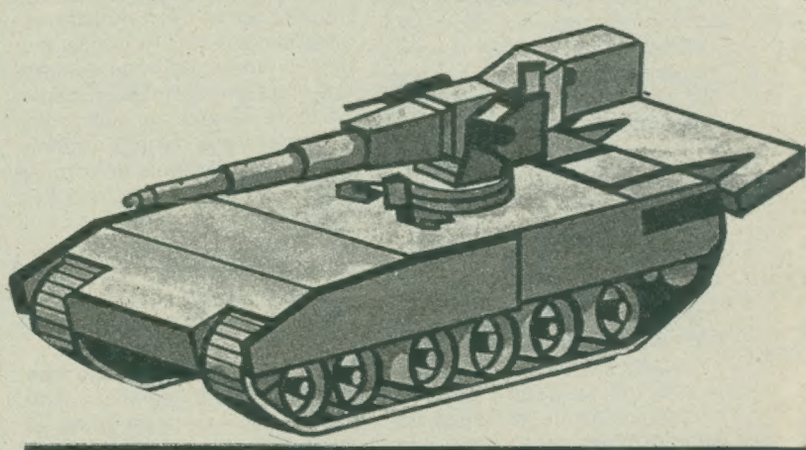

Тенк-робот

Тенк без људске посаде, много мањи од данашњег, биће опремљен супермодерним чунарима пете генерације, телекамерама, осетљивим сензорима и моћи ће да извршава потпуно самостално задатке извиђања и вођења борбе на бојишту...

овога будући тенкови роботи биће опремљени и такозваним сензорима претње. У ствари, то су системи за упозоравање на претње противника у виду уређаја са инфрацрвеним и ласерским зрацима. Американци су развили два система под називом VIDS (систем интегралне одбране тенка) и DMS (систем руковања подацима). Предвиђа се да ова два система примају сигнале од сензора претње, испитују их у рачунару и на основу тога бирају и омогућавају дејство противских даљиномера возило је усавршено тако да савладава много веће даљине и при већим брзинама.

Мозак будућег тенка робота биће рачунар пете генерације који ће прикупљати све податке, обрађивати их за делић секунде и давати правовремене команде. Практично, са напред наведеним аутоматским системима, рачунар ће заменити целу посаду тенка (командира, возача, нишанџију и пуниоца). Циљ свих ових побољшања и усавршавања је да се добије потпуно

Модел тенка-робота у лабораторији са приказаним пресеком

Сам бира циљ

Аутоматизовање појединих радњи обављано је кроз одређене фазе развоја. Као први корак радило се на учвршћивању тенковског топа. То значи да када се једном захвати циљ, без обзира на кретање тенка по неравном терену, он остаје стално захваћен (принцип жиростабилизације). Тенк је и добио аутоматски пренос. После овога уведен је систем аутоматског пуњења тенковских топова, што је омогућило већу брзину паљбе и употребу топова већег калибра од 125 mm. Овим је омогућено да читав тенк буде мањи јер више нема потребе за пуниоцем. Свака од ових фаза је проверавана на постојећим тенковима тако да су уградњом ових система постали савременији, а особине су им знатно побољшане. Уједно се допринело градњи тенка без људске посаде. Следећа фаза у развоју био је систем аутоматског откривања и праћења циљева. Комбиновањем овог система и система за управљање топом и аутоматско отварање ватре, будући тенк добија одређени степен вештачке интелигенције. Овим је још један члан посаде (нишанџија) непотребан у посади тенка. Занимљиво је да су развијена и примењена два типа сензора за аутоматско откривање и праћење циљева, а имају изузетне особине. Први су терминали „флир" сензори који могу да „виде" по мраку кроз измаглицу, прашину и димну завесу. Други тип су нешто савршенији сензори милиметарско-таласног радара на које не утичу никакве временске промене нити препреке и практично раде у свим условима. Једини недостатак им је што имају активан систем откривања циљева па су и сами уочљиви. За ове сензоре се чак тврди да могу да разликују типове непријатељских тенкова. Поред мера. Ови системи омогућавају тенку роботу да самостално примењује потребне одбрамбене мере и заштити се од непријатеља.

Рачунари уместо посаде

Да би тенк могао самостално да се креће без посаде потребно га је опремити рачунаром који ће обезбеђивати веома сложену теренску навигацију. Самостално кретање захтева веома висок ниво видео података добијених од видео камера које се налазе на тенку роботу. Самостално кретање тенка робота по различитом земљишту и теренима најтежи је задатак. Американци су 1985. године на пробном полигону приказали аутономно возило AVL (аутономно копнено возило) које самостално прелази неколико километара брзином од 5 km/h при чему користи ТВ-камеру и рачунар за обраду видео података. Даљим усавршавањем и постављањем савремених сензора и ласерсамостални тенк робот који ће деловати на основу упутства која ће добити пре поласка на задатак. Употреба оваквих тенкова-робота биће практично неограничена. У односу на постојеће тенкове, тенк робот биће много мањих димензија, а самим тим и мања мета за противника. Биће му повећана ватрена моћ, прецизност, могућност кретања, осматрања, извиђања, заштите и непрекидног деловања у свим временским условима. Неће знати шта је умор, хладноћа, врућина, глад, страх, нервоза, деконцентрација и остале „особине" које поседује човек. Најважније од свега је то да и ако дође до уништења оваквог тенка биће поштеђени људски животи. Овакви тенкови роботи сигурно ће после 2000. године почети да заузимају озбиљна места у армијама земаља у којима се већ испитују, а то су пре свега САД, Енглеска, Израел, Немачка и др.

Ж. М.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

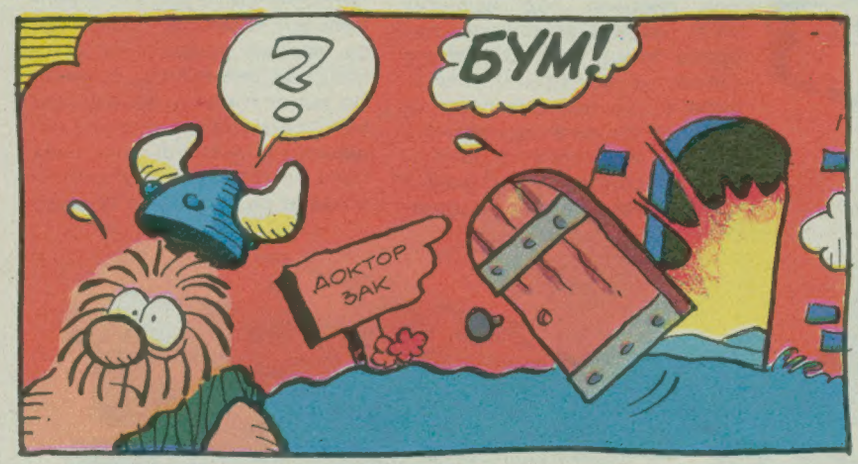

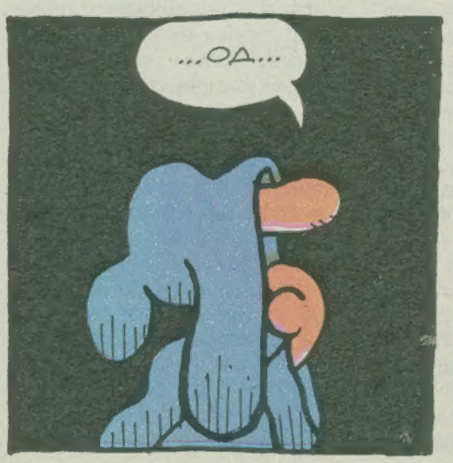

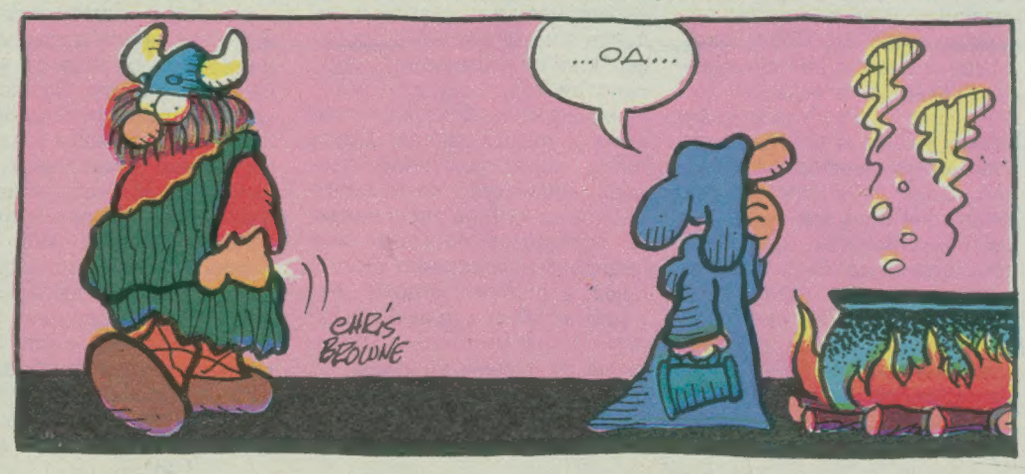

ПРИЧЕ ИЗ ЗБИРКЕ СТРАВЕ

ИСТИНИТЕ ДЕЈВА ДАТОНА

УБИЈЕН ВРАТИМА

Мајор Гонзало Мартин из Кандабе на Филипинима залупио је врата својих кола и био погођен метком из пиштоља прикаченог за сопствени појас. Можда би и остао у животу захваљујући брзој акцији његовог шофера који је пожурио ка оближњој болници, али је на пола пута ауто остао без бензина.

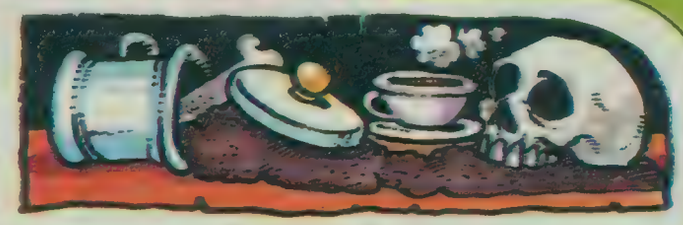

Када су љубавницу преминулог комичара Дика Емерија присилили да његов пепео преда његовој супрузи, у мају 1984, она је заржала извесну количину, крију̀ћи га у теглици за нес-кафу.

Док је лежао на самртничкој постељи, умирући од заразног облика малих богиња, тело краља Луја XV попримило је сасвим црну боју. Истовремено оно је ширило и тако страховит смрад да је један од слугу који га је касније полагао у мртвачки сандук пао на месту мртав јер му је у тренутку позлило.

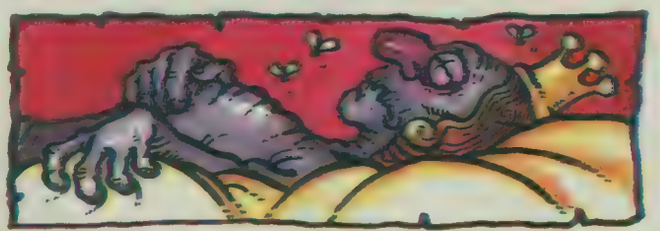

ЈЕЛО УБИЈА

Калиф Солиман умро је несретним случајем од стомачних тегоба у свом логору у Сирији, накратко пре напада на Цариград. Пре тога појео је две корпе јаја, две корпе смокава и огромну количину шећерног десерта.

Једном приликом на ходочашћу у Меки успео је да за један једини оброк поједе, и преживи, седамдесет нарова, једно јаре, шест кокошки и огромну количину грожђа.

ФАТАЛНО КЛИЗАЊЕ

Храбри канадски пензионер Боби Лич поиграо се са смрћу када се са својих шездесет година спустио низ Ниjагарине водопаде у челичном казану без иједне огреботине. Девет година касније није успео да избегне судбини, умро је од повреда задобијених након што се оклизнуо на кору од поморанџе.

СМРТНА ДОСАДА

Рус по имену Булан који је извршио самоубиство 1891. године оставио је опроштајну поруку наводећи разлог због кога се одлучио на тај чин. Наиме, његов живот је постао неиздрживо досадан и незанимљив у поређењу са „старим добрим временима". Имао је 106 година.

Након смрти чувеног француског филозофа и комедиографа Волтера, доктор који је урадио обдукцију понео је са собом пишчев мозак препариран у алкохолу, док је пишчево срце затражио његов блиски пријатељ господин Де Вил.

Због Волтерових напада на цркву и њене установе, духовне власти забраниле су да му се тело покопа на освећеној земљи. Тада су његов леш, обучен у кућни мантил и постављен усправно у седећој пози у свилом постављеној кочији, пријатељи пребацили у манастир близу Троја где је његов нећак био свештеник. Кришом је сахрањен у 5 сати ујутру у сандуку склепаном на брзину од старих дасака.

Када је кроз неколико година самостан требало да се прода, Волтерови посмртни остаци су ексхумирани да би били спасени од стављања у заједничку гробницу. Многи од француских градова су потраживали по комадић тела чувеног филозофа, па је било неопходно донети декрет којим се декларише да су остаци искључиво власништво државе. Ово, међутим, није спречило колекционаре да за време ексхумације украду пишчево лево стопало заједно са неколико његових зуба. Тако је остацима Волтеровог тела без мозга, срца, левог стопала и неколико зуба, приређен величанствен дочек у Паризу где га је дочекао градоначелник и хиљаде узбуђених Парижана. Сахрањен је у крипти париског Пантеона, но ни ту није нашао коначни мир. Религиозни екстремисти су 1814. године украли тело из крипте и однели на локално ђубриште где су га и закопали. То је био уједно и крај „узбуркане смрти" једног од највећих писаца свих времена.

БЕЗ НЕРЕДА, МОЛИМ

Одлучивши да изврши самоубиство холивудски сценариста Клајд Бракман није желео да направи неред у стану своје супруге. Позајмивши пиштољ од Бастера Китона, он је крајње увиђавно смртоносни хитац себи у потиљак испалио у телефонској говорници.

УБИСТВО КОБАСИЦОМ

Један тридесетогодишњак са Новог Зеланда је 1984. године био осуђен због убиства клањем. Наиме, он је своју супругу искасапио залеђеном кобасицом.

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

НАЈВРЕЛИ

Исцрпљени и залеђени од сопственог зноја, једва су се докопали портирнице. Кошмар је нестајао као и снага из њихових тела. А онда, паничан повик: „Ватра! Ватра! Поново гори...” одвели су их опет у већ преживљено

Људима који су те ледене јануарске ноћи дежурали у „Астибу” није се баш излазило из топле портирнице. А и зашто би. Напољу ледени ветар, откида, минус 23. А Штип пуст, могао си да га украдеш, а никог да те спречи.

Као ни у суседној фабрици дувана, ни у „Астибу” те ноћи није радила трећа смена. У читавој фабрици само њих петоро. Чувари Никола Вујовић, Перо Пејков, Јордан Ефтимов и доле у котларници ложачи Ангел Костадинов и Васе Златев. Котларница је радила, морала се одржавати температура у халама због прве смене која ће за неки сат бити за машинама.

Шта је Николу Вујовића натерало да, ипак, за тренутак напусти топлу портирницу и мало обиђе фабрички круг, ни сам не зна. Вероватно професионална опрезност. Подигао је крагну од кабанице да заштити уши, али главу није дизао због леденог ињa које је летело право у очи. Бар до првог угла кад му је ветар остао за леђима. А прво што је привукло његову пажњу био је кров од котларнице. Учинило му се да је један део крова, тик уз помоћни димњак, ужарен. Јурнуо је назад и скоро се сударио с Пејковим.

Залеђени хидрант... телефон у квару

– Брзо по противпожарне апарате, у котларници је ватра.

Са апаратима улетели су у котларницу. Као да су сишли у пакао после оног напољу. Кров изнад котлова пуних врелог мазута је горео, а ложачи Костадинов и Златев изгледали су беспомоћно покушавајући противпожарним апаратима да зауставе ватру изнад котлова. Никола је схватио да са апаратима само губе време. Довикнуо је Пејкову:

– Реци Јордану да зове ватрогасну бригаду... Укључићу хидрант, морамо на кров.

Већ је био код хидранта поред зида котларнице, и како га је додирнуо, осетио је да су му се прсти просто прилепили за хладан метал. Као неки жар у прстима. Одврнуо је хидрант, и ништа. Био је залеђен, неупотребљив. У том се вратио Пејков.

– Веза са градом је у прекиду, Јордан је отрчао до „Тутуна” да од њих јави.

– Идемо до хидранта у хали, овај је залеђен.

Никола је с муком одвојио слепљене прсте, не обраћајући пажњу на резак бол у њима. Отворили су хидрант у хали и брзо се са шмрком сјурили поново у котларницу. Доле је све личило на мишоловку. Ватра се још више разбуктала, а ужарени комади са таваница изнад котлова претили су сваког часа да се одвоје и падну на њих. Укључили су шмрк и усмерили га на таваницу, али млаз је био преслаб да стигне до ње. Због котлова који су радили, притисак је био мали. Ухватило их је очајање од саме помисли шта ће се догодити ако комади са таваница запале котлове. Њихова експлозија би уништила трафо-станицу до котларнице и

МА ШТА КАЖЕШ

БОЖЕ САЧУВАЈ!

Усред ноћи полиција јавља једној породици: „Ваш син је овде у нашој централи. Возио је брзином од 150 километара на сат украдени аутомобил који му је послужио да опљачка радњу. Наша три полицајца једва су га зауставила и савладала!”

„То није могуће”, одговара отац, „код куће се никада тако не понаша!” ■

СВИ НЕУОБРАЖЕНИ ШАМПИОНИ

Америчком глумцу Мајклу Фоксу слава никако није могла да удари у главу јер га је његова породица на време вратила на земљу:

„Никада нећу заборавити дан када сам добио своју прву телевизијску награду Еми. Поносито сам је показао свим својим укућанима и ставио је посред стола да што више пада у очи. Сутрадан сам, поред Емија, на столу затекао уредно поређане: трофеј који је мој брат добио за бокс, мајчин пехар за победу у куглању и очев за бриц. И нико од њих није изустио ни реч. ■

ЈА ЛЕДЕНА НОЋ

Илустровао: Бранислав Марковић

далековод који је пролазио изнад „Астиба". Експлозија котлова уништила би и добар део града. О себи нису ни размишљали.

Плес на усијаном крову

Покушаће преко крова, одлучили су без договора. Онако знојаве од врелине котларнице, напољу их је сачекао ледени ветар и напросто сасекао. Зној се на телу заледио, бар им се тако чинило. Успентрали су се уз помоћне лестве на кров котларнице. А горе их је дочекао усијани кров покривен плочама салонита по коме су, ношени ветром, палацали дугачки пламени језици. Млаз воде из шмрка усмерили су у центар пожара, оплату око ужареног димњака. Нису размишљали о опасности да крти салонит, готово сав захваћен јаром која је избијала испод, попусти и да сви нестану, у пламеној буктињи. На срећу, зачуо се долазак ватрогасаца. Борба с ватром је настављена и на њихово велико олакшање котларница, „Астибо", далековод, град, били су спашени. Храбра петорка стајала је на леденом ветру све док пламен није утихнуо. Било је нешто више од два сата иза поноћи. Ватрогасци су већ скупљали опрему.

– Исцрпљени, на нама све залеђено од сопственог зноја, једва смо се довукли до портирнице. Кошмар је нестао, као и снага из наших тела. Руке нисам осећао... – каже Никола. – Зажмурио сам, чинило ми се, тренуци су били у питању. А онда, панични повици: „Ватра! Ватра" Поново гори ...одвели су нас опет у већ преживљене.

Повампирена ватра

Ето, дешава се и професионалцима да помисле да су ватрену стихију победили. Спаковали се и отишли. Негде дубоко, скривена као гуја и бежећи од млазева воде, ватра се притајила у оплати око димњака. Као да је хтела да пркоси овој петорици одважних људи. Да провери, ваљда, колико још снаге има у њима.

Поново пењање на кров, све из почетка. Од самог пламена је опасност можда била мања али њихова исцрпљеност могла је за неког од њих да буде кобна. Могао је, са већ полуразрушеног крова, да се стрмоглави на вреле котлове. Али, и одсуство страха је и овога пута било њихов пратилац. Кажу да обновљени пожар може да буде много опаснији, и то је у њима изазвало страх. Први који су осетили. Тројица у котларници, двојица на крову, покушавали су да спрече ширење ватре. С муком су успевали да је мало задрже у надирању. А да би прича била у потпуности поновљена, појавили су се и ватрогасци. Овога пута, били су мало бржи.

* * *

Прва смена је већ долазила на посао. Чули су да је био пожар у котларници и... да су долазили ватрогасци. О храброј петорици и њиховој борби са ватреном стихијом појавио се чланак после месец дана, у фабричком листу. О награди нису хтели да говоре.

Вито Недељковић

ЦЕНА СПОРТСКЕ ЉУБАВИ

Претпрошле године муж и ја имали смо среће да на време набавимо улазнице за велико финале шампионата у бејзболу, прворазредни спортски догађај у Америци који се одржава у Минеаполису. Док смо путовали према том месту, слушали смо у колима радио који је објављивао последње новости у вези са утакмицом. Говорило се и о асторномским ценама које су за улазнице добијали тапкароши.

Питала сам мужа:

– Драги, да ли би продао своју карту за 100 долара?

– Не! – добила сам кратак сув одговор.

– А за 500? – наставила сам.

Опет кратко и суво: – Не!

– Рецимо, срце, за 1000?

– Не!

– 5000? – наваљивала сам.

Овога пута мој драги је оклевао и таман када сам помислила да сам најзад погодила његову цену, он се окренуо, погледао ме право у очи и најозбиљније рекао:

– За толику суму радо бих продао твоју улазницу! ■

ЗАНЕМАРИ, ОСМОТРИ ТРАГОВЕ ИЛИ СЕ ОПРЕМИ

На усамљене критике уопште се не треба обазирати. Али, ако долазе из различитих извора, неопходно је обратити пажњу. Неко мудар једном је рекао: „Ако ти један човек каже да си магарац, немој ни оком да трепнеш. Уколико ти то исто кажу две особе, осврни се и погледај да ли остављаш трагове копита. А, ако их је три, похитај да набавиш седло". ■

Припремила Б. Дожић

Илустровао: Зоран Петканић Петко

500 ГОДИНА ОД ОТКРИЋА АМЕРИКЕ

7 ТАЈНИ КРИСТИФОРА КОЛУМБА

Из Луке Палос на југу Шпаније крета.ли су у 15. веку освајачи нових земаља, међу њима и најславнији Колумбо који је једног августовског јутра 1492. пошао да потражи пут за Индију

Тајна прва

У другој половини 15. века поморска Република Ђенова била је у пуном процвату. Град уграђен између Апенина и Лигурског мора владао је не само Медитераном већ је држао и трговину са целим Левантом. Из свих крајева света који су у то време били познати стизала је у ђеновску луку роба на тешким теретним бродовима, једрењацима, лађама с кормилом, галијама на весла. У Ђенови, где се на првој страници сваке рачуноводствене књиге могла прочитати девиза „У име Бога и зараде", грамзивост њених становника могла се мерити само с њиховом ненадмашном вештином да тргују свим оним што се може купити и продати.

Теза о јеврејском пореклу – поново у моди

У тој шареној гомили морнара и трговаца који се споразумевају мешавином арапско-романског говора, један дечак сања и размишља о мору. Име му је Кристофоро. Рођен је у јесен 1451. и најстарији је од четири сина ткача Доменика и Сузане Колумбо. „То да је Колумбо рођен у Ђенови, данас се више не може порицати", тврди познати историчар Мишел Лекен у својој последњој књизи посвећеној открићу Америке. Али, и ова једна једина чврста чињеница може бити кључ за Колумбов лавиринт! Јер, мало је историјских личности чије су порекло, живот и дело до те мере испуњени загонеткама, мистеријама и питањима. Кад погледамо његове портрете, можемо закључити да је славни морепловац имао стотину лица и да се перикама и лажним брадама играо као прави мајстор за

ЗАГОНЕТАН ПОТПИС

До данас је сачувано 55 својеручних Колумбових потписа и сви су изведени на исти начин, са истим смишљеним распоредом. На потпис је требало утрошити много мастила: уздизао се на четири спрата. Сви се слажу у томе шта значи последњи, доњи ред: Christo Ferrens на искваренom латинском значи „носилац Христа". Претпоследњи ред, слова XMY, преводе се као Марија, Христ, Исус, али зато су два прва реда потпуна мистерија. Они могу значити: „Ја сам слуга највећег од свих господара", али то је само претпоставка.

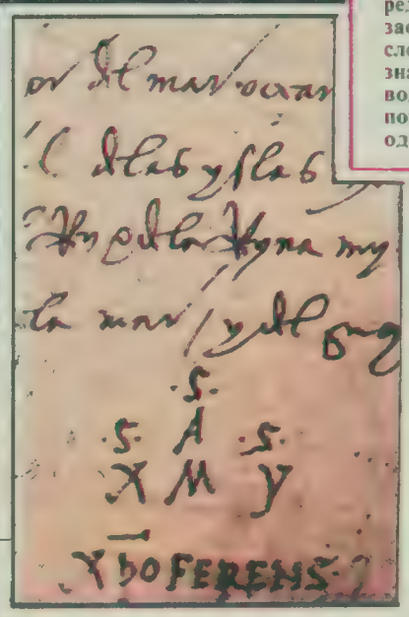

ПОРТУГАЛСКИ ТАЈНИ АГЕНТ?

Порекло му је обављено мистеријом, лик непознат, а читав његов живот личи на џиновски лавиринт. Једно једино је сигурно: рођен је у Ђенови

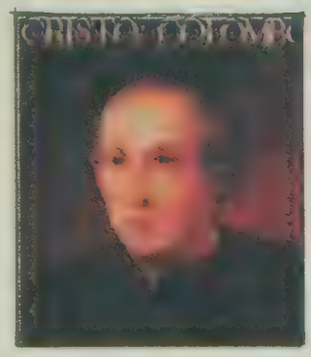

ПРАВО КОЛУМБОВО ЛИЦЕ. Сувоњав или буцмаст? Без или са брадом, црном или рићом? До данас је набројан 71 портрет славног поморца, али ниједан од њих није начињен за његова живота. Колумбово право лице остало је за нас непознато, а свака епоха трудила се да на свој начин прикаже његову личност, баш као и ова верзија из 19. века која га представља у његовом кабинету како се припрема за прекоморску експедицију.

прерушавање. Ко је у ствари био Кристифор Колумбо?

На ово питање покушавале су да одговоре читаве генерације историчара. Данас, 500 година после Колумбовог смелог подухвата, он је и даље повод за многе хипотезе, од смешних до неочекиваних. Колумба, Италијана који је говорио само кастиљански измешан с португалским изразима, неки сматрају Баскијцем, други Корзиканцем, неки Норвежанином, Португалцем и, најзад, Јеврејином који је, прогнан из Каталоније, променио веру у Ђенови. У то време у Шпанији велики инквизитор Торквамеда, и сам покрштени Јевреј, масовно шаље оптужене на ломачу, нарочито Јевреје.

Тезу о Колумбовом јеврејском пореклу први је званично изнео амерички истраживач Виљо, али она постоји много дуже. Појавила се најпре у Лисабону захваљујући Аугусту Маскаренасу Барегу, вишем поморском официру који се занимао за историју и поезију, и звучала више него невероватно. Барето је тврдио да има кључ за објашњење крајње необичног потписа морепловца да је успео да га одгонетне уз помоћ кабале, хебрејске мистике. Тумачећи алхемијске тајне знаке он је закључио да Колумбо води порекло из малог португалског села Куба чије ће име касније дати једном од острва које буде открио и да се у ствари звао Зарко, што је било презиме једне породице покрштених Јевреја, који су тајно наставили да поштују своју стару религију. Касније је постао плаћени тајни агент португалског краља Жоаоа II, а читав истраживачки подухват предузео је не би ли одвукао што даље Шпанију од обала Африке где је Португалија желела да сачува монопол на огромно богатство које је одатле извлачила.

Колумбо тајни агент? Можда, али невоља са хипотезом Аугуста Барета је у томе што се она не заснива ни на чему опипљивом и за сада је успела само да подстакне дуготрајно и мучно истраживање научника, посебно групе са Колумбија универзитета у Њујорку.

КОЛЕВКА КРИСТИФОРА КОЛУМБА. У време кад се претпоставља да је Колумбо рођен, 1451. године, Република Ђенова доживљава свој процват. Бродови свих врста и застава пристајали су у луци у којој се шарена гомила споразумевала на свим могућим медитеранским језицима и дијалектима. Млади Кристифор, син трговца вуном, овде је врло рано удахнуо снажан мирис авантуре.

Тајна друга

ДА ЛИ ЈЕ БИО НА ИСЛАНДУ?

Дуго се сумњало да је Колумбо боравио изнад поларног круга, али данас све наводи на то да му се верује како је већ у својој 25. години открио пут којим су пловили Викинзи

Кристифор је напунио 20 година и не осећа ни најмању жељу да настави посао свог оца вунарског трговца. У Ђенови браћа Ђентуриони, највећи банкари, владају економијом града а имају своје филијале свуда: у Лисабону, Севиљи, Барселони. Да би продавали своју робу, били су

Тајна трећа

ЗНАО ЈЕ ПУТ ЗА НОВИ СВЕТ?

Неки познаваоци мисле да Колумбо није пловио наслепо. Имао је тајну карту!

ВИКИНЗИ-ПРЕТЕЧЕ. Негде око 1000. године Лејв Ериксон, звани „Срећни", син Ерика Црвеног, био је први Европљанин који је стигао до америчког континента. Назвао га је Винланд, а претпоставља се да је то могло бити на територији данашње савезне канадске државе Нова Шкотска. Три године касније доморoци су дефинитивно потиснули Викинге.

Усамљени тридесетчетворогодишњак корача обалом португалског острва Порто Санто, изгубљеног усред Атлантика, неколико миља североисточно од Мадере. Доња Фелипа Мониз, млада португалска аристократкиња којом се Колумбо оженио у Лисабону, умрла је и оставила га са четворогодишњим сином Дијегом. Њих двојица су се пет година касније доселили на ово острво на коме је Фелипин брат гувернер. Колумбо проводи време између истраживања и пловидбе. Предузима многа путовања према афричкој обали и бележи многа занимљива запажања о ветровима и струјама које стижу са запада.

Док је зурио у море са стрмих литица Порто Санто, Колумбо се питао: одакле стижу борове шишарке које море избацује на обалу? Зашто на Мадери, острву у близини, расте дрвеће и цвеће којег нема ни на једном другом месту? Чије су руке обликовале чудне комаде дрвета које би рибари често ухватили на пучини? Сви ови знаци ојачали су у Колумбу уверење до кога је дошао Кристовао Колумбо. У то време португалски морепловци владали су пучином. Да би стигли и вратили се из Мине у Гвинеју, одакле су довозили злато, зачине и робове, храбро су се отискивали од обале широко заобилазећи Зелени рт да би тако ухватили повољне западне ветрове који су их враћали кући. Неустрашивост ових помораца оставила је снажан утисак на младог морнара који је, настављајући и даље да ради за браћу Ћентурионе, почео да се интересује за картографију, космографију и све науке везане за пловидбу.

Обузела га је права помама да сазна што више. Чита „Историју ствари" папе Пија II, „Слике света" Пјера Егија, „Књигу чуда" Жана де Мандевиља. Гута Сенеку, Плинија, Аристотела. Проучавајући Птоломеја закључује да је Земља округла и да се Атлантски океан може препловити. Мало помало у глави генијалног самоука рађа се веровање: на западу мора да постоји директан пут за Индију.

Открива највећу плиму на свету

Путовање које је предузео у јесен 1476. у правцу Северног Атлантика само је ојачало ово његово уверење. У Бристолском заливу, где је његова лађа пристала открио је огромну разлику у морским менама, плиме какве дотад није видео. Откуда долазе и куда одлазе ове џиновске количине воде? У

Спасао се пливајући до обале

Године 1475. Ћентуриони доживљавају крах. Турци су, наиме, заузели луку Гафа и блокирали прилаз са мора трговачким путевима на Оријент. Ћеновски банкари окренули су се Атлантику, Африци и северној Европи. Колумбо се укрцава на „Бечаљу", једрењак који је пловио под фламанском заставом и превозио скупоцене тканине за Лисабон. Првог августа зазвонило је звоно за узбуну. Само што су заобишли рт Сент Винсент, приметила их је француска

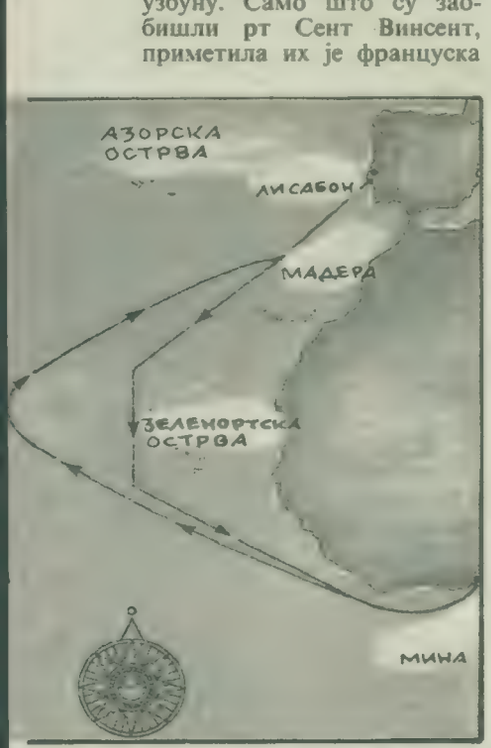

ЈЕ ЛИ ЗЕМЉА ОКРУГЛА?

Да, одговарали су већ научници друге половине 15. века. Али, још нико није направио ружно путовање око ње и није се могло рећи колика је. Оно што је Кристифор Колумбо знао о свету негде око 1480. дуговао је највише Грку Птоломеју и једва да је представљало четвртину Земљине кугле: Како се за закон гравитације тада још није знало, мислило се да на јужној хемисфери киша пада навише, а да евентуални становници ходају са главом надоле. Мада је 1800 година раније Аристотел тврдио да се пловећи на запад за неколико дана може стићи на исток, Атлантски океан који су тада звали „Море таме" остаје и даље пространство мрака и мистерије.

ЗОВ ПУЧИНЕ

Дуго је важило правило: плови, али се не удаљавај од обале. Да би стигли у Мину (Гвинеја), богату златом, португалски поморци лако су се у одласку спуштали на југ јер им је ветар дувао у крму. У повратку их је чекао супротан ветар, па је пловидба трајала дуго и била мукотрпна. Временом су се осмелили да напредујући према северозападу обиђу у великом луку Зелени рт да би северније напипали западне ветрове који су их враћали кући. Године 1476. кад је Кристифор Колумбо стигао у Лисабон, путовања пучином била су већ уобичајена.

крчмама енглеских лука увече је могао да чује разне приче, па и те да су се Викинзи, плавокоси џинови из Норвешке, петсто година раније на својим необичним бродовима извијених кљунова, пловећи према Исланду, искрцали на тајанствени ледени континент који су назвали Винланд, до кога више никад после нису успели да нађу пут.

БОРАЦ ЗА ХРИСТА. То је име папа дао краљици Изабели од Кастиље, чијом су се удајом за Фердинанда од Арагоне ујединиле две најјаче пиринејске државе из којих ће се развити Шпанија. Захваљујући старом Изабелином исповеднику Колумбо је могао краљици да изложи свој пројекат како да се скрати пут око Африке и да пловећи на запад стигне до Индије. Очарана личношћу поморца и раскошним обећањима Изабела је наговорила краља да финансира експедицију. Све до своје смрти краљица ће остати верна у потпори морепловцу и тако ублажити његове патње кад буде пао у немилост.

ЖОАО II ЧИСТИ. Краљ Португалије, нећак Хенриха Морепловца, охрабривао је своје каравеле да се спуштају све даље дуж афричке обале да би на истоку пронашле пролаз према Индији. Он се заинтересовао за Колумбов план, али га је одбацио као „фантастичан и нестваран"

ме, крај 15. века, више се није сумњало да је Земља округла, а превагнуло је и Птоломејево мишљење према коме „обод" Земље чини пола море, а пола копно. Колумбо је, међутим, прихватајући мишљење грчког астронома, закључио да је „океан мање широк него што се сматра". Али, како је своје прорачуне вршио римским (1000 корака), а не арапским миљама, Колумбо је праву раздаљину умањио пет пута и на месту америчког континента код њега се нашла – Кина!

Један путоказ – брат картограф

Жоао II га је саслушао, али му није дао пратњу. Пут до Индије његови поморци савлађивали су бувљим скоковима дуж афричке обале и тако пронашли јужни пролаз (Бартоломеј Дијас 1486. открива Рт добре наде). Зашто би се онда упуштао у ову луду авантуру? Али, Колумбо не одустаје. Свој пројекат нуди краљевима Шпаније Изабели и Фердинанду II Католичком.

У то време Изабела је имала 34 године, колико и Колумбо. Морепловац је од првог сусрета успео да остави утисак на њу баш као што никад није била равнодушна док је посматрала како њене лађе упловљавају у луку пуне злата и егзотичних зачина. На жалост, било је пречих послова: Арапи су освојили Гранаду и требало их је отерати што се и догодило шест година касније. За све то време Колумбо се упорно трудио око двора користећи еуфорију због победа. Шпански краљевски пар прихватио је да подржи подухват и ставио је потпис на захтеве који нису били мали. А кад је 1492. пао и Санта Фе и шпански Арапљани коначно протерани, Колумбо је проглашен адмиралом Атлантског океана и вицекраљем Индије, па чак и власником и гувернером свих земаља које буде открио!

У зору 2. августа 1492. три каравеле напустиле су луку Палос: „Санта Марија", „Пинта" и „Ниња" усмериле су прамац према Канарским острвима, одакле су узеле курс према западу.

Пет стотина година касније, једног јунског јутра 1990. иста таква каравела кренула је истим путем. На њој се налазило 28 студената с универзитета у Кадиксу, писац Џон Џајсон и капетан Луис Коин који се упустио у праву детективску истрагу. Пуних 20 година пре тога он је проучавао „Diario" – бродски дневник који је Колумбо водио током свог првог путовања преко Атлантика и одмах открио извесне нелогичности и чудноватe ствари као што је, на пример, то да се посада купала док се лађа кретала брзином од 5–6 чворова (9–11 километара на сат)... Мало-помало и Коин је дошао до закључка да Колумбо уопште није пловио путем који је навео. Зашто? Шта ако је разлог то што је знао пут којим треба прећи „море таме"? Коин је открио да је сам Колумбо три пута у свом „дневнику" направио алузију на тајну карту. пре поласка, на састанку са својим капетанима, адмирал је био исувише јасан: ступиће на копно после 750 миља (око 4.000 km), а од 700. миље бродови неће пловити ноћу да се не би насукали. Затим, ову мистериозну карту држао је у руци и Мартин Алонсо Пинсон, заповедник „Пинте". Само захваљујући њој он је на пучини, суочен са незадовољством посаде, могао чврсто да им обећа да ће пловити још само три дана.

Како је Колумбо дошао до ове карте? Који су му подаци омогућили да је изради, то остаје загонетка. Али... Једна каравела коју је олуја захватила на пучини поред Зеленог рта скренула је према Антилима, а затим ношена западним ветровима стигла до Мадере и Порто Санто. На сеновито острво испливао је мистериозни бродоломник Санчез од кога је Колумбо, према легенди, чуо последње речи... Међутим, поуздано се зна да је Колумбов брат Бартоломеј био картограф у Лисабону. А увече, у лучким крчмама, кад опојно црно вино удари у главу и језик се развеже...

Тајна четврта

КОЈИМ ЈЕ ПУТЕМ ПЛОВИО?

Капетан Луис Коин, велики познавалац Колумбове пловидбе, у осам тачака доказује да је „Diario" бродски дневник славног морепловца фалсификован

Најпростије речено Колумбо је – лагао! Он тврди да је пловио према западу, а у ствари се прошавши Канарска острва спустио 600 миља на југ. Скренуо је на запад тек пошао пловећи Северним Атлантиком. На западу постоји копно и то може бити само Индија. Пловећи на запад дошао би до ње – ова мисао постала је његова права опсесија.

Да би за свој план заинтересовао португалског краља Жоаоа II, Колумбо прикупља научне доказе. У то вре-

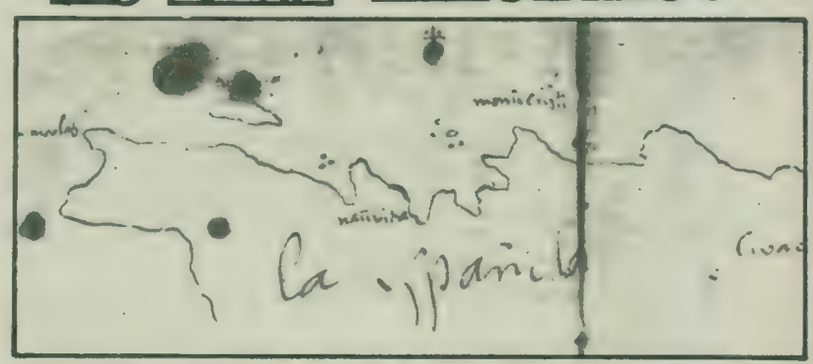

ЦРТЕЖ КОЈИ ГА ОДАЈЕ. На скици коју је својом руком направио Колумбо, на северној обали Испаниоле (Хаитија) налази се рт који је он назвао Монтекристи. Изгледа да је Колумбо препознао овај карактеристичан оријентир мада се веровало да га ниједан Европљанин пре тога није видео. Најчудније од свега јесте то што је Мартин Алонсо Пинсон, који се упутио „Пинтом" да истражи један други југозападни пут, такође препознао рт и ту чак пронашао Колумба као да су унапред договорили састанак. Зна се да је приликом путовања Колумбо доставио једну мапу Пинсону да би га убедио да настави пут.

РУКОМ ПРАВЉЕНЕ БЕЛЕШКЕ. *Морепловац који је био самоуки генијe имао је широка знања из географије и космографије која је црпео из богате библиотеке од неколико хиљада књига често на маргинама бележећи лична запажања.*

Луис Коин – морски Шерлок Холмс.

КУПАЊЕ КОЈЕ ЈЕ ПОДИГЛО ПРАШИНУ.

На отвореном мору није могло бити купања док нису измишљени пароброди. Зашто је онда Колумбо у свом „Дневнику" измислио да се посада купала док је лађа пловила брзином од 6 миља на сат?

што је превалио две трећине раздаљине која дели Канаре од Зеленортских острва, у правцу 19. и 20. степена северне ширине. Зашто? Луис Коин има два објашњења. По првом: постоје две верзије бродског дневника. Званична која је прављена за случај да их пресретну Португалци којом би Колумбо доказао да није знао да је уловио у њихове воде и да се грешком спустио на југ. Прави, полуслужбени нотес, чувао је у свом џепу. Друго Коиново објашњење темељи се на постојању тајне карте. Кристифор Колумбо је тачно знао где ће наћи повољне ветрове и струје које ће га однети тамо куд је наумио.

Детаљи који су заинтересовали Коина илустровани су на великој мапи коју видите пред собом. Они приказују немогуће одломке из „Дневника".

1 **„Катарка на површини мора!"**, узвикнуо је стражар са јарбола четвртог дана после испловљавања. Ако се зна да струје у овом делу Атлантика теку у правцу кретања казаљки на сату, немогуће је наћи на олупину западно од Канарских острва. На југу је то много вероватније.

2 **„Наишли смо на супротне струје"**, записује славни морепловац почетком септембра, а од јуна до октобра ове струје теку навише према северозападу, уз Зеленортска острва. Да је Колумбо заиста пловио путем којим тврди, те би струје за њега биле повољне.

3 **„Море је двоструко мање слано"**. Пловећи према југу Кристифор Колумбо је пресекао појас који је врло добро познат рибарима овог дела Атлантика где се хладне воде које долазе с Антарктика пењу према површини чинећи море знатно мање сланим.

4 **„Видимо бројне туне, а такође и делфине"**. Био је то резултат претходно описаног феномена мање слаиоће воде, али овакве воде богате рибом уопште не постоје западно од Канарских острва.

5 **„14. септембар. Пролећу морске ласте и једна блуна"**. Кристифор Колумбо примећује да се ове птице никад не удаљавају више од 80 миља од копна (150 km). Према капетану Коину птице су долегеле са Зеленортских острва у чијој је близини Колумбо морао бити.

6 **„Пробијамо се кроз саргасо-траву"**. У то време ове алге по којима је Саргаско море добило име, простирале су се много даље на исток него данас. Да је Колумбо држао курс ка западу од Канарских острва, морао би их срести много касније.

7 **„После 20 дана, открио сам Индију"**. Да је заиста пловио на запад од Канарских острва, ова би тврдња била немогућа.

Коин мисли да је дневник фалсификован. Било је потребно да се прво виђење копна, вероватно острво Сомбреро из архипелага Девичанских острва, прикаже као фатаморгана и на тај начин дискредитује тврдња Мартина Алонса Пинсона који га је први угледао.

8 **Да је Колумбо стварно пловио на запад, не би могао видети копно тамо где га није било** нити се, као што пише, сукобити са супротним ветровима и наћи на мирне области тамо где дувају пасати. У ствари, мисли Луис Коин, после првог путовања странице бродског дневника исписане насред Атлантика замењене су другим, редигованим касније, док се флота борила с упорним ветровима у Карибима.

Наставља се на страни 40

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

ЧЕКОВНИ РАЧУН БРОЈ 53.002

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

1 ДИНАР

ИЗЛАЗИ УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ГОДИНА I — БРОЈ 14 — петак 14 април 1939

Текст и цртежи од Волта Дизнија

ШИЉА ЈЕ КУПИО ВОЋКУ

АЛА ЋЕ СЕ ШИЉА ПРИЈАТНО ИЗНЕНАДИТИ КАД ВИДИ СВЕ ОВО ВОЋЕ КОЈЕ МУ ЈЕ БЕЛКА ПОСЛАЛА
Отишао сам да купим екскере да закујем подрумска врата, јер ми се каткад сломио. Брзо ћу се вратити. С поштовањем Шиља
ХАЈДЕ ДА СЕ МАЛО НАШАЛИМ С ЊИМ, КАД ВЕЋ МОРАМ ДА ГА ЧЕКАМ!
ФИНО САМ ГА УДЕСИО!
ХМ... ЈАБУКЕ-БАНАНЕ-ЛИ-МУНИ-СМОКВЕ-ПОМОРАНЏЕ -АЛИ...
НЕКА ИЗВИНЕ! НЕЋЕМО ТАКО, НА ПОДВАЛУ!
Еј, ШИЉО! КУДА СИ ПОШАО
ИДЕМ У РАСАДНИК, ДА ТРАЖИМ ПАРЕ НАТРАГ!
ЈЕСИ ЛИ ВИДЕО ШТА ЈЕ СВЕ ИЗРАСЛО?... А ОНИ СУ МИ ТО ДРВО ПРОДАЛИ КАО ШЉИВУ!
WALT DISNEY

Садржај ранијих наставака: Почетком прошлог века једну крчму близу реке Кузе у Америци, држи капетан Копленд. Једне ноћи, индијански поглавица Токеах доноси његовој жени на чување једно бело дете. Кад је дете одрасло, он га одводи у индијанско село. Ту Бела Ружа — такво је име она добила — другује с поглавичином ћерком, која се зове Канондах. Једног дана, Канондах јој каже да се појавио у близини један бео младић који је настрадао у борби са алигатором. Склонили су га у дупљу једног дрвета. Дотле, Мико, поглавица племена Окони, прича црвенокошцима како они губе све више земље.

И света груда би обојена крвљу црвених ратника? — запита он поново после мучне паузе.

— Гробова убијених наших ратника има данас двадесет пута више од броја живих у племену Окони које моје око види сада пред собом! — одговори Мико истим жалосним тоном.

— То је Токеах све претсказао својој браћи, када је пре седам пута седам лета говорио с њима. То су биле његове речи: „Белих људи је мали број. Њихова снага слична је снази винове лозе која се обавија око наших стабала. Један једини ударац секирицом и стабло је ослобођено немилог загрљаја лозе. Ако пак пустите лозу да десет година несметано расте, тада ће она ваше потомке обухватити својим издајничким крацима и ваши потомци умираће у њеном загрљају. У тој лози треба да гледате белог човека! Као слабић дошао је овамо. Слаб је био и у оно време када је Токеах још као дечак почео да се служи секиром. Али отада бели човек се као лоза распростро по нашим шумама и долинама. Многобројни као лоза постали су бели људи и једнога дана задавиће и последњег међу нама. И све жито наших поља и сва дивљач наших шума неће бити довољни да засите незајажљиву прождрљивост белих, а црвени човек мораће да се повуче!...“ И то је све истина! — настави стари човек свечаним гласом. — Пре седам лета још једном вас је Мико опоменуо. То је била његова последња опомена. Тада је он послао своје гласнике великом поглавици племена Мускоги ,у жељи да постигне споразум између оба велика племена. Гласници су попушили „лулу мира“ с великим поглавицом и он им беше обећао да ће ударити на беле људе чим се поља и шума заори први ратни поклич. Али поглавица племена Мускоги мислио је да је Мико човек који жели да посеје семе неслоге између његове црвене браће и белих људи. Да, Мико је имао намере да баци семе неслоге да би доцније избио плод који би са земље наших предака за вечита времена отерао и његове и ваше непријатеље; са земље на којој смо ми данас остали бескућници. Али поглавица племена Мускоги видео је у нашем Мику издајника, и зли језици његове браће, која више воле ракију Американаца него слободу, издала су намере нашег Мика белом оцу и тако је Мико морао да напусти земљу својих предака. Велики дух заслепио је црвене људе тако да они нису више били у стању да распознају своју праву браћу, а у Мику су почели да гледају свога непријатеља. Када су најзад увидели да је Мико имао право, било је све доцкан. Белих је тада већ било више од бивола по степама, а наша црвена браћа бејаху — потучена и сатрвена.

Дубоки уздаси разлегали су се извесно време овим скупом. Затим је опет настао тајац који је прекинуо глас говорника.

— Њихове беле кости покривене су земљом, а њихову крв киша је већ спрала. Земља им је одузета; по њиховим рекама не плове више њихови кајаци. Кроз њихове шуме јуре коњи белих људи по широким путевима. Што су ножеви и меци белих људи још од нас оставили, то ће дотући њихова ракија. Токеах је видео попаљена и уништена села свога народа; видео је своју браћу како као свиње леже у блату пијани пред својим домовима с пушкама и секирицама упрљаним од блата.

Последње речи говорник је изговорио бесно и са пуно бола. Тупо урликање почело је да се шири по гомили.

— Зар велики Мико није ништа говорио својој браћи? — упита један од присутних.

Поглавица диже главу и дуго посматраше говорника, а затим рече:

— Зар је мој брат заборавио да су наша браћа с ону страну реке сама прекинула везу која их је везивала с Токеахом и његовим људима? Само будала говори два пута! Али неће још дуго трајати, а бели људи ће племе Мускоги отерати са последњег остатка његове земље исто онако као што су отерали преко реке толике јелене и ирвасе. Тада ће наша браћа доћи на ову страну реке да подигну своје колибе, а Токеах ће их дочекати раширених руку. Његова кућа биће и њихова. Он ће са придошлицама поделити све што има и тада ће тек раскинути ланац јединства поново бити састављен.

Мицко је бацио последњи поглед на трептаве зраке сунца које је залазило. Стари човек полако устаде из чучећег става. То је био знак за разлаз.

Поглавица је пошао према кући са прозорима и вратима која се налазила иза хладњака. У тој кући биле су свега две мале собе, растављене ћилимом који је висио са таванице. Дуж зида био је диван од плетеног прућа. Уз један од зидова стајала је дуга трпеза израђена врло просто. Изнад ње висио је један карабин америчког порекла, а поред њега један уметнички израђен пиштољ са две цеви и једна ловачка пушка. На супротном зиду висило је индијанско оружје: стреле, лукови, ножеви и секирице. Усред овог оружја налазила се једна лепо украшена ловачка торба, у којој су били разни тајанствени лекови. Ову торбу гледали су амерички Индијанци са исто толико страхопоштовања као Европљани жезао, круну или маршалску палицу.

— Моје ћерке остале су дуго у пољу — рече Мико када су обе девојке из помрчине ушле у кућу.

— Оне су брале грожђе које њихов отац толико воли — одговори Канондах.

Затим узе земљани ћуп, напуни га грожђем, а онда га стави пред свог оца са још две зделе у којима је било месо од јелена и пржено зрневље кукуруза. Из крчага наси она неку течност у велики пехар и пружи га оцу који попи један гутљај, стави пехар на страну, а затим поједе неколико комада меса од јелена и пуну шаку прженог кукуруза.

— Зар моја деца нису гладна? — упита стари човек девојке.

— Оне су се најеле грожђа.

— Добро! — рече поглавица и загњури главу у шаке.

Тек што је Канондах спазила овај покрет у једном скоку створи се испред свог оца, клекну пред њега и прекрсти руке преко груди.

— Зашто је поглед поглавице племена Окони тако мутан, његово лице тако суморно? — прошапута девојка умилним гласом. — Он је далеко од гробова својих отаца, али Велики Дух је близу њега. Његови облаци плове изнад Микове главе и штите га, заклањајући га од непријатеља све док не васкрсне његов оправдани гнев.

Ове речи младе девојке биле су речене као песма. Необична еластичност њеног гласа деловала је неописиво и убедљиво.

— Зар Бела Ружа данас не може да пева песму племена Окони? — упита поглавица гледајући у замрачену собу.

Канондах је устала и почела по мрачној соби да тражи Белу Ружу коју никако није могла да нађе. За време песме Ружа се беше повукла у суседну собу. Брзо је обукла сукњу, узела један ћилим, зграбила нешто из ловачке торбе с лековима и на прстима се искрала из куће...

У то доба становници овог сеоцета већ су спавали дубоким сном. Ниједна једина људска прилика није се могла видети надалеко. Ружа застаде један тренутак, а затим, као уплашена срна, појури стазом која је из насеља водила према шуми. Задихана и исцрпена стигла је најзад са својим теретом до склоништа у дрвету. Ту је застала један тренутак, окренула се плашљиво, а затим се приближила отвору. Срце јој за тренутак застаде.

— Странцу је хладно, он је болестан и гладан — шапутала је узрујано.

Једним скоком Ружа је прескочила кладе на улазу. Рањеник је спавао. Свилена марама била је натопљена усиреном крвљу. Ружа је опрезно скинула мараму и у рану насула неку течност. Од страховитог бола странац је јаукнуо и пробудио се.

— Тихо, за име Бога, тихо! — мољаше Бела Ружа склопљених руку. — То је балзам из торбе великог Мика. Он ће исцелити твоју рану.

После кратке паузе Бела Ружа настави једва чујно:

— Ево ти сока од грожђа! Донела сам ти и печеног меса од водених птица и дивљачи. А ово, ће те угрејати — настави она покривајући га вуненим ћилимом.

Бела Ружа баци још један поглед на странца, прескочи кладе које беху затварале отвор и дотрча према насељу. Што год је долазила ближе кући њени кораци бивали су лаганији. Када је дошла до хладњака, њене очи угледаше Канондах.

— Бела Ружо, шта си то учинила? — шапутала је Индијанка. — Мико те је тражио.

— Ево — одговори јој Ружа без даха и пружи јој једну скоро празну бочицу.

(Наставиће се)

РИСТА ШПОРТИСТА

Текст: ЉУБИНКА БОБИЋ и МИЋА ДИМИТРИЈЕВИЋ
Цртежи: МОМА МАРКОВИЋ

Садржај ранијих наставака: Мали Риста — спортиста залутао је јурећи за Шулетом (званим „Арамбаша“), Цулетом (званим „Кукавица“) и Дулетом (званим „Гладница“), који су украли његову нову лопту. Док полиција трага на све стране, Шуле, Цуле и Дуле решавају да га и они потраже. Ристу су ухватили Цигани, али једна Циганчица спасава га из циганског логора и бежи с њим.

ЦИГАНИ СУ ПРИМЕТИЛИ РИСТИНО И КАРАМЕЛИНО БЕКСТВО
КАРАМЕЛО-О! СТОЈ, БРЕ!
ОЋЕШ ДА НАС У АПС ОТЕРАШ! ЈЕЛ'?
МНОГО МЕ ЖАО ЗА РИСТУ!
А ТИ, ОВАМ СЕ ВУЦИ!
ТА-А-КО! А САД НА ВАШАР!
ЕВО ТИ ТАЊИРЧЕ ЗА БАКШИШ!
ДЕД' ПОИГРАЈ, МАЈМУНЕ!
ТО ЈЕ ИЗ БЕОГРАДСКУ ЖИВОТИЊСКУ БАШЧУ!
БРЕ КАКИ ЈЕ ОВО МАЈМУН? КА ЧОВЕК!
СКИНИ МИ ОВУ КОЖУ! ВРУЋИНА МИ ЈЕ!
ЋУТ, БРЕ! МАЈМУН НЕ УМЕ ДА ГОВОРИ!
ДА ЛИ СУ ОВДЕ БИЛИ НЕКИ ЦИГАНИ С ЈЕДНИМ БЕЛИМ ДЕТЕТОМ?
ЈОК... БИЛИ СУ С ЈЕДНОГ МАЈМУНА!
ШУЛЕ, ДУЛЕ И ЦУЛЕ НИСУ МОГЛИ НИ ДА СЛУТЕ ДА ЈЕ МАЈМУН, У СТВАРИ БИО РИСТА...
ЕНО, НЕКИ ЦИГАНИ ВОДЕ МАЈМУНА
ШТА ВРЕДИ, КАД НЕМА РИСТЕ!
КО ЗНА ГДЕ ЈЕ...

WALT DISNEY:

ДОБРИ ПАС ПЛУТОН

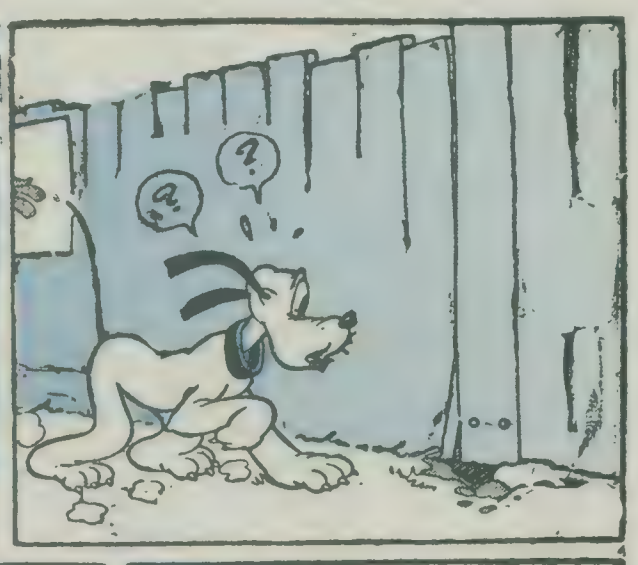

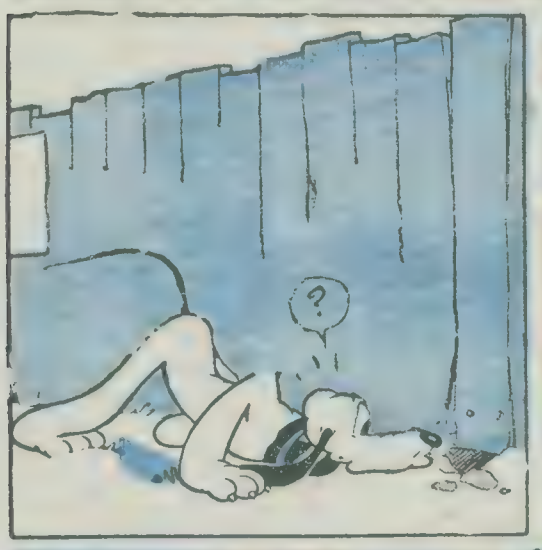

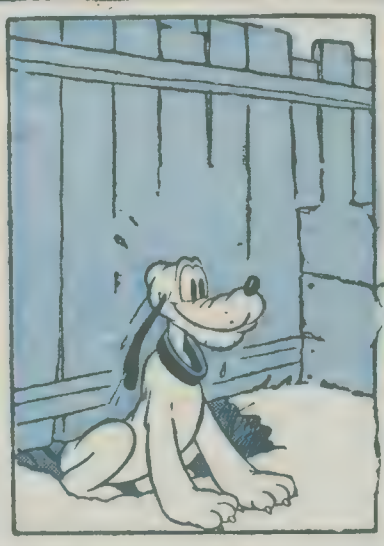

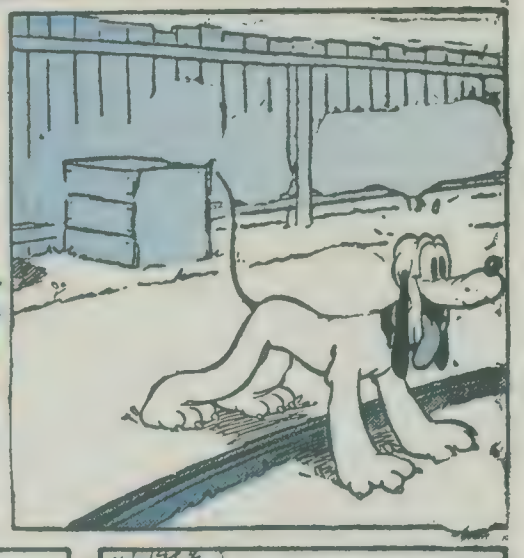

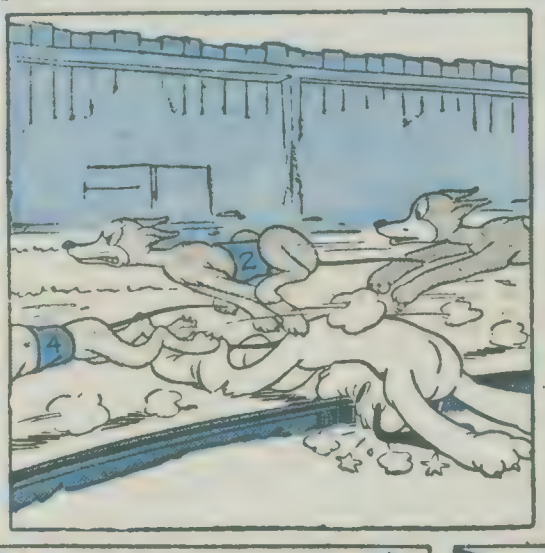

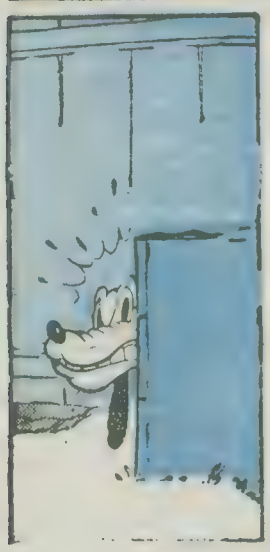

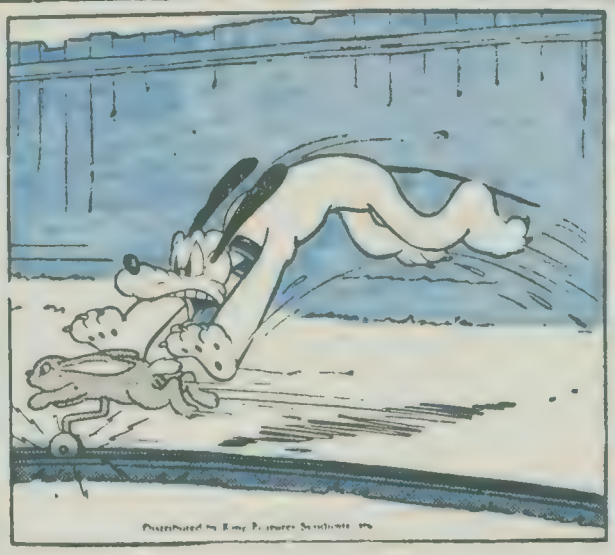

ПАЈА И ОСКАРУША од Волта Дизнија

ПАЈА ГЛЕДА УТАКМИЦУ

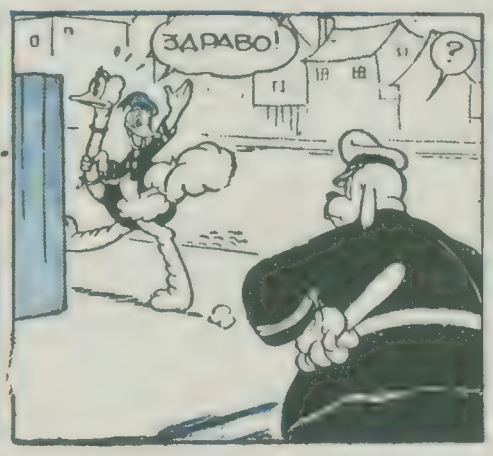

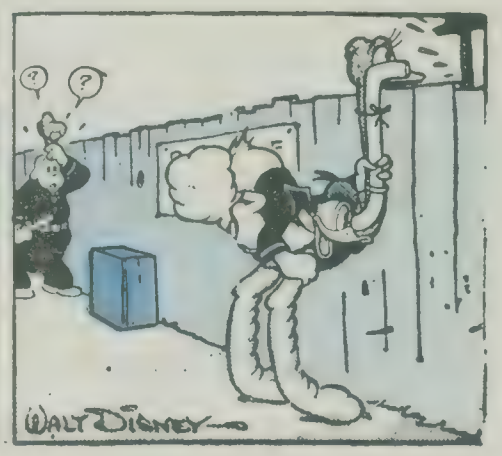

ПОЧЕТКОМ XVI ВЕКА

ПРВО ПУТОВАЊЕ ОКО СВЕТА

Изванредан подвиг португалског морепловца Фернанда де Магелана, који је приликом овог смелог подухвата нашао смрт

Први европски морепловац у историји света, који је успео да досне у Тихи Океан и то обилазећи око најјужније тачке Јужне Америке, био је Магелан. Преваливши огроман пут и савлађујући невероватне тешкоће, њему је пошло за руком да 6 марта 1521 године стигне до Маријанских Острва у Полинезијском Архипелагу.

Настављајући одмах свој пут даље, Магелан је десет дана касније, дакле 16 марта 1521 године, открио Филипинска Острва.

* * *

Фернанд де Магелан је пореклом Португалац. Године 1517 напустио је своју земљу и отишао кастиљском краљу, каснијем цару Карлу V. Њему је поднео предлог да оде на Молучка Острва у Тихом Океану. У те крајеве дотле се пловило обилазећи Гребен Добре Наде, крајњу јужну тачку Јужне Африке, али је Магелан захтевао да му се дозволи да плови у правцу запада, дакле да у Тихи Океан дође обилазећи Јужну Америку.

Тај план је за оно време био толико смео, да се Карло V устезао да одмах да свој пристанак. Најпосле, 22 марта 1518 године дао је дозволу Магелану да организује експедицију стављајући му на расположење пет бродова.

* * *

Магелан је пошао на пут 20 септембра 1519 године. Посада на бродовима, било их је пет, износила је 265 људи. Поред Португалаца и Шпанаца, било је и 13 Француза.

Заповеднички брод ове експедиције био је „Тринидад". На њему је био Магелан. Осталим бродовима командовали су кастиљански капетани, који су тешка срца пристали да пођу на далеки пут под командом једног странца.

За време пловидбе Магелан је морао једног од својих капетана да окује, јер је покушао да изазове побуну.

Децембра 1519 године малена флота стигла је у залив Рио де Жанеиро. После кратког одмора флота је наставила пут ка југу. На овоме путу, за време једне страховите буре, пропао је један брод, али је сва посада била спасена. Остатак флоте пловио је сада недељама дуж пустих, кршевитих обала покушавајући узалуд да пронађе пролаз кроз који би могла да уплови у Тихи Океан.

Животне намирнице почеле су све више да нестају уколико се даље одмицало на југ. Морнари су из дана у дан постајали све незадовољнији. Кастиљански капетани сматрали су да је наступно повољан тренутак, да са заповедништва флоте збаце омрзнутог Португалца, па да сами узму команду у своје руке. Чак су успели и да ослободе свога друга кога је Магелан оковао због непослушности.

Када су за своје циљеве придобили и део морнара, напали су Магелана. Међутим, сви морнари нису напустили Магелана те је помоћу њих убрзо угушио побуну. Двојицу кастиљанских капетана погубио је, а трећег је оставио на пустој обали...

* * *

Пошто је савладао побуњенике, Магелан је могао слободније да дела и да поврати добро расположење код својих морнара. Остатак флоте продужио је пут ка југу.

У октобру, 21, флота је доспела до крајње тачке Јужне Америке и ушла у мореуз који и данас носи Магеланово име.

На једном од бродова тада је поново дошло до побуне. Први крманош овога брода, пошто је везао капетана кога је Магелан поставио, узео је команду брода у своје руке и наредио да се плови према Шпанији, где је заиста и стигао 6 маја идуће године.

Магелан је сада, дакле, располагао са свега три брода. Ипак је храбро пошао даље. Најпре је испитао дивље обале Ватрене Земље, а затим је, крајем новембра, запловио у Тихи Океан.

Током месеца јануара открио је више група острва у Тихом Океану. Шестога марта је стигао на Маријанска Острва, а 16 марта на Филипинска Острва.

Последњи дан пловидбе био је страшан. Хроничар ове експедиције забележио је ове редове:

„Нисмо више имали никакве свеже хране. Двопек се био сав претворио у прашину у којој је било много црва. Вода за пиће била је загађена. Да не бисмо помрли од глади, морали смо да једемо комадиће коже, које смо дотле подметали да нам дрво трењем не тањи конопце. Та кожа, вазда изложена води и сунцу, била је невероватно тврда, да смо морали да је држимо неколико дана у морској води да би бар мало омекшала."

На Филипинским Острвима Магелан је одлучио да својим људима да дужи одмор. Ступио је у додир са урођеницима, па је чак успео да један део преведе у хришћанство. Али се један део становника побунио противу Магелана и објавио му рат. На острву Матаму храбри Португалац, на челу одреда од педесет људи, ступио је у борбу са урођеницима чија је војска бројала хиљаду и пет стотина бораца.

Магеланови људи победили су у овој борби, али је сам Магелан погинуо. То је било 27 априла 1521 године.

Магелан је из Шпаније повео 265 људи а сада их је на Филипинским Острвима било још у животу свега 180. Магеланови официри тада су одлучили да се крену за домовину. Имали су у томе тренутку још три брода. Један су спалили, а на два се укрцали и запловили ка Молучким Острвима. Нису желели да се врате путем којим су дошли, већ су одлучили да се у Шпанију врате пловећи око Јужне Африке.

Фернанд де Магелан

На томе путу ка отаџбини пропао је 6 септембра 1522 године још један брод, тако да је у Шпанију стигао само брод Викторија са свега 18 људи...

Ова Магеланова експедиција, савлађујући надљудске мукс и претрпевши огромне губитке, у самој ствари прва је извела пут око света. Славни Магелан није имао среће да се као победник врати у Шпанију, али је зато ипак историја сачувала име Магеланово, које остаје за вечита времена везано за први пут око света...

ЗНА ГА ИЗ ВИЂЕЊА!

Гаја је најпосле решио да и он нешто научи те отишао у школу. Учитељица на једном од првих часова написала је на табли једно велико И, па пита Гају да ли зна шта то значи?

— То слово познато ми је из виђења, али не знам шта значи! — одговорио је мудро Гаја.

БУДИ БЕЗ БРИГЕ!

Паја почео да удара лењиром Гају по глави. Запрепастио се ујка Паја, па викнуо:

— Рајо, зашто бијеш Гају лењиром по глави?

— Ох, ујка Пајо, буди без бриге, лењир је од материје која се лако не ломи!

МИСЛИО ЈЕ...

Ујка Паја написао три писма, па је на два ставио адресу, а на треће је заборавио да напише коме га шаље. И онда је рекао Влаји да писма однесе на пошту. Влаја је дограбио сва три писма и бацио их у поштанско сандуче. Тек тада се ујка Паја сетио, да ни једном није било адресе.

— Па што си га бацио у сандуче када си видео да нема адресе?

— Мислио сам, ујка Пајо, да не желиш да се зна коме га шаљеш и да зато ниси ни написао адресу!

(Паја Патак, с. р.)

НАУЧИТЕ ДА ИГРАТЕ ШАХА

ШАХ У ПЕТНАЕСТ ЛЕКЦИЈА

XI. Лекција

У прошлом часу имали сте овај положај:

Бели: Kc5, Tf3.

Црни: Kg5.

Узели смо да је на потезу бели, па смо вукли први потез: 1) Tf3—g3+. Црни краљ добио је, дакле, „шах!", па зато мора да се склони (да бежи) испред удара белог топа. Црни краљ има само три поља на располагању: h4 h5 и h6. Зашто само три поља? Па зато што не може да остане или да стане на неко поље на g-линији, јер бели топ туче сва поља на тој линији, а не може да пређе ни на f-линију, јер бели краљ то не дозвољава. Зато му је остала слободна једино h-линија.

Нека црни краљ „побегне" са g5 на h6: Kg5—h6. Ако сада бели одиграе краљем са e5 на f5, црни краљ имаће на располагању само два поља: h5 и h7. На h5 не сме да стане. Зашто? Просто зато што ће бели да одиграе топом са g3 на h3 и даће мат приоме краљу Црни краљ биће, дакле, матиран, биће побеђен, јер више нема где да стане (Мат се обележава знаком: ++ или × или се уз потез напише: мат.) Према томе, овај први случај са матирањем црнога краља поновићемо у потезима:

Бели:	Црни:
1) Tf3—g3+	Kg5—h6
2) Ke5—f5	Kh6—h5
3 Tg3—h3++	(или: Tg3—h3×)

Сада да видите шта ће бити ако краљ са h6 оде на h7, уместо на h5 (да не би добио мат): Kh6—h7. Бели ако хоће у што мање потеза да матира црнога, мора да вуче: Kf5—f6, зато да би одмах дао мат топом са g3 на h3 ако се црни краљ врати на h6. Црни то види, па зато мора на једино поље (h5) које му одлаже пораз: Kh7—h8. Бели, да би приморао црнога да се врати краљем на h7, мора да игра: Kf6—f7. Сада црни има једино поље слободно: h7, па зато мора да вуче: Kh8—h7. Бели одмах даје мат: **Tg3—h3 мат.** Да поновимо и овај случај у потезима:

Бели:	Црни:
1) Tf3—g3+	Kg5—h6
2) Ke5—f5	Kh6—h7
3) Kf5—f6	Kh7—h8
4) Kf6—f7	Kh8—h7
5) Tg3—h3×.	

(У оба ова случаја можете узети да црни матира белог, тојест да бели на g5 има само краља, а црни да има краља на e5 и топ на f3 и да је црни на потезу. Ова напомена је потребна, да не бисте случајно разумели да у шаху добија само онај играч који има беле фигуре У шаху, запамтите, добија партију онај који боље игра.)

Узмимо сада други пример шахирања и матирања. Нека на табли црни има краља на c6 и даму на b1, а бели само краља на a8. Црни је на потезу. Каже се и овако: **црни вуче.**

Најпре мало да дајемо „шахове" белом краљу, вежбе ради. (Пошто је црни на потезу, то нећемо, пре писања потеза, да вам објаснимо још један знак: 1) ..., који ће стојати с леве стране. Тај знак значи да је бели нешто већ вукао (па је свој потез већ одиграо), па ћемо у продужењу тог знака, удесно, написати први потез црнога.) Нека црни игра овако:

1) ...	Db1—a2+

Бели краљ има само једно поље слободно (b8):

2) Ka8—b8	Da2—h3+

Бели краљ има сада три поља слободна: a8, a7 и c8. На које год поље дође, црни ће га одмах матирати дамом (Како? Пронађите сами!). Али за сада немојте да матирате, већ се још мало вежбајте у давању шахова са неке треће стране! Дакле, бели је вукао:

3) Kb8—c8	Db3—h3+
4) Kc8—d8	Dh3—h7

Црни игра дамом на h7 да бели краљ не би прешао на седми ред (хоризонталу), и то на поље e7. Сада бели има два поља слободна: c8 и e8. Он се одлучује за e8 да не би добио мат (Пронађите мат ако би бели краљ отишао са d8 на c8!). Црни у том случају игра дамом на g7, па бели краљ не би са e8 прешао на f8. Дакле:

5) Kd8—e8	Dh7—g7

Бели сада мора краљ . на d8, па га црни матира:

6) Ke8—d8	Dg7—f8×.

Или: 6) .... Dg7—d7 мат.

Задатак: Пронађите како је црни првим потезом, у почетку још, могао да дâ мат са b1.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Број 13:

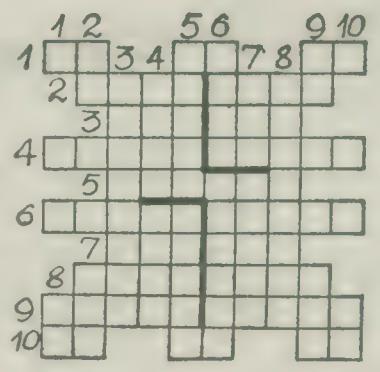

Водоравно: 1) Дела! — А шта онда? — Узвик. 2) Зауставио се. — Здела. 3) Град у Немачкој. — Наопако: Грчко слово. 4) Место у Етиопији. — Име нашег најславнијег јунака из народних песама. 5) Посматрај! 6) Оно што је спремљено за ткање. — Учини! 7) Их. — Судба. 8) Старац. — Нека тако буде! 9) Свечев одар. — Куршуми. 10) Река у Аустрији. — Двапут исти самогласник. — Показна заменица.

Усправно: 1) Скраћеница за један балкански новац. — Слово које Вук није одмах унео у нашу азбуку. — Уснен сугласник. — Наставак за прилог времена садашњег. 2) Слово латинице (у изговору). — Самогласник. — Сугласник. — Вера (турски). 3) Славни руски писац. 4) Браво, срећно! (турски). — Делија. 5) Затра се, преста да живи. — Драги камен (у множини). 6) Богородичин отац. — Златан новац. 7) Јудејски цар. — Мирис. 8) Руски композитор. 9) Лична заменица. — Предлог. — Зубни сугласник. — Име детектива Пинкертона. 10) Предлог. — Опет предлог. — Самогласник. — Јест!

❖ ❖ ❖

Решење броја 12: Водоравно: 1) У. О. (Удружена опозиција). — Усуд. — Пр. (=пример). 2) Брамапутра. 3) Ар. — Ерио (Едуар). — Дб. 4) Нат. — Ех! — Бос. — 5) Егида. — Панта. 6) Уме. — Ос. — Лео. 7) Те. — Опак. — Ор. 8) Сарданапал. 9) Ин. — Алил. — На!

Усправно: 1) Уб. — Е? — Сп. 2) Орангутан. 3) А. — Ранме. — Р. 4) Уме. — Где. — Ода. 5) Саре. — А. — Опал. 6) Улих. — П. — Сани. 7) Дуо. — Бал. — Кал. 8) Т. — Донео. — П. 9) Просторан. 10) Ра. — А. — Ла.

ХУМОР

Учитељица објашњава деци зашто се употребљава метар, па онда на крају поставља питање:

— Зашто још може да се употреби метар?

— Њима могу да се мере деца у трамвају, да би се видело да ли треба да плате карту или не...

НЕУСТРАШИВИ КАПЕТАН ГРИН

Једног дана 1690 године гусари, под командом гусарског капетана Тафета, напали су трговачки брод „Џеси", који је пловио Карибским Морем. После краће борбе гусари су заузели трговачки брод и бацили капетана Саутерна и његову ћерку у затвор. Капетан Грин, који се налазио на гусарском броду покушава да спасе капетана Саутерна и његову ћерку.

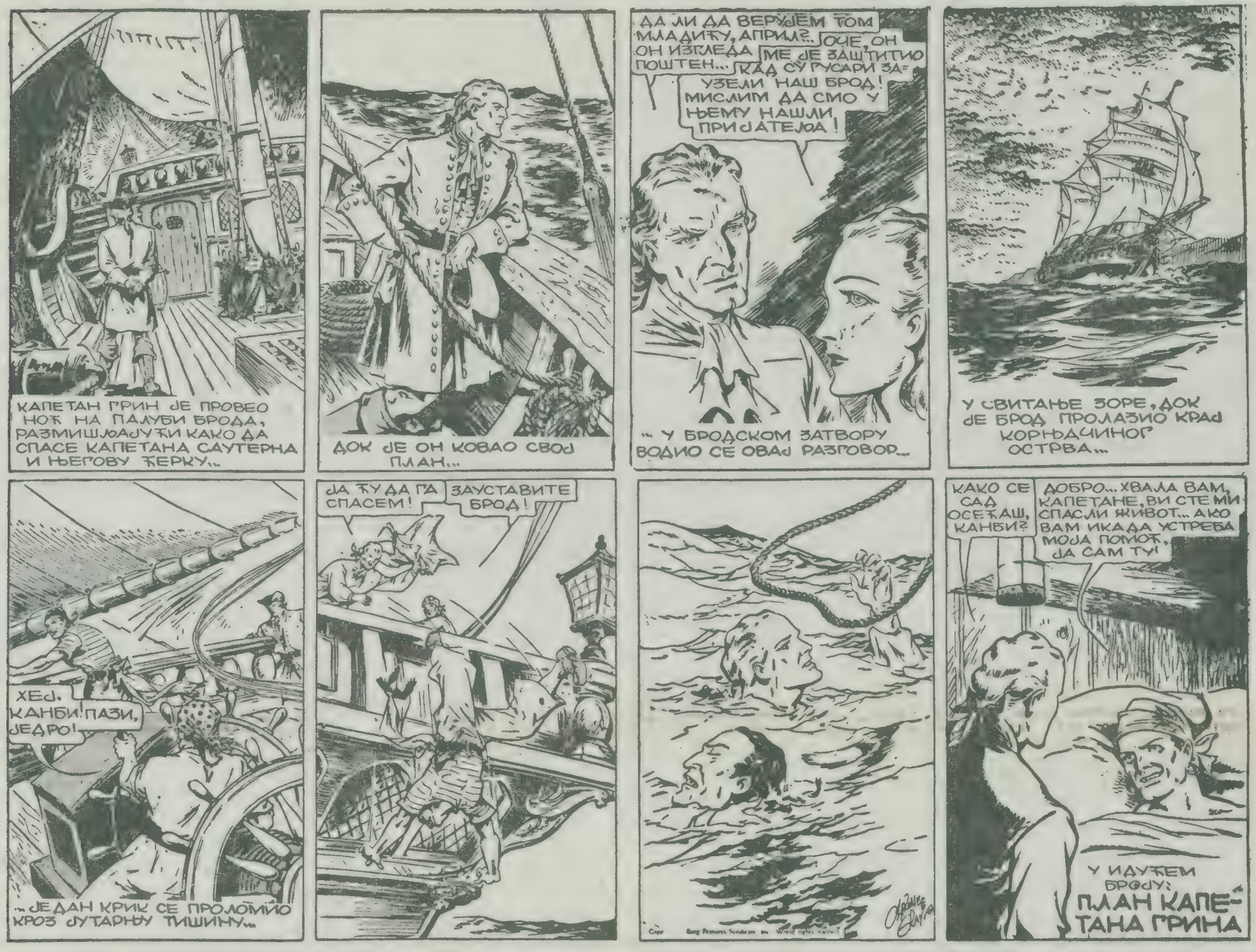
КАПЕТАН ГРИН ЈЕ ПРОВЕО НОЋ НА ПАЛУБИ БРОДА, РАЗМИШЉАЈУЋИ КАКО ДА СПАСЕ КАПЕТАНА САУТЕРНА И ЊЕГОВУ ЋЕРКУ...
ДОК ЈЕ ОН КОВАО СВОЈ ПЛАН...
ДА ЛИ ДА ВЕРУЈЕМ ТОМ МЛАДИЋУ, АПРИЛ?.. ЈОЧЕ, ОН ИЗГЛЕДА ПОШТЕН... ЗАШТО ЈЕ ЗАШТИТИО МЕ КАД СУ ГУСАРИ ЗАУЗЕЛИ НАШ БРОД! МИСЛИМ ДА СМО У ЊЕМУ НАШЛИ ПРИЈАТЕЉА!
... У БРОДСКОМ ЗАТВОРУ ВОДИО СЕ ОВАЈ РАЗГОВОР...
У СВИТАЊЕ ЗОРЕ, ДОК ЈЕ БРОД ПРОЛАЗИО КРАЈ КОРЊАЧИНОГ ОСТРВА...
ХЕЈ, КАНБИ! ПАЗИ, ЈЕДРО!
...ЈЕДАН КРИК СЕ ПРОЛОМИО КРОЗ ЈУТАРЊУ ТИШИНУ...
ДА ЋУДА ГА СПАСЕМ!
ЗАУСТАВИТЕ БРОД!
КАКО СЕ САД ОСЕЋАШ, КАНБИ?
ДОБРО... ХВАЛА ВАМ, КАПЕТАНЕ, ВИ СТЕ МИ СПАСЛИ ЖИВОТ... АКО ВАМ ИКАДА УСТРЕБА МОЈА ПОМОЋ, ЈА САМ ТУ!
У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ПЛАН КАПЕТАНА ГРИНА

ЏИМ из ЏУНГЛЕ

ИЗНЕНАДНИ НАПАД

ПРИНЦ БАТАН ЈЕ ЗАРОБИО ЕНГЛЕЗА ПИТЕРА ХОКИНСА И ЊЕГОВОГ СИНА РОНАЛДА... ЏИМ БРАДЛИ, ЗВАНИ ЏИМ ИЗ ЏУНГЛЕ, И ЛИЛИ ЈЕ ВРИЛ БОРЕ СЕ ПРОТИВ БАТАНА И ЊЕГОВЕ БАНДЕ „ТИГРОВА ШАПА"... ЏИМ ПОКУШАВА ДА СПАСЕ ХОКИНСА И ЊЕГОВОГ СИНА..
ХМ! ИЗГЛЕДА МИ КАО ДА ЈЕ БАТАН НЕКУДА ОТИШАО... ОХО, ШТА ЈЕ ТО?... ХОКИНСА И ЊЕГОВОГ СИНА ВОДЕ НАОРУЖАНИ ЉУДИ ОВАМО!
...ТО МОЖЕ ДА ЗНАЧИ САМО ЈЕДНО ... БАТАН ЈЕ НАРЕДИО ДА ИХ СТРЕЉАЈУ... МОРАМ БРЗО ДА РАДИМ!
ЏИМ ЈЕ ЗНАО ДА ЈЕ БАТАН ПОСТАВИО МИТРАЉЕЗЕ НА СВИМ СТРАТЕШКИМ ТАЧКАМА СВОГ ЛОГОРА, ДА БИ СЕ ОБЕЗБЕДИО ОД ПОБУНЕ МЕЂУ СВОЈИМ ЉУДИМА
ОН СЕ ПРИКРАО ЈЕДНОМ МИТРАЉЕЗУ, СКОЧИО НА ЉУДЕ КОЈИ СУ СЕ НАЛАЗИЛИ КРАЈ ЊЕГА И ОБОРИО ИХ НА ЗЕМЉУ...
ДОК СУ СЕ БАТАНОВИ ЉУДИ СПРЕМАЛИ ДА СТРЕЉАЈУ ЗАРОБЉЕНИКЕ, ЗАКЛОКОТАО ЈЕ МИТРАЉЕЗ И ОБОРИО НЕКОЛИЦИНУ..
У ИДУЋЕМ БРОЈУ: АВИОНИ
King Features Syndicate, Inc., World rights reserved

ТАЈНА КУЋЕ старог археолога

ДОЖИВЉАЈИ МАЛЕ АНЕ И ЊЕНОГА ПСА НУЛИЦЕ

14. НЕУГОДНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ Г. МЕНТЕЛА

Садржај ранијих наставака: Мала Ана Руни, бегуница из једног дома за сирочад, где су с њом рђаво поступали, склонила се у кућу старог археолога Ментела, познату у околини под именом „кућа с хиљаду врата". Стари Ментел и његова сестра Лидија су добри према Ани, али она има једног непријатеља: Менталовог секретара г. Сингу. Синга сазнаје да је г. Ментел поверио Ани тајну како се отварају врата које воде до једне куле у којој г. Ментел крије неко злато. Он с двојицом лопова одлази код старог научника Џонса, стручњака за тајне браве, и од њега на превару измамљује решење како се отварају врата у Менталовој кући.

Е, БАШ СМО ЛОШЕ СРЕЋЕ! ОТВОРИЛИ СМО ХИЉАДУ ВРАТА ДОК СМО ДОСПЕЛИ ДО ОВЕ КУЛЕ...
...А САДА НИСМО У СТАЊУ ДА ОТВОРИМО НИЈЕДАН КОВЧЕГ С БЛАГОМ!

ОВО ЗЛАТО ПРЕТСТАВЉА ДОБАР ПЛЕН!
ТАКО ЈЕ! АЛИ ТО НИЈЕ СВЕ! ИДУЋИ ПУТ УЗЕЋЕМО ЈОШ ВИШЕ!
ВЕРОВАТНО!
King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: СТАРИ НАУЧНИК У НЕДОУМИЦИ

ПУСТОЛОВИНЕ МАЛОГА ЏОНИЈА

ВЕРУЈУЋИ ДА НА БРОДУ „МОРСКА ЛАСТАВИЦА" ПОСТОЈИ НЕКА ИЗДАЈНИЦА, ШАНГ ЛИН И ЊЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ ПРОВОДЕ НЕКОЛИКО УЗБУДЉИВИХ ЧАСОВА У ПОТЕРИ ЗА ТАЈАНСТВЕНИМ НЕПРИЈАТЕЉЕМ

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ПОКУШАО ДА УБИЈЕ НАШЕГ КРМАНОША НАЛАЗИ СЕ ЈОШ НА БРОДУ.. АКО ГА УХВАТИМО, НИШТА НАС ВИШЕ НЕЋЕ СПРЕЧИТИ ДА ДОЂЕМО ДО ГУСАРСКОР БЛАГА

МУДРО ЈЕ РЕЧЕНО: „СУДБОНОСНА РЕЧ „АКО" УВЕК ЈЕ БИЛА УЗРОК СМЕХА И СУЗА У СВЕТУ!" ДА ЛИ ТИ ЈОШ УВЕК ИМАШ ОНУ ДРУГУ ПОЛОВИНУ МАПЕ ГУСАРСКОГ ОСТРВА?

САД БРЗО! НЕ СМЕМО ДА ГУБИМО НИ ЧАСА! ЛОПОВ ИМА САМО ПОЛОВИНУ МАПЕ ГУСАРСКОГ ОСТРВА!
САВЛАДАЈ СВОЈ ОПРАВДАНИ ГНЕВ! УПАМТИ: СВАКИ НОВИ КОРАК ЈОЈ КРАЂОВАЦ УЧИНИ ПРИБЛИЖАВА ГА КАЗНИ!

БЕЗ ОВЕ ПОЛОВИНЕ МАПЕ, ОНА УКРАДЕНА НЕ ВРЕДИ НИШТА! АЛИ ТВОЈ ЖИВОТ ЈЕ У ОПАСНОСТИ АКО ТО НОСИШ УЗА СЕ!
ПОЗНАТА ЈЕ ИСТИНА: БЕЗ МАМЦА НИЈЕДНА ЗАМКА НЕ ВРЕДИ НИШТА!

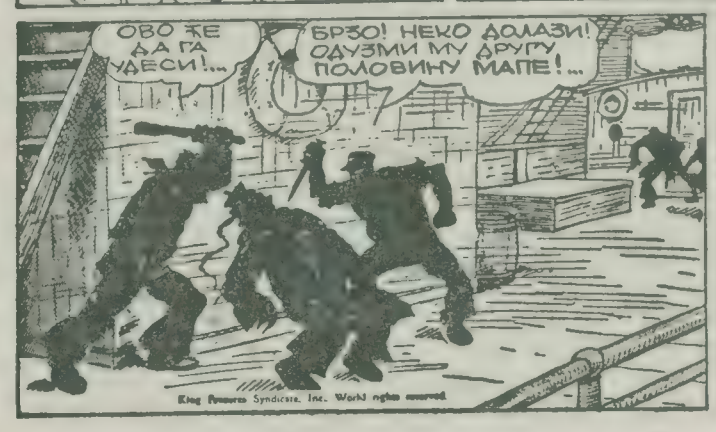

САВЛАДАЈТЕ СВОЈУ РАТОБОРНОСТ, ИЛИ ЋЕ НЕКОЛИКО КУПЛИ ДА ПРОЂУ КРОЗ ВАША НИШТАВНА ТЕЛА!
ИЗБОДЕН И ИСПРЕБИЈАН, А ЈОШ УВЕК ЖИВ И ЗДРАВ! ТО ЈЕ ПРАВО ЧУДО!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ГУСАРСКО БЛАГО

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Испричаћемо вам животопис једног познатог човека. Прво ћемо вам казати најмање познате појединости из његовог живота, затим познатије, најзад најпознатије. Према томе на коме ћете се месту у биографији сетити о коме је реч, видеће се ваше знање. Читајте и размишљајте:

Књижевни историчар, критичар и полемичар. Рођен 8 августа 1877 у Београду. На Великој школи дипломирао из француског језика, књижевности и теорије књижевности. Затим је студирао у Паризу и Лозени. Докторирао је у Паризу.

◉ ◉ ◉

(Највећу оцену заслужујете ако већ сада знате о коме је реч. Ако не знате, читајте даље).

✶

Био је суплент у гимназији, касније је постао доцент на Великој школи. Затим је опет био на студијама у Минхену и Паризу. 1905 изабран је за ванредног професора теорије књижевности, а касније за ванредног професора српске књижевности на Београдском универзитету. Године 1912 изабран је за посланика округа крагујевачког. Био је и уредник Српског књижевног гласника.

◉ ◉ ◉

(Сад сте, ваљда, видели о коме је реч? Ако нисте, читајте даље и трудите се да бар сада заслужите тројку).

✶

Почео је да пише врло рано, као што је рано ушао и у друштвени живот. Његова делатност била је огромна. Прославио се нарочито као изванредно смео критичар. Од већих радова, да се помену само најглавнији, објавио је дела: Српска књижевност у 18 веку, Светозар Марковић и његов живот, рад и идеје, затим Историски преглед српске штампе, Историју српске књижевности.

Био је најизразитији апостол модерног југословенског национализма. Његову прерану смрт оплакали су сви Југословени као најболнији народни губитак.

◉ ◉ ◉

(Знате ли сада да одговорите? Ако не знате, признајте своје незнање, а одговор потражите да страни 11).

ИСТОРИСКЕ ЗАБЛУДЕ

ДИОГЕН НИЈЕ СТАНОВАО У БУРЕТУ, А НЕРОН НИЈЕ МОГАО ДА СВИРА У ХАРФУ ДОК ЈЕ РИМ ГОРЕО

Многи научници поставили су себи већ питање да ли је све тачно што историја казује. Шта је од тога заиста стварно било, а шта је машта касније створила? Да ли је Нерон заиста имао у рукама харфу и свирао док је Рим горео? Да ли је Клеопатра у вину растварала бисер само да би гозбе испадале што скупље?

На та и многа друга питања покушава да одговори и амерички научник К. Вуд. Он сматра да Клеопатра није била чаробница и да према томе није могла да растварa бисер у вину, јер то би могле даураде само чаробнице, пошто ће бисер ни у једном вину не раствара.

По мишљењу научника Вуда, Нерон није могао да свира, јер у то време лира, какву је Нерон по причању имао у рукама, није постојала. У Термопилском Кланцу није погинуло триста Грка, већ најмање седам хиљада, па можда чак и дванаест хиљада, како то тврде неки историчари.

Опсада Троје је највећим делом чист мит. Ако се Хомер пажљиво прочита, излази да је лепа Јеленз морала имати бар шездесет година када се Парис у њу заљубио.

Диоген није становао у буретy, већ је легенда постала отуда што је један од Диогенових историчара причао, да је Диоген, тако паметан човек, хтео да живи у буретy као какав пас.

Вашингтон, први претседник Сједињених Америчких Држава, није у младости пао са трешње нити је своме оцу казао: „Оче, ја не могу да лажем, ја сам то учинио". Те детаље, тврди Вуд, измислио је Вашингтонов биограф, само да би америчкој младежи у Вашингтону дао што лепши пример савршеног америчког дечака.

Познату досетку с јајетом није измислио Христифор Колумбо. Вештину с јајетом извео је Брунелески, највећи архитекта првога Ренесанса. До тога је дошло када је градио катедралу у Фиренци.

И за „висеће вртове" у Вавилону Вуд тврди, да то нису били ни вртови, ни „висећи". У питању су биле просте терасе, које су почивале на луцима, који су се губили у зеленилу разних пузавица. Та грађевина била је подигнута само да би се задовољила једна вавилонска краљица.

ЛУПНИТЕ МАЛО ГЛАВОМ!

Био једном један цар, који је једног дана позвао к себи своје ћерке и рекао им: „Имам један ковчежић и у њему бисер, који желим да вам подједнако поделим. Ти — обратио се најстаријој — добијаш једно зрно бисера и седми део од остатка. А ти — рекао је другој — добијаш два зрна бисера и седми део од остатка"... Трећа је имала да добије три зрна бисера и седми део остатка... и тако даље. Колико је ћерки цар имао и колико је зрна бисера било у ковчежићу?

◉ ◉ ◉

(Одговор: Цар је имао шест ћерки, а у ковчежићу је било 36 зрна бисера)

КАКО ЈЕ ОСВОЈЕНА САХАРА

Сахара, некада страшна пустиња, данас више не улива тако велико неповерење. Неколико друштава туристичких организовало је прелаз преко Сахаре и транспорти са путницима полазе у тачно одређени дан и одређени час. Аутомобил и аероплан победили су пустињу!

Наравно, тако није било увек. Нису далеки дани када се е Сахари знало врло мало, или скоро ништа. Године 1892 предузет је први, али и заиста најчудноватији покушај, да се пустиња пређе на велосипеду. Г. од Фробервила замислио је да пут преко Сахаре остварн помоћу велосипеда. У успех тога предузећа свакако је веровао само он, али му је ипак приређен свечан испраћај.

Због тога што се није веровало у могућност оваквог подухвата, власти су издале наређење, да смелог бициклисту прате официри на камилама снабдевени свима потребама за путовање кроз пустињу. Та опрезност није била излишна, јер је г. од Фробервила прешао свега двадесет километара по песку, па је пао од умора. А уморно се не што се предуго возио на своме велосипеду, већ што га је гурао по песку...

Године 1909 мајор Пен, који је био већ добро познат због својих смелих потхвата у Сахари, покушао је да пређе пустињу мотоциклом. Наравно, и овај покушај је пропао.

Нешто касније један од француских авијатичара покушао је да пређе Сахару на авиону, који је био нарочито конструисан. Успео је да дође до Тугурта...

Најпосле, појавили су се аутомобили нарочито прилагођени за вожњу кроз огромну пустињу...

Сада се чине покушаји да ће Сахара прећи помоћу нарочитих тротинета, који су удешени за кретање по песку. Да ли ће ти покушаји имати успеха или не, свакако ће показати најскорија будућност.

БРИК БРАДФОРД У ЗЕМЉИ ИЗА ЛЕДЕНОГ ЗИДА...

14. ЛЕДЕНИ БРЕГОВИ

Садржај ранијих наставака: Острвима Азахаймом и Ванахаймом, која се налазе близу Северног пола и за која свет не зна да постоје, владају краљеви Торкил и Гамла. Они сазнају за модерну цивилизацију и полазе једног дана с товаром сребра да купе у Америци техничке технике. Успут Гамла напада Торкила и отима му брод, затим заробљава младог авијатичара Брика Брадфорда и бежи натраг у своју земљу. Брикови пријатељи су узбуђени и полазе авионом да га спасу. У брод у коме се налазе Брик и Гамла удара гром.

ГРОМ ЈЕ ЗАПАЛИО ВИКИНШКИ БРОД, НА КОМЕ СУ СЕ НАЛАЗИЛИ БРИК И ГАМЛА... ОНИ ПОКУШАВАЈУ ДА СЕ СПАСУ С ЛАЂЕ КОЈА ТОНЕ
СПУСТИМО БРЗО ЧАМАЦ У МОРЕ!
НЕМА ВЕСАЛА! НАЂИТЕ НЕШТО ЧИМЕ ЋЕМО ВЕСЛАТИ!
УСКОРО ЋЕМО ИЗИЋИ ИЗ БУРЕ
КАД ЈЕ ЗАПАЉЕНИ БРОД ПОТОНУО, ГАМЛА И БРИК БИЛИ СУ ВЕЋ ДАЛЕКО...
УХ! ПОСТАЈЕ СВЕ ХЛАДНИЈЕ! МИ ЋЕМО СЕ СМРЗНУТИ!
ТО МЕ НЕ ЧУДИ! ПОГЛЕДАЈТЕ ОНЕ ЛЕДЕНЕ БРЕГОВЕ!
У ПРАСКОЗОРЈЕ...

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ПУТ БРОВ ПОЛАРНЕ ПРЕДЕЛЕ

Х. Џ. Велс
НЕВИДЉИВИ ЧОВЕК

Садржај ранијих наставака: У мало енглеско село Ипинг дошао је једног дана неки тајанствени странац, сав умотан у неке крпе. Сељаци су убрзо утврдили да тај човек крије сваки део свог тела — зато што је невидљив. Они га једног дана нападају, али он скида одело са себе и бежи. У близини села невидљиви човек налази скитницу Томаса Мервела и шаље га по своје одело и храну. Долази до сукоба са многим грађанима. У својој вили, доктор Кемп ради и чуди се како може свет да верује у невидљивог човека. Дотле један човек бежи, сав уплашен.

Међутим, горе на брежуљку, неко псето које се дотле играло заурла изненада и побеже у једну капију; а одмах затим прође нешто као ветар, са неким шумом задиханог дисања: уха — уха — уха!..

Људи завришташе и побегоше са улице. Настаде граја, која се продужи чак до подножја брежуљка. Викали су пре но што је Мервел био на пола пута; стављали су тешке резе и затварали врата за собом... Мервел чу све то; учини и последњи очајни напор. Ужасан страх је ишао испред њега, прелазио га, освајао целу варош.

— Невидљиви човек! Невидљиви човек! Ево га! Долази невидљиви човек!... Долази!

ГЛАВА XVI

„Код веселих играча крикета"

„Код веселих играча крикета"! Та гостионица је сасвим у подножју брежуљка и поред трамвајске станице. Келнер, с црвеним дебелим рукама наслоњеним на тезгу, разговараше о коњима са неким бледуњавим кочијашем, док је неки човек с црном брадом јео хлеб и сир, заливајући га бертонским пивом и ћаскајући америчким нагласком с неким полицајцем који није био на служби.

— Зашто ли се тако деру? — запита бледуњави кочијаш, мењајући разговор и покушавајући да види шта се дешава напољу гледајући више прљавих жутих завеса на ниском прозору. — Неко је прокпао, па све трчи.

— Можда је избио негде пожар? — рече келнер.

Тутањ корака се приближи; врата се с треском отворише и у гостионицу упаде Мервел, очајан, чупав, без шешира, с подераним оделом; окрете се грчевито и покуша да за собом затвори врата. Али се она не могадоше затворити.

— Ух! Долази! — повика пристрављено неким парајућим гласом. — Долази невидљиви човек! Долази за мном! Смилујте се! Упомоћ! Упомоћ!

— Затворите врата! — нареди полицајац. И онда лепо реците ко то долази? Каква је то узбуна?

И он оде и затвори врата. Американац затвори друга.

— Пустите ме да уђем унутра! — мољаше Мервел посрћући, али ипак чврсто држећи књиге. — Пустите ме, преклињем вас! Затворите ме негде, сакријте ме! Кажем вам, ево га! Једва сам му се отео. Рекао је да ће ме убити, он ће ме убити!

— Ви сте на сигурном месту — рече човек са црном брадом. — Врата су добро затворена. А онда, о чему се ради?

— Сакријте ме! — настављаше Мервел.

Онда поче да јечи кад се врата затресоше и кад неко поче да лупа бесомучно и да псује.

— Хеј! — рече полицајац — ко је тамо?

Г. Мервел као да се набезумио:

— Убиће ме! Спремио је нож! Смилујте се...

— Слушајте! — рече келнер. — Уђите ви овамо.

Келнер подиже прегради на тезги и г. Мервел полете тамо баш у тренутку кад се понови лупа на вратима.

— Не отварајте! — јецао је. — Преклињем вас не отварајте! Где... где да се сакријем?

— Дакле, то ли је тај невидљиви човек? — прозбори човек са црном брадом, држећи руку на леђима. — Баш је крајње време да га видимо!

Одједном, стакла на прозорима полетеше с треском

а на улици се свет распршта на све стране. Полицајац се попе на канабе, провуче главу и погледа које то напољу. Затим сиђе набраних обрва.

— Да, то је баш оно! — рече он просто.

Келнер је стојао пред оним вратима која су била закључана и иза којих је био сакривен г. Мервел; згранут, он баци поглед на прозор, па се, обилазећи око тезге, приближи осталима. Изненада завлада тишина.

— Баш ми је криво што ми није овде палица! — рече полицајац, полазећи неодлучно вратима. — Чим отворимо врата, он ће ући, а како да га ухапсим?

— Полако, полако, не морамо журити са отварањем врата — на то ће брижно бледуњави кочијаш.

— Море, отворите их одмах — рече човек с црном брадом. — А, ако уђе...

Он им показа револвер, који је држао у руци.

— А, то никако! — викну полицајац. — То би било убиство!

— Знам ја у каквој се земљи налазим: пуцај у ноге. Отварајте!

— Не, не, не пуцајте! — викаше келнер, који је извиривао кроз завесу.

— Опет лепо — рече човек с црном брадом.

И сагнут напред, са револвером на готовс, он сам отвори резу на вратима. Келнер, кочијаш и полицајац ставише се у приправност.

— Улази! — рече скоро шапатом, одмичући се, лицем окренут вратима и с револвером иза леђа.

Нико не уђе врата се не отворише. Кад после једно пет минута неки други кочијаш споља промоли главу, они су још стојали немо, свако на свом месту, у очекивању. Мервел, сасвим узбуђен, појави се из свога скровишта:

— Јесу ли сва врата на кући закључана? — упита он. — Он обилази, он се шуња око куће... Подмукао је као сотона!

— Господе Боже! — повика келнер — па има још врата из дворишта. Отворена су!

Он обесхрабрено погледа око себе. Врата Мервеловог склоништа тресну се и они чуше како се на њима окреће кључ.

— Постоје још врата из дворишта. Засебан улаз. На дворишта су...

Он брзо изиђе из крчме. Кроз један минут врати се с великим кухињским ножем.

— Врата из дворишта су, била отворена! — рече.

И његова дебела доња усна се опусти.

— Можда је већ сада у кући — примети бледуњави кочијаш.

— У сваком случају није у кући — одговори келнер. — Тамо су две жене, а оне ништа нису чуле; а, осталом, ја сам сатаром замахивао на све стране по целој кући. Жене мисле да није ушао. Оне не су приметиле...

— Јесте ли добро ревом затворили врата на кући? — упита кочијаш.

— Него како!

Човек са црном брадом стави у џеп свој револвер. Али, баш у том тренутку, даска на тезги паде, и, вођ бесомучним ударцима, врата на соби у којој је био Мервел отворише се. Мервел поче да се дере као мачка кад је колу; људи скочише преко тезге да му укажу помоћ. Човек с брадом зграби револвер, стакло на вратима оде у парам парчад.

Кад упадоше у собу, келнер угледа Мервела, у веком несбичном чучећем ставу, како се борн према врашкама што воде у кућну и у двориште. Док је још келнер сиктао, та врата се отворише и Мервела као да нешто повуче према кући. Чу се један страшан крик, затим тресак посуђа. Мервел, спустивши главе, истрчао се опирући, би енажно гурнут до других врата на кући, која су водила у двориште, и чија се реза сама отвори.

Полицајац одгурну келнера, прође испред њега са једним од кочијаша, зграби невидљиву руку која је давила Мервела, али, истог тренутка, доби песницу у лице тако силовито да зама-

КАУБОЈ РЕД
КАУБОЈ РЕД И ИНДИЈАНСКО СИРОЧЕ „ВЕЛИКИ ДАБАР" ВИДЕЛИ СУ КАКО МАСКИРАНИ РАЗБОЈНИЦИ НАПАДАЈУ ПОШТАНСКА КОЛА... РЕД ШТИТИ МЛАДУ БЕТИ ВИЛДЕР И ЗАДРЖАВА РАЗБОЈНИКЕ, ДОК ВЕЛИКИ ДАБАР ДОЗИВА ПОМОЋ...
ТО СУ РАЗБОЈНИЦИ ИЗ ЂАВОЉЕ ДАМЕ, РЕДЕ! МОЈ ОТАЦ ЈЕ БИО ШЕРИФ, А ОНИ СУ ГА УБИЛИ!...
ЗАКЛОНИТЕ СЕ ИЗА КАМЕНА, Г-ЦЕ ВИЛДЕР. ОНИ МОГУ ЛАКО ДА ВАС РАНЕ!
ДОВЕО САМ ПОМОЋ, РЕДЕ! ЕНО, РАЗБОЈНИЦИ БЕЖЕ!
ХВАЛА ТИ, ВЕЛИКИ ДАБРЕ!
ОВО НАМ ЈЕ ПРВИ НЕУСПЕХ!
ТАЈ КАУБОЈ НАМ ЈЕ ПОКВАРИО СТВАР! ОН ЋЕ ТО СКУПО ДА ПЛАТИ!
ПРОЛАЗИО САМ КРОЗ ОВАЈ КРАЈ СЛУЧАЈНО... А КУДА СТЕ ВИ ПОШЛИ, ГОСПОЂИЦЕ?
У ЂАВОЉУ ЈАМУ, РЕДЕ.. ЗНАТЕ ЛИ ЗА ПО ЗЛУ ПОЗНАТУ ЂАВОЉУ ЈАМУ?...
ДАКЛЕ, ЕЈС ХЕНЛОН! ГОСПОДАРИ ОВИМ ГРАДИЋЕ-МИ? ХТЕО БИХ ДА СЕ УПОЗНАМ С ЊИМ!
ДА, И ЈОШ СЕ НИЈЕДАН ЧОВЕК НИЈЕ УСУДИО ДА СЕ УСПРОТИВИ ЊЕГОВИМ НЕДЕЛИМА!
ЕЈСЕ ХЕНЛОНЕ, ОВО ЈЕ КАУБОЈ РЕД! ОН ЈЕ СПАСАО ПОШТАНСКА КОЛА И НОВЧАНЕ ПОШИЉКЕ!
АХА! ЈЕ ЛИ? Е, БАШ МИ ЈЕ МИЛО!... УЂИТЕ, СТРАНЧЕ! МОЖДА БИ МИ ОВАКО ОДВАЖАН МЛАДИЋ МОГАО ДА ЗАТРЕБА!
ПЕТОРИЦА ПОСЛЕДЊИХ ШЕРИФА ОТИШЛИ СУ НА ДРУГИ СВЕТ.. НИСУ ХТЕЛИ ДА СЕ ПОКОРАВАЈУ МОЈИМ НАРЕЂЕЊИМА! ДАКЛЕ, ХОЋЕШ ЛИ ДА БУДЕШ ШЕРИФ У ОВОМ КРАЈУ?
ХОЋУ!... ДАЈ МИ ШЕРИФСКУ ЗНАЧКУ!
У ИДУЋЕМ БРОЈУ:
ПРВИ СУКОБ

ло што не падне. Врата се отворише и Мервел учини надчовечански напор да би се избавио. Кочијаш тада нешто шчепа.

— Ухватио сам га! — повика.

Џивене руке келнерове зграбише нешто што се није видело.

— Ево га! Ево га!

Г. Мервел, ослобођен, стропошта се и побеже пузећи кроз њихове ноге. Група људи што су се тукли вијала се око врата. Тада му први пут, чуше глас... Полицајац је био стао на ногу невидљивом човеку и овај ужасно заурла, а песнице му полетеше кроз ваздух као бичеви. И кочијаш зајаука и преви се на пола: добио је био песницу у стомак. Друга врата се отворише и пропустише Мервела, док су људи у кујни давили ваздух и тукли празно.

— Где је? — викаше човек са брадом. — Изишао?

— Овуда! — рече полицајац, пође један корак и стаде.

Парче цигле прошиште му поред главе и разби посуђе на столу у кујни.

— А показаћу му ја!.. — повика човек с брадом.

Одједном се више полицајчевог рамена појави челична цев и одјекнуше пет пуцњева. Пуцајући, он је руком описао круг, тако да су куршуми падали, у мрачном тесном дворишту, као да су долазили из паоца на неком точку.

Затим завлада тишина.

— Пет картуша — рече човек с брадом. — Кажем ја вама, то је још најбоља ствар. Четири аса и краљ! Дајте лампу, па да тражимо леш...

ГЛАВА XVII

Гост доктора Кемпа

Доктор Кемп је продужио да пише у своме кабинету, све док не одјекнуше пуцњи. Так! так! так! Један за другим су долазили у правилним размацима.

— Ох! ох! — учини он стављајући поново перо између зуба и ослушкујући. — Ко ли то тако пуца у Бердоку?... Шта раде ти магарци?

Он пође према прозору окренутом југу, отвори га, саже се преко њега и погледа преко сплета кућа у ноћи са црним просторима, двориштима, крововима, прошараним светлошћу у прозорима, у радњама и уличним светиљкама.

— Изгледа да се скупила нека гомила у подножју брежуљка, испред „Играча крикета".

(Наставиће се)

БАШ ЧЕЛИК

ПО МОТИВИМА ИЗ НАРОДНИХ ПРИПОВЕДАКА

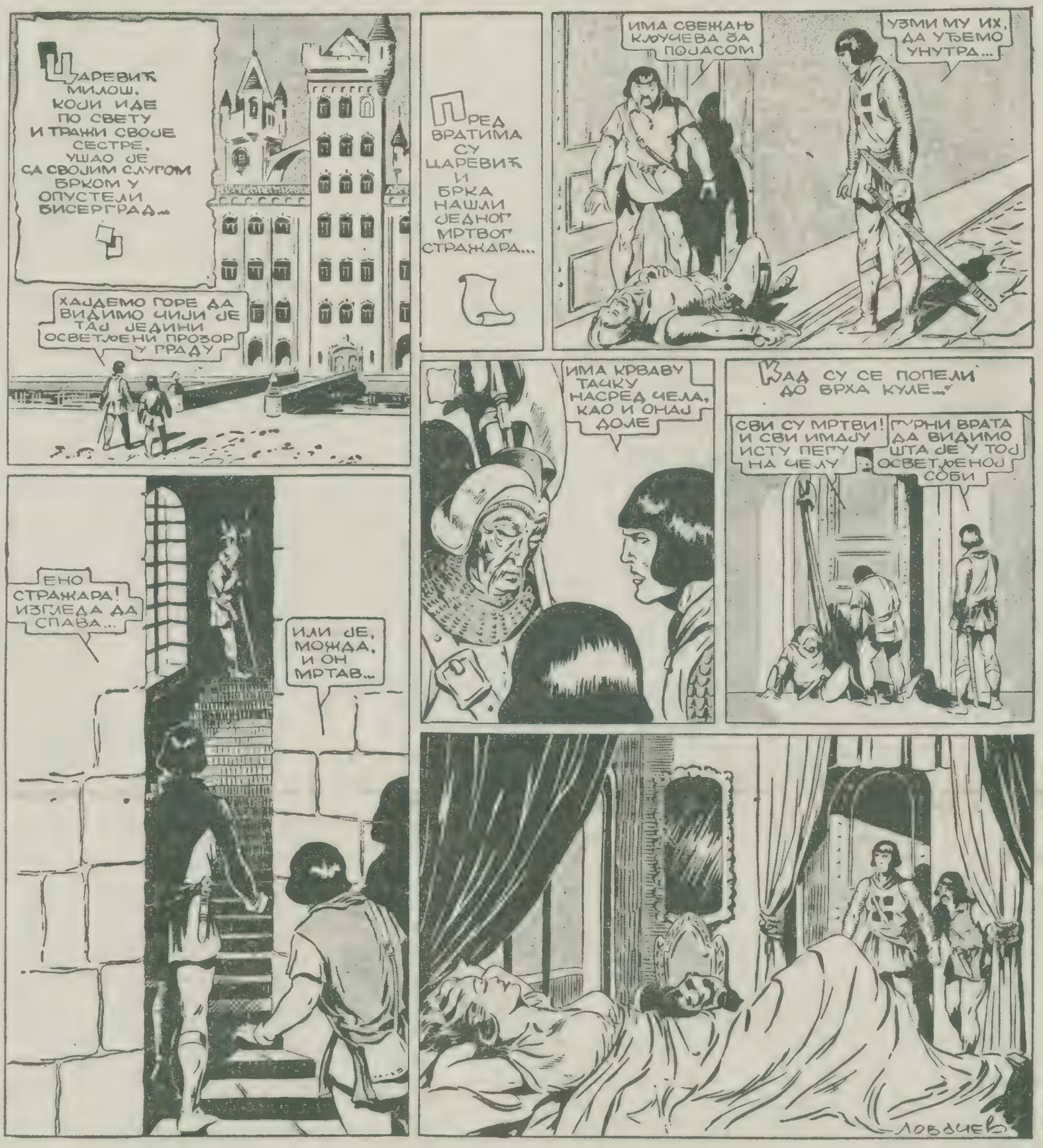
ЦАРЕВИЋ МИЛОШ, КОЈИ ИДЕ ПО СВЕТУ И ТРАЖИ СВОЈЕ СЕСТРЕ, УШАО ЈЕ СА СВОЈИМ СЛУГОМ БРКОМ У ОПУСТЕЛИ ВИСЕРГРАД...
ХАЈДЕМО ГОРЕ ДА ВИДИМО ЧИЈИ ЈЕ ТАЈ ЈЕДИНИ ОСВЕТЉЕНИ ПРОЗОР У ГРАДУ
ПРЕД ВРАТИМА СУ ЦАРЕВИЋ И БРКА НАШЛИ ЈЕДНОГ МРТВОГ СТРАЖАРА...
ИМА СВЕЖАЊ КЉУЧЕВА ЗА ПОЈАСОМ
УЗМИ МУ ИХ, ДА УЂЕМО УНУТРА...
ЕНО СТРАЖАРА! ИЗГЛЕДА ДА СПАВА...
ИЛИ ЈЕ, МОЖДА, И ОН МРТАВ...
ИМА КРВАВУ ТАЧКУ НАСРЕД ЧЕЛА, КАО И ОНАЈ ДОЛЕ
КАД СУ СЕ ПОПЕЛИ ДО ВРХА КУЛЕ...
СВИ СУ МРТВИ! И СВИ ИМАЈУ ИСТУ ПЕГУ НА ЧЕЛУ
ГУРНИ ВРАТА ДА ВИДИМО ШТА ЈЕ У ТОЈ ОСВЕТЉЕНОЈ СОБИ
ЛОВАЧЕВ

УСАМЉЕНИ ЈАХАЧ

Садржај ранијих наставака: „Усамљени јахач", тајанствени маскирани каубој, сазнаје да разбојници намеравају да изазову судар возова да би из воза „Пионира" украли товар злата из рудника на западу. Они су отели воз „Стрелу" и потерали га у сусрет „Пиониру". „Усамљени јахач" хвата телеграфисту Колкинса, који је целу ствар организовао, и жури да спасе возове.

КАДА ЈЕ ТОНТО УГЛЕДАО ДИМ, РАЗУМЕО ЈЕ ТАЈ ЗНАК И ПОЗВАО ЈЕ ШЕРИФА И ЊЕГОВЕ ЉУДЕ ДА ОДЈУРЕ У ПОМОЋ ВОЗОВИМА
СВИ НА КОЊЕ, ШЕРИФЕ!
БРЗО, ЉУДИ! ВОЗОВИ СЕ ПРИБЛИЖАВАЈУ!
УБРЗО СУ ТОНТО, ШЕРИФ И ЊЕГОВИ ЉУДИ БИЛИ НА ВАГОНИМА ЗАХУКТАЛОГ ВОЗА...

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: БРАВО, СИЛВЕР!

КОЈИ ЈЕ ОДГОВОР ТАЧАН?

1) **Азот је:**
хемиско једињење
крај у Јужној Србији
француски хемичар
аутомобилска марка

2) **Термобарометар је:**
врста термометра
справа за мерење тежине
регулатор брзине
ратна справа

3) **Баља је:**
јело
арнаутски поглавица
дивља биљка
врста накита

4) **Васа Решпект је:**
назив романа
књижевник из прошлог века
паланачки надимак
познат историчар

*

(Тачан одговор: 1) Азот је крај у Јужној Србији, северозападни, горњи и бреговити део Бабунске котлине до речице Изворштице. — 2) Термобарометар је термометар удешен за посматрање тачке кључања воде на разним висинама. — 3) Баља је талир који у околини Пећи и Призрена носе жене на челу приденут за капу. — 4) Васа Решпект је назив романа Јаше Игњатовића (рођен 12 децембра 1824 у Сент Андреји, ўмро 4 августа 1888 у Новом Саду), који је за собом оставио већи број приповедака и романа)

Ралф Плаиџер:

НЕОБИЧНИ ДОБРОТВОР

Погрбљен старац, застајао је у пролазу и сажаљиво загледао исцепане просјаке по угловима улица.

— Треба ли вам новаца? — питао је он једног сиромашка са пуно саучешћа.

Човек у дроњцима погледао је за њим и брзо скинуо шешир са главе.

— Овамо, господине! Немојте се устручавати!

Нешто је затим скоро без шума пало у испружени шешир. Многе главе су се са љубопитством обрнуле просјаку који је извукао банкноту и гледао у њу нем од чуда.

Племенити стари господин пријатељски је климнуо главом, затворио своју лисницу и продужио полако пут даље.

— Десет фунти! — викао је просјак. — Он ми је дао десет фунти! Господе Боже!

Изгледало је као да ће му очи искочити из главе толико их је исколачио гледајући банкноту на светлости уличне лампе.

— Права, тако ми Бога! — додао је и дубоко удахнуо ваздух. — Тај човек мора да је луд!

— Ах, слушао сам ја већ једном о тако нечем! — рекао је неко из гомиле која се брзо окупила. — Има тако старих људи који читав свој век цицијаше и гладују, а тада одједном изгубе памет и сав новац распоклањају. Ено га! Погледајте га! Стоји код тржишне зграде и већ тамо разговара са оним дебелим дрољавком!

Настао је жагор и узбуђење је расло. Стари господин загледао је малог дебелог одрпанца који је неспретно и збуњено стојао пред њиме. Док је маса чекала шта ће бити а мангупчићи претрчали преко улице да боље виде, стари је отворио опет своју лисницу и пружио нешто одрпанцу. Затим је поново затворио лисницу, пријатељски климнуо главом и продужио даље улицом.

Маса људи, која се сваким кораком увећавала, пуна љубопитства кренула је за њим.

— Десет фунти! — мрмљао је дебели просјак као у сну. — Овај човек је мени дао десет фунти! Погледајте само!

Скупили су се око њега многи да својим очима виде.

— Десет фунти! — љупким гласом рекла је нека млада нашминкана дама. — Па тај стари је прави анђео! Гледајте само!

Али сви су дотле већ све добро видели. Па и сада су опет поново могли да виде како баш затвара лисницу, пошто је пре тога двојици беспосличара, који су седели за столом у једном ресторану, дао по једну банкноту.

Када је стари пријатељски се смешкајући напустио летњу башту ресторана, покуљала је за њим права бујица гостију, који су за чудо сви баш тога тренутка завршили вечеру!

Вест се ширила по граду муњевитом брзином. Стари је ишао даље и нешто тихо сам са собом говорио. Маса света ишла је за њим пуна наде. Када се изненада окренуо, спазио је неку стару жену која му је од узбуђења скоро стала на ногу. Он се насмејао и опет извукао лисницу.

— Узмите ово! — рекао је он са пуно доброте и пошао даље.

Силна светина после тога још више је појурила за њим. Мували су се и гурали око њега, узбуђено шаптали и надали се. Одједном је настао тајац када се стари господин изненада зауставио пред сјајно осветљеном фасадом позоришта. Неколико тренутака замишљено је загледао зграду, отворио своју лисницу, завирио у њу, задовољно климнуо главом и пришао каси. А затим је нишчезао у вестибилу.

Госпођица на благајни бацила је само један поглед на силан народ који се нагурао пред прозорчетом, дохватила телефонску слушалицу и затражила од дирекције помоћника за продају карата.

Позориште „Одеон" било је дупке пуно. Све више људи је тражило улазнице, али више није било ни седишта ни места за стојање. А унутра у позоришту људи су се загледали грозничава, сјајна погледа. Шетали су се тамо-амо и загледали у лица која су сусретали у вестибилу у нади да ће видети старога...

Воља трупе која је овде гостовала задовољно је посматрао кроз осматрачницу завесе. И његове очи су блистале. Али његове црте лица добијале би, чим би у мислима рачунао

приходе ове вечери, исти онај пријатељски осмејак.

Неки дебели човек с високим шеширом пришао му је и заједно са њиме кроз рупу за гледање осмотрио пуну салу. Пришао је одмах затим и неки одрпани просјак и опет неке личности, па међу њима и.... нека јако нашминкана млада дама.

— Величанствена идеја! — рекао је воља кезећи се. — Врати ми сад, Бобе, новац. И ви други. Идући пут опет ћемо то покушати Пожурите, децо! Имате још довољно времена да се преобучете за своје праве улоге!

ШТА СЕ ОВДЕ ДОГАЂА!

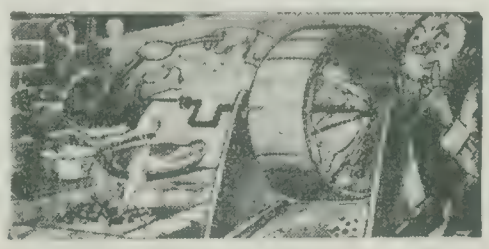

Шта се догађа на овој слици? Одговорите у двадесет и четири речи, али тако да свака непарна реч почиње једним истим сугласником а свака парна другим али увек истим сугласником. Дакле, шта се догађа на овој слици?

■ ■ ■

(Један Плаја, познати пожарљивко, густу косу, пијаћући, горда, пијаћевића гуске поноће, један Плаја пуно пожеље гушће неголе гусеницу.)

ПИНГВИНИ НЕ МОГУ ДА ПОДНЕСУ ЖИВОТ У ЕВРОПИ?

Недавно је извршен један занимљив опит. Норвежанин др. Хел пренео је из поларних крајева у Норвешку читаву једну колонију пингвина. Насељо их је на једном острву надајући се да ће моћи пингвине да одомаћи и рашири и у овим крајевима Европе.

Услови за живот пингвина били су као и у северним крајевима из којих су донети. При свем томе пингвини никако нису могли да се навикну на нови живот. Утврђено је да пингвини донети у разне зоолошке вртове живе врло добро и весело, али се сада показало да им живот у Европи ако се налазе на слободи, ни најмање не прија. Због тога је др. Хел морао да призна, да његов покушај није имао успеха. Даљи покушаји да се пингвини пренесу из крајева у којима су до сада живели обустављени су.

* * *

МАШИНА КОЈА ГОВОРИ

За велику међународну изложбу у Њујорку један амерички проналазач спремно је и једну машину, која може да говори. Ако се машина споји са електричним мотором и ако се на нарочитом тастеру додирну дугмета за речи које се желе да апарат изговори, онда ће се одмах чути јасан и разговетан глас. Тако ће моћи да се одрже читави говори.

Апарат ће свакако добро доћи онима који нису добри говорници, а желели би да одрже говоре.

* * *

НАЈДУЖИ МОСТОВИ НА СВЕТУ

У најдуже мостове на свету спадају:

Те Бриџ 3136 метара, Форт Бриџ 2530 метара, оба у Шкотској, Рио Салado 2043 метра, у Аргентини, Рио Дулче 1788 метара, у Аргентини, Хардинг 1641 метар, у Индији, Викторија Инбил (Канада), у Монтреалу, 1623 метра, Мурџак, у Холандији, 1432 метра.

Мост у пристаништу у Сиднеју, у Аустралији, дугачак је 1257 метара, мост у пристаништу у Монтреалу (Канада), 1185 метара, мост у Бруклину (Сједињене Америчке Државе) 1052 метра.

НАУЧНИЦИ ТВРДЕ ДА ГУЈЕ, ЗМИЈЕ ОТРОВНИЦЕ, НЕ ТРЕБА УНИШТАВАТИ, ЈЕР СУ НАМ ОД ВЕЛИКЕ КОРИСТИ

Гује, змије отровнице, са својом широком главом, увек отвореним устима из којих вребају зуби пуни отрова, са својим језиком који вечито пипка, очима прозрачним из којих бије ледени поглед, својим хладним телом, увек су изазивале само осећање одвратности.

Међутим тако не мисле сви о змијама. Они који су се бавили њиховим испитивањем, на против, мисле о њима само лепо. Један од француских научника, који им је посветио скоро цео свој век и који је у друштву змија увек без икаквог страха, изјавио је:

— Змије отровнице нису рђаве животиње. Оне нападају једино када се налазе у одбрани. Људи су, чини ми се, више зли него гује, змије отровнице.

Овакво мишљење имају они који се баве претварањем змијског отрова у серум. У једном париском лабораторијуму за то има увек најмање шездесет змија отровница. Њихови кавези нису увек затворени, јер се змије врло лако навикну на ропство. А врло се ретко дешава да ове змије некога уједу.

И поред свег проучавања још ни сада се не зна тачно колико је дејство отрова змија отровница. Још увек се врше испитивања.

У ропству змије отровнице никако не узимају храну. Све што им се пружи одбијају и живе искључиво

од резерва које имају у своме телу. На тај начин могу да живе шест месеци. А када се налазе у слободи гује се хране искључиво глодарима, због чега их многи научници узимају у заштиту.

— Самим тим јасно је да су гује, змије отровнице, наши најбољи помагачи да уништимо глодаре, који претстављају праву напаст за све усеве. Гује просто тамане глодаре и на тај начин спасавају нас једне велике напасти. Због тога је сасвим погрешно тврђење, да ову врсту змија отровница треба гонити и уништавати, — изјавио је један добар познавалац гуја. — Гуја врло ретко напада човека, а ако га баш и уједе, постоје серуми који су сигурни. Осталом, гује и тако падају много као жртва науке. Сам Пастеров завод у Паризу за своје сврхе набавља годишње десет хиљада гуја... Њихов отров још увек се испитује...

Поред осталога недавно је утврђено, да отров гуја утиче на болове који долазе од рака, тако да се ти болови скоро и не осећају. А да би се добио један грам гујиног отрова, потребно је убити око стотину гуја, јер се од једне добија само осам до десет кубних милиметара отрова.

— Због свега тога, — изјавио је један од научника који се бави испитивањем гујиног отрова, — ове змије не треба гонити. Сама наука због својих циљева уништава их толико да не могу никада бити опасне, а оне поред тога још могу да буду и од користи, јер гоне и уништавају глодаре. Не треба их само дирати!

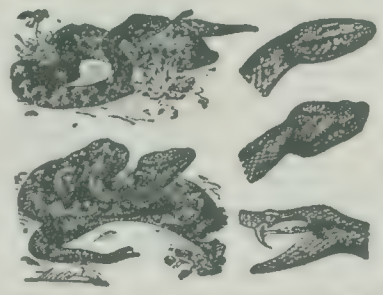

Две врсте гуја. Доња слика десно приказује гујину главу са отровном жлездом

ОДГОВОРИТЕ ОДЛУЧНО: ДА ИЛИ НЕ!

1) Да ли дете научи да броји пре него паметан мајмун?

2) Да ли у Енглеској има рода?

3) Да ли су људи данас већи растом него некада?

◈ ◈ ◈

(Одговор на 11 страни).

МУКЕ ПРВИХ ПУШАЧА

Када је дуван донет у Европу и кад се почео одомаћивати, први пушачи имали су да савлађују многобројне сметње. Тако су пушачи у Енглеској приликом великих пријема морали да одлазе у кујну и да тамо пуше. Али у кујни нису смели да пуше где им је воља, већ око огњишта, тако да је дим дувански одмах одлазио заједно са димом са огњишта. Остали део куће није се смео „загађивати тим дивљачким мирисом траве која сагорева и сам би добри Бог знао за чије здравље!"

* * *

АНГОРСКА ЛИСИЦА

Норвежани су у своје време направили сензацију одгајивањем такозваних сребрних лисица. Затим су приредили свету изненађење са „платинским лисицама" чије је крзно изванредно много тражено.

Сада су Норвежани изазвали нову сензацију ангорском лисицом, коју гаје на великим фармама код Тронхајма. Крзну ове нове врсте лисица прориче се највећа будућност. Особина овог крзна је ова: из потпуно беле основе избијају плаво сиве длаке...

По себи се разуме да се први примерци овог новог крзна продају по врло великој цени.

МАЛЕ ШАЛЕ

— Ђокице, данас ћемо да те водимо код берберина да се ошишаш!

Ђокица је уздахнуо, па је онда тужним гласом рекао:

— Јуче сте ми извукли један зуб, јутрос сте ми сасекли нокте, а сада хоћете да ми ошишате косу. Ако тако потраје, од мене неће ништа остати!

*

— Страшно је то када певач примети да је изгубио глас!

— Али је још страшније када пева, а то не примети!

*

Изванредно штедљиви шеф поклонио је за Нову годину сваком чиновнику своју фотографију са својеручним потписом.

Сутрадан пита секретара, шта су чиновници казали када су примили поклон:

— Били су једнодушни у томе да личи на вас!

ДОСЕТЉИВИ МОТОЦИКЛИСТИ!

Шест војника упућено је мотоциклима са врло важним наређењима команди која се борила на фронту. Пут који је био дуг 480 километара пролазио је кроз пустињу, тако се успут нигде нису могли снабдети бензином. Због тога су војници морали понети собом погонског материјала околико колико су могли понети. Сваки је имао по једну канту бензина у резервоару мотоцикла и по шест канти је носио као пртљаг. А сваки мотор трошио је на сваких 40 километара по једну канту бензина. Како је онда пошло за руком војницима да изврше задатак, а да ниједан не остане у пустињи?

■ ■ ■

(Шест војника пошли су заједно. После првих 40 километара први мотоциклиста поделио је петорици другова својих пет канти бензина и једну је задржао за себе. Тако су сви прешли још 40 километара. После 80 километара поделио је други мотоциклиста из своје резерве четири канте бензина, а две је задржао и вратио се у полазни логор. И тако даље. На тај начин последњи је још имао шест канти бензина у резерви када се нашао на половини пута, односно када је имао да пређе још 240 километара, а за то му је било довољно, јер је са сваком кантом бензина могао да пређе 40 километара)

ОВОГ МИНУТА -СВАКОГ МИНУТА

Овај чланчић прочитаћете за 60 секунди. Док га будете читали, тачно за то време догодиће се у свету оно што у њему пише. Сваког минута се у свету све то догађа. Шта се догађа у свету за један минут!

☆ Један од главних разлога надирања Јапана у Кину свакако је тај што је Кина највећи светски произвођач метала волфрама... Сматра се да она производи 40 фунти у минуту.

☆ У фантастичној земљи Кашмиру вади се из земље по два карата правог сафира — сваког минута.

☆ У овом тренутку Турска производи две фунте опијума.

☆ Просечно две хиљаде лица у минуту игра билијара и „снукера" у Енглеској; ове су игре тамо веома популарне.

☆ Русија производи, према процени, 10 унци злата сваког тренутка сваког часа.

☆ Енглеска сада кује преко половине више новца него што је ковала за последњих 10 година... 835 комада сваких 60 секунди.

☆ Тунис производи — за један минут — 3 тоне фосфата, 76 галона вина, 8 галона маслинова уља.

☆ Италијани имају нов тип авиона чији се пропелери окрећу у супротном правцу од пропелера досадашњих авиона. Ти нови авиони лете брзином од преко 7 миља у минуту.

☆ Америка производи 72 сочива за аутомобилске фарове — сваког тренутка.

☆ За игру пинг-понга у Америци употребљава се 200 лоптица сваког тренутка... преко године. Играчи пинг-понга за то своје задовољство издају 20 долара сваких 60 секунди.

☆ Радио је у Америци веома популаран. Амерички радиопретплатници купују 200 ламби за радио... сваког тренутка дана.

Да ли знате?

ХОЋЕ ЛИ ПРЕТСЕДНИК ФРАНЦУСКЕ РЕПУБЛИКЕ ДОБИТИ УНИФОРМУ?

Приликом одласка претседника Француске Републике г. Лебрена у Лондон, опет је у француској јавности било покренуто питање: какво одело да обуче претседник Француске Републике. Фрак, казало се, биће одвише окроман поред сјајних енглеских униформи.

То питање, уосталом, за Француску није било ново. Сем Мак-Махона ниједан други француски претседник Републике није носио униформу. Поенкаре, Милран и Пол Дешанел носили су понекад униформу чланова академије, али је никада нису облачили приликом свечаности. Увек су се појављивали у фраку.

Феликс Фор имао је намеру да заведе специјалну униформу за претседнике Француске Републике, и већ је једном славном француском сликару био дао налог да изради нацрт за ту униформу. Међутим, после су наступили важнији догађаји, и то је питање остало нерешено.

Није решено ни сад, јер се г. Лебрен у Лондону опет појавио у фраку!

Смрт Мери Флерон

Недавно је у Копенхагену умрла Мери Флерон, која је у своје време била једна од најпознатијих звезда европских и америчких вариетеа. Она је у своме уметничком животу носила име Лона Барисон Велтруф, и тек када је умрла сазнало се да је она управо Мери Флерон и да је Данкиња.

Но по томе не би Мери Флерон изазвала никакву сензацију. Сензацију је направио тек њен тестамент, којим је све своје не мало имање оставила новинарима и писцима. А то је учинила из љубави према своме мужу Вилиаму Флерону, који је био новинар и који је умро неколико година пре Мери Флерон.

Краљевић Марко — Сокобањчанин

Изнад Сокобање зелени се брдо Пољаница, које је обрасло јоргованом и ниским шумским шибљем. На једној окомитој падини Пољанице налази се стена а на њој једно удубљење које потсећа на облик сапи каквог џиновског коња. Одмах изнад тог удубљења простире се, косо по стени, једна велика и потпуно права пукотина, која личи на зарез од неке велике сабље. Међу тамошњим живљем постоји веровање да је у давна времена Краљевић Марко склањао у то стеновито удубљење свога Шарца а да онај зарез у камену потиче од његове чувене сабље димискије.

Шта је кијак а шта буца?

Што је које оружје простије начињено, утолико је и из старијег доба. Једно од наших најстаријих оружја је свакако била буца, која се употребљавала не само за одбрану већ и за организован напад. У многим бојевима средњег века има много помена о употреби буце.

Буци је најсличнија кијача. И ово је оружје од правог дреновака отсечено, али уместо округласте главе завршава се многоугаоном призмом. Буцом се бије највише изамаушке, а може и пуштимице на врло малом одстојању. Међутим, никада се не пушта из шака, јер је лакши од буце, дакле увек се бије замашајем.

Срби су се кијаком тукли и у 18 па чак и у 19 веку. Сима Милутиновић наводи у својој Историји да се, кад је кнез Милош 1815 године пошао у Источну Србију, до Пожаревца накупило српске војске до двеститину хиљада и то са свакојаким оружјем, а понајвише са „вјернокрсним кијацима".

РЕШЕЊА

ОДГОВОРИТЕ ОДЛУЧНО: ДА ИЛИ НЕ!

1) Не. Опитима је утврђено да дете од 27 месеци може да научи бројеве, али није у стању да броји палидрвца. Међутим, један паметан шимпанзо одлично погађа бројеве до пет, а када му се да да броји дрвца од пет до осам, пре ће одбројати пет него десет! — 2) Не. У Енглеској нема ни једне једине роде и сви покушаји да се и тамо запате роде пропали су. Млади парови рода, који су за последњих неколико година допошени у Енглеску, чим би први пут отишли за југ на зимовање, никада се више нису враћали у Енглеску. — 3) Да. До овога закључка долази се посматрањем старих костима, који се налазе у музејима. Данашњи људи једва могу да их обуку, јер су и сувише кратки и сувише тесни.

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Др. Јован Скерлић

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

Најдужа железничка линија на свету је такозвана транс-сибирска железница која полази из Москве, а свршава се у Владивостоку. Она је дугачка 8.684 километра.

У Америци постоји преко три хиљаде облакодера који имају између двадесет и сто четири спрата.

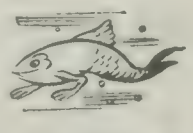

Ударајући нарочитим чекићем по комадићу злата, може се добити тако танак листић да је потребно 60.000 листића, да би се остварила дебљина од једног милиметра.

На свету постоји једно место у коме је забрањено да се пуши. То је Лезен у Швајцарској. У то место долазе грудоболни из целог света да траже лека својој бољци.

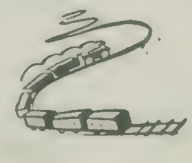

Соколска жупа Београд има 25.000 чланова. Жупу чине друштва из Београда и околине, једног дела Срема и Баната, Стига, Мачве, Колубаре, Качера и Шумадије до Опленца.

У Саргаском Мору (море које се налази у северном делу Атлантика), посто ји једна врста рибе, којој је један пар пераја претворен у неку врсту шапа.

Сматра се да је Средњи век престао 26 маја 1451 године, дакле дана када су Турци освојили Цариград и када је срушено Византиско царство.

С МАЛО НАПРЕЗАЊА СЕТИЋЕТЕ СЕ...

Дајемо вам неколико карактеристичних појединости које вам морају бити познате и о којима сте већ једном сигурно чули. Са мало напрезања сетићете се о коме је место реч и обновићете своје знање. Дакле, која је ово река:

1) Једна од главних дунавских тврђава средњевековне Србије. 1489 године први пут је у овај град ушла турска војска, којој је служио као база за ратове против Мађарске. Имао је посаду све до аустријска војне у Србији, а од тада је напуштен.

★ ★ ★ ★

2) Град северозападно од Бруса, у Србији, на веома стрмом брду уз реку Расину. Још је сачувано пет кула и спојни зид, све средњевековно, али сви знаци говоре да је ту и у античко доба било утврђење.

★ ★ ★ ★

3) Преисториско утврђење изнад врела Буне у Херцеговини. Некада је био престоница војводе Сандаља. Ту је век провео и Херцег Стефан. Турци су га освојили 1465 године. Под Турцима је напуштен и порушен. Сада је село са чаршијом без већег значаја.

★ ★ ★ ★

1) Голубац. — 2) Козник. — 3) Благај.

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ

СТАРИ РИМЉАНИ СУ УПОТРЕБЉАВАЛИ ЛИМУНОВЕ ПРОТИВ МОЉАЦА (КАО МИ ДАНАС НАФТАЛИНСКЕ КУГЛИЦЕ)
ТОП СА 40 ЦЕВИ
УПОТРЕБЉАВАН ЈЕ У НЕМАЧКОЈ ВОЈСЦИ 1409 ГОДИНЕ
БЕТИ ФИШБОНС
ИЗ СИРАКУЗЕ (ДРЖАВА НЈУЈОРК) ЛАКШЕ ПИШЕ И ЧИТА ОБРНУТА СЛОВА НЕГО ОБИЧНА - СВОЈЕ ЗАДАТКЕ РАДИ ПИШУЋИ ИХ ОБРНУТО, А ПОСЛЕ ИХ ПОЛАКО ПРЕПИСУЈЕ НОРМАЛНИМ СЛОВИМА, ДА БИ ПРОФЕСОРИ МОГЛИ ДА ИХ ПРОЧИТАЈУ...

ПРОВЕРИТЕ ДА ЛИ СТЕ ПОВРШНИ

Сваког дана читате новине. Прочитате масу имена: лица, ствари, места. Да ли сте и у стању да запамтите бар оно што је најважније и што није било давно? Или читате површно, те све остаје без трага? Покушајте да проверите; ево вам пет најобичнијих питања:

1) — Где је основан клуб људи који пију само пиво?

2) — Када је у Београду отворена велика изложба француског сликарства XIX века?

3) — Ко је први француски амбасадор у Бургосу?

4) — Где су југословенски играчи пинг-понга имали велики успех?

5) — У коме се месту у Југославији током марта осетио јак земљотрес?

(Одговор: 1) У грофовији Норфолк, у Енглеској, основан је клуб људи који пију само пиво. — 2) Изложба француског сликарства XIX века отворена је у Музеју Кнеза Павла 18 марта 1939 — 3) За првог француског амбасадора у Бургосу одређен је маршал Петен, који је на своју дужност отишао 10 марта. — 4) Југословенски играчи пинг-понга имали су врло много успеха у Каиру током месеца марта 1939. — 5) Јак земљотрес осетио се у Сарајеву у девет сати и десет минута пре подне 24 марта 1939. Епицентар земљотреса је био у самом Сарајеву).

ЧУДА СТРАНИХ ЗЕМАЉА

БОЛИВИЈА

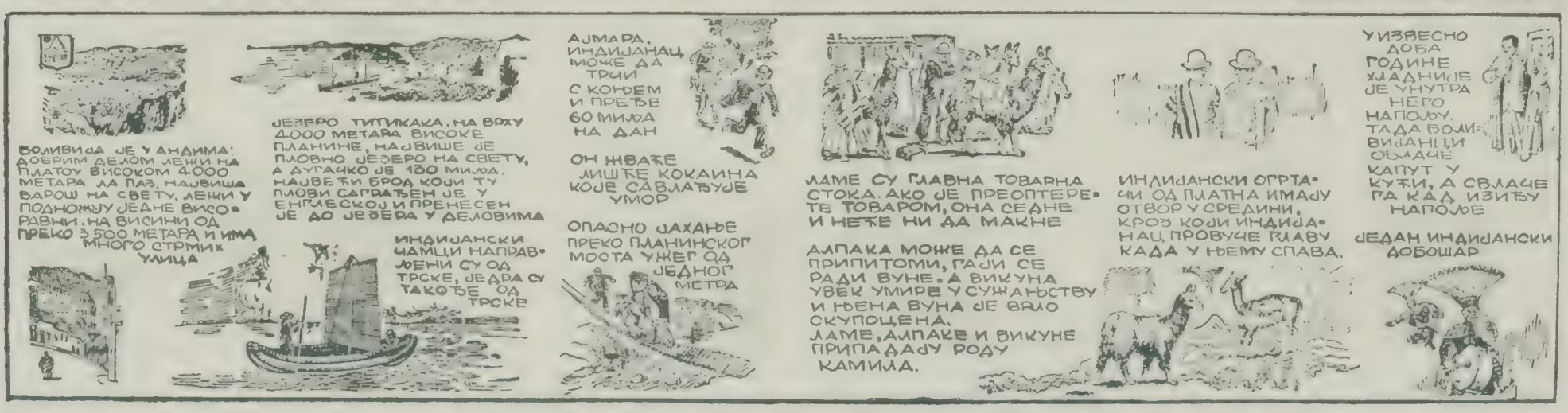
БОЛИВИЈА ЈЕ У АНДИМА: ДОБРИМ ДЕЛОМ ЛЕЖИ НА ПЛАТОУ ВИСОКОМ 4000 МЕТАРА ЛА ПАЗ, НАЈВИША ВАРОШ НА СВЕТУ, ЛЕЖИ У ПОДНОЖЈУ ДЕЛОВА ВИСОРАВНИ, НА ВИСИНИ ОД ПРЕКО 3.500 МЕТАРА И ИМА МНОГО СТРМИХ УЛИЦА
ЈЕЗЕРО ТИТИКАКА, НА ВРХУ 4.000 МЕТАРА ВИСОКЕ ПЛАНИНЕ, НАЈВИШЕ ЈЕ ПЛОВНО ЈЕЗЕРО НА СВЕТУ, А ДУГАЧКО ЈЕ 130 МИЉА. НАЈВЕЋИ БРОД КОЈИ ТУ ПЛОВИ САГРАЂЕН ЈЕ У ЕНГЛЕСКОЈ И ПРЕНЕСЕН ЈЕ ДО ЈЕЗЕРА У ДЕЛОВИМА
ИНДИЈАНСКИ ЧАМЦИ НАПРАВЉЕНИ СУ ОД ТРСКЕ, ЈЕДРА СУ ТАКОЂЕ ОД ТРСКЕ
АЈМАРА, ИНДИЈАНАЦ МОЖЕ ДА ТРЧИ С КОЊЕМ И ПРЕТЕ 60 МИЉА НА ДАН
ОН ЖВАЋЕ ЛИШЋЕ КОКАИНА КОЈЕ САВЛАЂУЈЕ УМОР
ОПАСНО ЈАХАЊЕ ПРЕКО ПЛАНИНСКОГ МОСТА УЖЕР ОД ЈЕДНОГ МЕТРА
ЛАМЕ СУ ГЛАВНА ТОВАРНА СТОКА. АКО ЈЕ ПРЕОПТЕРЕТЕ ТОВАРОМ, ОНА СЕДНЕ И НЕЋЕ НИ ДА МАКНЕ
АЛПАКА МОЖЕ ДА СЕ ПРИПИТОМИ, ГАЈИ СЕ РАДИ ВУНЕ. А ВИКУНА УВЕК УМИРЕ У СУЖАЊСТВУ И ЊЕНА ВУНА ЈЕ ВРЛО СКУПОЦЕНА. ЛАМЕ, АЛПАКЕ И ВИКУНЕ ПРИПАДАЈУ РОДУ КАМИЛА.
ИНДИЈАНСКИ ОГРТАЧИ ОД ПЛАТНА ИМАЈУ ОТВОР У СРЕДИНИ, КРОЗ КОЈИ ИНДИЈАНАЦ ПРОВУЧЕ ГЛАВУ КАДА У ЊЕМУ СПАВА.
У ИЗВЕСНО ДОБА ГОДИНЕ ХЛАДНИЈЕ ЈЕ УНУТРА НЕГО НАПОЉУ. ТАДА БОЛИВИЈАНЦИ ОБУКУ КАПУТ У КУЋИ, А СВЛАЧЕ ГА КАД ИЗИЂУ НАПОЉЕ
ЈЕДАН ИНДИЈАНСКИ ДОБОШАР

ПЕРА ЈЕ ОТИШАО ДА СПАВА

Штампарија „Политике". Власник: Штампарско издавачко „Политика" а. д. Одговорни уредник Мирослав Дим. Стевановић, Поенкареова ул. бр. 31.
ОВАЈ БРОЈ ЗАБАВНИКА ЈЕ РЕПРИНТ ИЗДАЊА ИЗ 1939. ГОДИНЕ

ARAGONÉS БАЗ и БЕЛ

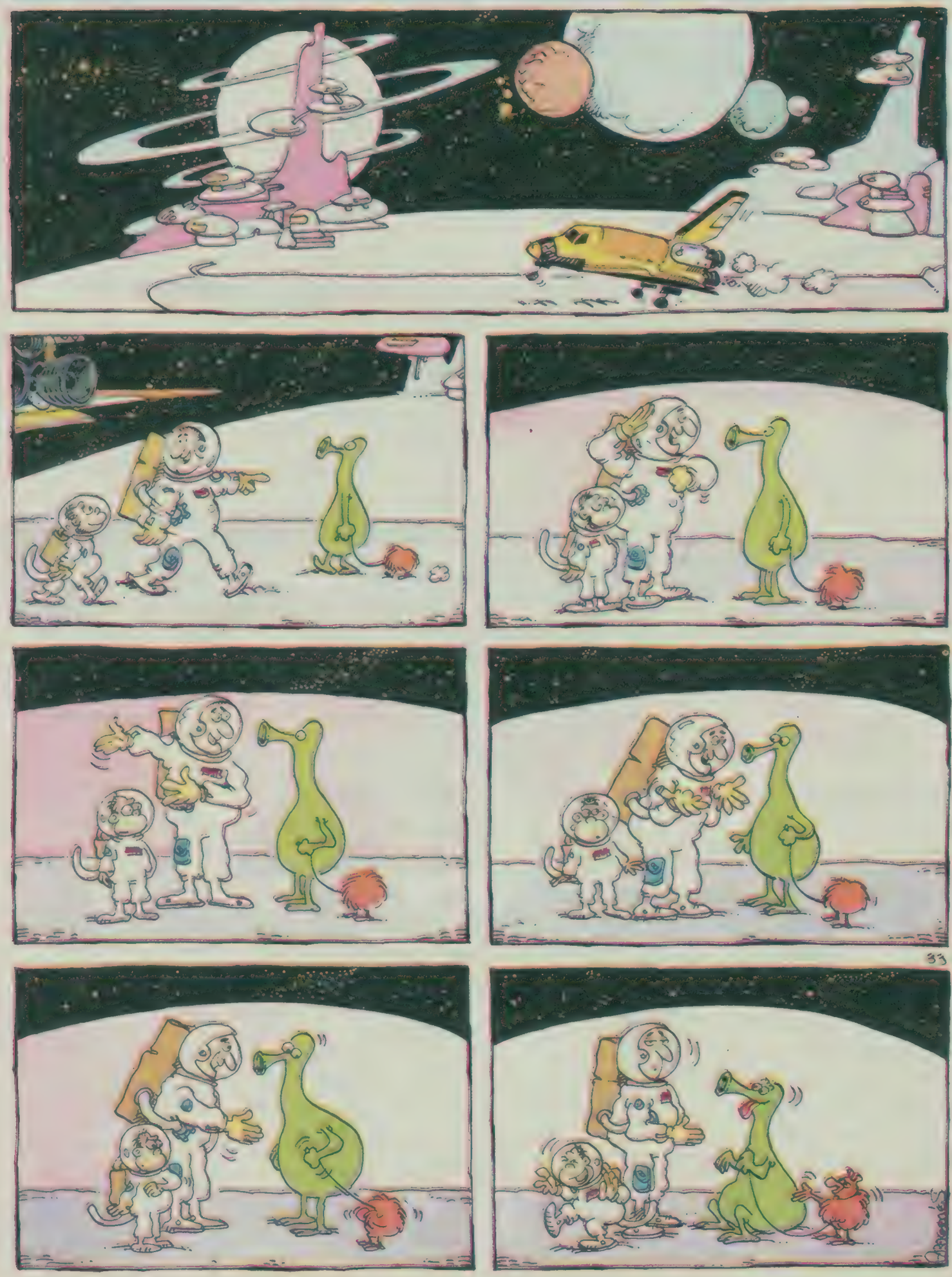

Тајна пета

ГДЕ СЕ ИСКРЦАО?

***ДО РУДНИКА ЗЛАТА ЦИБАО.** Немогуће је тачно реконструисати Колумбову пловидбу кроз Карипско море, али се зна да је две недеље после искрцавања на Гуанахани, пристао уз северну обалу једног великог острва које је назвао Куба. Затим је узео курс према истоку и стигао до једног другог острва, пространог и плодног које је назвао Испаниола (данас подељено између Доминиканске Републике и Хаитија). На Испаниоли, близу рта Монтекристи, домороци су му поменули руднике злата Цибао.*

Девет острва између Флориде и Порторика отима се о част да је управо на њих наш јунак први пут ступио на тло новог континента

Међу посадом три каравеле напетост расте откако је предвече 25. септембра Мартин Алонсо Пинсон са „Пинете" узвикнуо: „Копно". Ескадра се, међутим, не зауставља. „Оставио сам иза себе острва приказана на мојој карти", пише Колумбо 3. октобра правећи тако по трећи пут отворену алузију на тајанствени документ који поседује. Потмуло незадовољство осећа се међу морнарима. Зашто се нису зауставили крај копна које су приметили у магли, а које је воћа експедиције прогласио за привиђење?

У четвртак 14. октобра охрабрујући знаци постају бројнији. Са „Пинте" су покупили отесани колац из воде, а „Нињи" је открила гранчицу посуту малим цветовима.

Награда оном ко први угледа обалу

Ветар постаје свежији, све очи су упрте у сумрак. Пала је ноћ. Два сата по поноћи. Одјекује топовски пуцањ.

АМЕРИГО ВАРАЛИЦА

Пријатељ Кристифора Колумба Фирентинац Америго Веспучи испловио је 1499. године са Алонсом де Охедом да понови адмиралов пут. Веспучи је открио обалу Венецуеле и ушће Оринока за које је Колумбо веровао да је рај на земљи. Године 1506, после Колумбове смрти, Веспучи је у Фиренци објавио први опис Америке, у књизи „Нови свет". Била је то улепшана прича о његовом путовању које је лажно сместио у 1497. годину и у којој је тврдио да је први стигао на нови континент. Немачки космограф Валдземилер насео је на ову превару и у својој „Космографији" која се појавила 1507. године назвао Нови свет Americi Terra, по његовом имену.

Тајна шеста

ЗАШТО ЈЕ ПАО У НЕМИЛОСТ?

Због неспособности, злоупотребе власти, невештине? У почетку слављен као херој, вицекраљ Индије показао се као лош управник

Повратак у Шпанију био је тријумфалан. Од луке Палос у коју је упловио 15. марта 1493, па до Барселоне где је примљен на двору, Дон Кристобал Колон (како су га звали Шпанци) слављен је као краљ. Врхунску почаст доживео је кад му је додељено да седећи поред краљевског пара прати циновски дефиле са нашараним Индијанцима и папагајима свих боја који је организован кроз град. Али, Колумбо је имао само једну жељу: да се врати. Двадесет петог септембра 1493. он напушта Кадикс са 17 каравела и посадом од 1500 људи, сељака, ратара, али и племића (хидалга) који сањају само о плену, злату, освајањима. Путања коју је изабрао била је тешка колико и његово прво путовање. Адмирал је истражио Мале Антиле, открио северно од Мартиника острво које је у спомен на свога оца назвао Доминик и најзад се нашао пред Испаниолом (Хаитима) где га је чекала зла срећа.

Самоубиство очајних Индијанаца

Уместо срдачности којом су их Таиноси дочекали, овде су се сукобили са једва прикривеним непријатељством. Од малог гарнизона који је овде оставио пре годину дана, остало је само неколико лешева који су се распадали у рушевинама запаљене тврђавице. Колумбо је одлучио да одступи. Нешто источније основаће Изабелу, први град у Новом свету. Истражује новооткривену земљу. У унутрашњости не среће ни Таиносе, ни плашљиве Араваксе већ страшне људождере – Карибе. Требало је покоравати их, подизати постаје, све уз непрекидне нападе и узнемиравање. Шпанци су уз то тешко подносили тропску климу. Сви су се разболели,

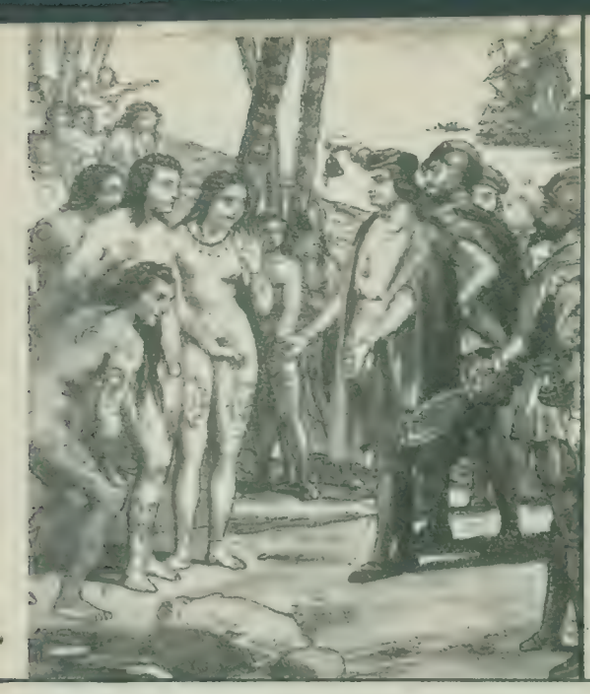

ИНДИЈАНЦИ. Примили су гостољубиво ове чудне брадате странце који су им изгледали као да су пали с неба. Колумбо се дивио њиховим густим црним косама, изванредној интелигенцији и послушности. „Пријатељски народ, нимало грамзив", написао је али им није узвратио истом мером.

„Пинта" је објавила копно. Хуан Родригес, морнар из Севиље, угледао је гребен о који се разбијају валови. Али, он није добио награду – рента де ојос – коју је краљица обећала ономе ко први угледа копно. Кристифор Колумбо, као прави Ценовљанин који никад не пропушта ни најмању добит, тврдио је да је он први видео светлуцање на обали и тако постао добитник награде.

Јутро им је открило чаробан призор. Тропско острво опточено тиркизноплавим морем са бисерно белим песком на обали, прекривено бујном шумом. На плажи, обасјаној сунцем, појављују се мушкарци и жене, голи, тамне коже ишаране црвеном и белом бојом. Колумбо се искрцао окружен морнарима који су носили заставу краљице од Кастиље, крст и једна вешала, симбол вере и правде. Бацио се на колена захваљујући Богу, ишчупао бусен траве потврђујући овим гестом да је земља освојена и одмах наложио бродском писару да сачини акт који му осигурава власништво над острвом.

Домороци их дочекују љубазно. Били су то Таиноси, мирољубиви рибари. Колумбо је задивљен њиховим витким телима са лепим шарама и интелигентним лицима. Пошто је закључио да би могли постати марљиви поданици, шесторицу је повео са собом на „Санта Марију". Многи мушкарци носили су златну алку у носу. Тај детаљ је заинтересовао Колумба и он их помоћу руку пита: има ли злата? Даље одавде на југ, објашњавају му домороци.

Али, која је то прелепа земља на коју се Колумбо искрцао после 34 дана пловидбе? То је једно од четрдесетак Бахамских острва или Каикос отока, на уласку у Карипско море. Домороци су га звали Гуанахани, али га је Коломбо одмах крстио у Сан Салвадор. Које је то острво, најславније у историји света, остало је непознато пуних 500 година. Јер, нема никаквог трага нити било чега што би данас омогућавало да се оно прецизно лоцира. Опис који је дао Колумбо може се применити на стотину острва, равних и посутих палмама, расутих у читавом ланцу дугачком 375 миља, између Флориде и Порторика. Ипак, од девет острва која се већ вековима споре око части да су прво копно на које се истраживач искрцао, три су у скоријој прошлости привукла пажњу: острво Ветлинг (прекрштено у Сан Салвадор 1926. године), Самана Ки и Грен Турк Ајленд.

Након што су им истраживачи дуго давали предност, прва два су постепено одбачена. Данас су научници све више склони трећем по реду и најмањем које савршено одговара опису чувеног Гуанахани, а најважнија тачка због које су сви научници тако једнодушни јесте – питка вода. Наиме, када се Колумбо искрцао на Гуанахани, његове резерве воде биле су скоро пресушиле, и он је хитно морао да се снабде новим залихама. То, међутим, није могао да уради на лицу места јер су сви извори били слани. А од свих острва која долазе у обзир Грен Турк Ајленд је једино на коме нема слатке воде.

ГДЕ ПОЧИВА КРИСТИФОР КОЛУМБО?

Последња загонетка коју је морепловац оставио потомству јесте његов гроб око кога постоје многе контроверзне приче. Зна се да је умро 20. маја 1506. године у Ваљадолиду (Шпанија) и да је, помало на брзину, покопан у врту градског самостана. После тога почиње мистерија. Седам година касније његови су посмртни остаци, изгледа, ископани и пренети у катедралу у Севиљи да би их одатле Шпанци преселили у Сан Доминго (Хаити) 1536. Има сведочанстава да су кости славног морепловца године 1796, кад су Французи освојили Хаити, украдене и пребачене у Хавану одакле су, век касније, враћене у гробницу катедрале у Севиљи где почивају и данас.

С тим се никако не слажу доминикански научници. По њиховом мишљењу кости човека који је открио Нови свет никад нису напустиле мермерну крипту катедрале у Сан Домингу коју непрекидно чувају наоружани маринци и сада их очекује да буду уграђене у „Колумбов фар" који ће чинити 416 рефлектора и од 1992. творити џиновски осветљен крст на небу. Међутим, како не постоји ниједан чврст доказ да је Колумбово тело икад напуштало Ваљадолид, сасвим је могуће да адмирал Атлантика спава свој последњи сан испод једног ресторана који је подигнут наместо срушеног самостана.

а многи и умрли од грознице. Није било хране, а од злата, тако жељеног злата, ни трага. Расла је мржња између домородаца и Европљана. Укратко, услови за живот постали су неподношљиви. А Дон Кристобал и даље као да сања и живи у свету самообмане. Писма која шаље у Севиљу краљу пуна су оптимизма можда и превеликог. Фердинанд је то добро осетио и шаље вицекраљу званичног истражитеља. Колумбо одлучује да се врати у Шпанију и одбрани се. Као заменика оставља свог брата Бартоломеја, картографа, што ће се показати као кобан потез.

У Севиљи је Дон Кристобалу приређен достојанствен дочек. Али, ствари су се промениле. На двору је имао мало пријатеља, а поверење код краљевског пара било је уздрмано. Срећом, управо тада је откривено злато у рудницима Цибао и адмирал се извукао уз многа лепа обећања. Краљ је пристао да финансира нову експедицију и 30. маја 1498. са шест каравела Колумбо узима курс далеко на југ, иза Зеленортских острва. Тридесет и првог јула стиже до земље коју је назвао Тринидад, а неколико дана касније на ушћу је велике реке: био је то Ориноко, данашња Венецуела.

Адмирал се налазио пред америчким континентом, али то није знао. Уместо тога у писму краљу јавља да је открио „рај на земљи". Тридесет првог августа поново је на Испаниоли где је ситуација очајна. Многи шпански војници оболели су од сифилиса, а због несређених при-

ВРЕМЕ НАСИЉА. Шпански племићи убрзо су почели да муче домороце који су се због тога масовно убијали. Две године после доласка Шпањаца на Карибе, трећина домородаца је нестала.

Када се вратио у Шпанију, Колумбо је на двору дочекан као херој и освајач. Сликар 19. века Деверија овако је замислио раскошан плен који је морепловац донео из Новог света и положио пред ноге Изабеле и Фердинанда.

лика избила је побуна за коју су незадовољници окривили Колумба. Бартоломеј је потпуно испустио контролу из својих руку, а Колумбо не успева да наметне свој ауторитет. У наступу немоћи, потпуно несвестан како један хришћанин може уопште да учини зло паганину, адмирал сву своју строгост окреће према домороцима. Очајни и прогоњени Индијанци почињу да врше масовна самоубиства, док он стотине других, под изговором покрштавања, отпрема у ланцима на тржнице робова Зеленортских острва или Шпаније.

У Кадиксу Изабела је врло љута. Индијанци су „њени" поданици и титула вицекраља коју носи Дон Кристобал не даје му право да њима тргује. Крајње је време да узме ствари у своје руке што одлучна краљица и чини: 25. августа 1500. Франциско де Бобадиља искрцао се у Сан Домингу. Званични истражитељ стигао је са титулом гувернера Индије чиме је још више ослабио ауторитет вицекраља. Колумбо жели да му објасни, да оправда своје акције, али Бобадиља не показује намеру да га слуша. Окива га у ланце и баца у потпалубље једне караволе која је истог часа запловила према Шпанији.

Крај: бродолом свргнутог вицекраља

Поражен и очајан адмирал се жалосно искрцава у Кадиксу да би се суочио са краљевском правдом. Али, углед који је имао у Изабелиним очима спасао га је. Владарски пар обасуо га је лепим речима, вратио му титулу адмирала Атлантског океана. Али, никада више Дон Кристобал Колон неће понети титулу вицекраља Индије.

Тајна седма

ЗАШТО ЈЕ ПРОМАШИО АМЕРИКУ?

Тражио је континент, а открио само острва. Циљ му је била Индија, па је Кубу сматрао за Ципангу (Јапан), велику земљу коју је Марко Поло лоцирао крај Кине

Седмога јуна 1494. Шпанија и Португалија поделиле су свет. Споразум, потписан у Тордесиљасу одређивао је границу два царства линијом која је пролазила 370 миља западно од најзападније групе Азора. Све земље, откривене и оне које ће то тек бити, западно од ове линије су шпанске. Португалија преузима на истоку све које су и које ће бити пронађене. Нови уговор померио је за 200 миља према западу првобитну линију коју је папа одредио у својој були „Inter cetera" и омогућио Португалцима да им припадне Бразил који је у пролеће 1500. године открио морепловац Педро Алварес Кабрал. Тражећи острва у Атлантику он се удаљио од афричке обале према западу и стигао до јужноамеричког копна. Португалци стичу предност и шпански владари почињу да се нервирају. Уз то пут за Индију, који је Колумбо уврстео у главу да ће наћи идући на запад, пронашао је Васко да Гама идући на исток. Док је обилазио Африку, овај поргугалски морепловац стигао је на западну обалу висоравни Декан и ушао у пристаниште Каликут.

Можда баш захваљујући овим успесима Португалаца Колумбо је добио одобрење да крене на своје четврто путовање. Осредње способности управитеља прекоморских поседа овог бившег вицекраља Индије ипак нису учиниле да се до краја забрави његов неоспоран дар као морепловца. Као што је одувек и тврдио на западу између острва постоји пролаз према Индији, он ће га пронаћи и престићи Васка да Гаму. Изабела и Фердинанд су му још једном указали поверење.

Једанаестог маја 1502. Колумбо је напустио Кадикс са четири караволе. Рецимо одмах да му ово последње путовање неће донети ништа осим горчине, разочарења и беде. У току целе те године као мува у боци, лутао је од Хаитија до Кубе, од рта Хондурас до обала Панаме. Док су његову црвоточну лађу пратиле неприкладне олује, он никако није могао да схвати да се не налази пред острвима већ испред континента.

Јуна 1503. Колумбо се, укочен од артритиса, исцрпљен од маларије и полуслеп од соли која му је нагризла очи, насукао на копно које је назвао Сантјаго, а које ће касније добити име Јамајка. Овде је остао годину дана чекајући у неизвесности помоћ коју је један племић са неколико домородаца кренуо да тражи у пироги, пут Сан Доминга. Најзад, спас. Милосрдни гувернер Хаитија послао му је један брод којим је Колумбо схрван узео курс према Шпанији. Искрцао се без икакве помпе 7. новембра 1504. године, неколико дана пре смрти своје заштитнице краљице Изабеле која му је , и поред свих његових пораза, у одсудним тренуцима увек пружала помоћ. Надживео ју је мало. Временом је заборављена тужна слика жучљивог старца који јашући на мазги иде у двор да тамо досађује својим противоптужбама. Умро је 20. маја 1506. године у Ваљадолиду, окружен само неколицином пријатеља, заборављен од већине. Иако је у новооткривеним крајевима наишао на баснословно богатство, које је привукло многе пустолове, сам Колумбо доживео је старост у потпуном сиромаштву и немилости двора.

Истражујући Атлантик да би пронашао нова острва која би била одморишта на путу од Африке до Индије, Кабрал је открио континент. Колумбо, који је очајнички трагао за континентом, веровао је да је нашао – острва. Истина, у једном тренутку у току свог првог путовања, он је помислио да Куба није оно велико острво које је Марко Поло описао у водама поред Катаје (Кине), али победила је жеља да се његово откриће поклопи са сликом света какву је имао у глави.

Била је то слика човека тог времена који је као лек-

***ВРЕМЕ НЕМИЛОСТИ.** На слици из 19. века Дон Кристобал Колон окован у потпалубљу, на путу за Шпанију где је позван по наређењу разљућене краљице због „прекорачења овлашћења”.*

***ВРЕМЕ ИЛУЗИЈА:** 25. септембра 1493. Колумбо је испловио из Кадикса са 17 лађа. Открио је Мале Антиле, од Доминика до Испаниоле. Одушевљена писма која је слао двору једва су прикривала тешку ситуацију.*

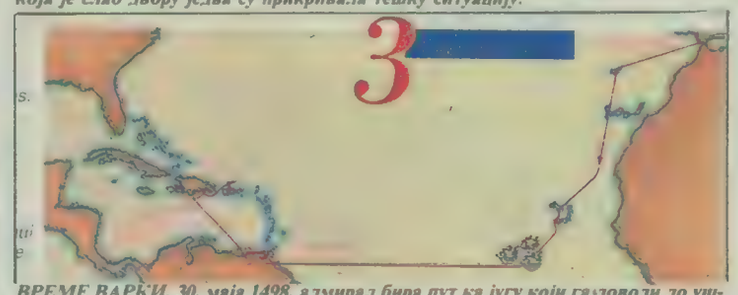

***ВРЕМЕ ВАРКИ.** 30. маја 1498. адмирал бира пут ка југу који га одводи до ушћа велике реке Ориноко у Атлантик. Одбијајући да поверује да је открио континент, он пише: „Верујем да је ово рај на земљи”.*

***ВРЕМЕ НЕСРЕЋЕ.** 1502. године, болестан и готово слеп, Колумбо је само остарели сањар који нигде више није пожељан. Нашавши се још једном пред америчким континентом, а да тога није био свестан, он истражује обалу Панаме узалуд тражећи пролаз за запад.*

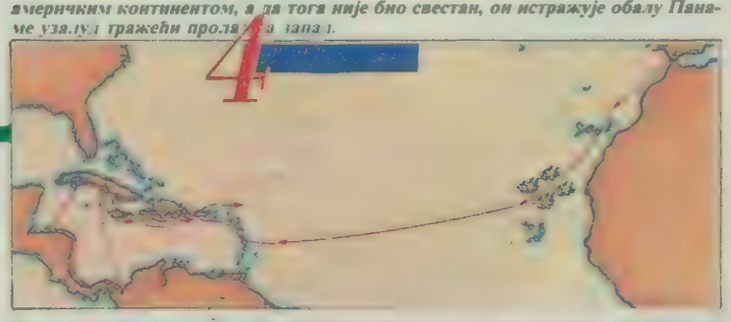

гиру гутао Плутарха, Плинија, Птоломеја, Она се стварала током 20 година, колико му је било потребно да замисли своје прво путовање, а заснивала се искључиво на античком наслеђу учвршћеном старим легендама, библијским причама као и грчком и римском митологијом, улепшаном чудесима Марка Пола. Зато је и поверовао да је на ушћу Оринока открио рај на земљи. Човек који је веровао у сирене, киклопе и амазонке, није могао да схвати да постоји континент који није познат. Не схватајући то он упорно тврди да га није нашао, чак и кад га је већ открио, читаво време верујући да је на својим путовањима стигао у – Азију.

● Године 1992. два Кристифора Колумба откриће Америку на великом екрану. Први ће бити у лику Жерара Депардјеа у филму „Кристифор Колумбо” режисера Ридлија Скота, у коме ће бити приказана сва четири путовања славног поморца и то на основу описа који је оставио његов син Фернандо. Снимање је почело ове јесени у Андалузији, а биће настављено у Костарики и Доминиканској Републици.

Другу насловну улогу играће Тимоти Далтон у филму који ће се звати „Кристофер Колумбус: откриће”, а режисер је Г. Пан Косматос. Снимаће се у САД, Шпанији и на Карибима. Филм ће се бавити 1492. годином и првом експедицијом до Индије. Три каравеле спремне за снимање представљене су широкој публици за време последњег фестивала у Кану.

А по књизи Џонија Дајсона и Питера Кристофера „Прави пут Кристифора Колумба”, која је послужила као основа за овај „Забавников” додатак, биће снимљена велика телевизијска серија чији се завршетак предвиђа за крај 1992. године.

1992. година Колумба

ГУЖВА НА АТЛАНТИКУ

Док се Шпанци и Скандинавци споре око тога коме припада част да је открио Америку и организују ривалска путовања у спомен својих земљака, у целој причи своје место нашли су и – Јапанци

На Атлантику влада права гужва. Непрекидно расте број флотила које крећу Колумбовим трагом. Скандинавци се спремају да исплове у спомен на Викинге који су открили Нови свет пола миленијума пре Шпанаца, а у противничком табору постоје пројекти за четири експедиције:

● Званична пловидба (1) коју организује шпанска влада кренула је 12. октобра 1991. на верним копијама три Колумбове лађе и то од Ђенове до Њујорка, преко Лисабона и Сан Доминга. Долазак је предвиђен за 4. јул 1992. кад ће се одржати централна свечаност поводом открића Америке.

● Копија „Ниње” коју је изнајмила Колумбова фондација (2) кренула је ове јесени из Валенце (Бразил) да би на крају пристала у Њујорк. На путу дугом 3.500 километара, у потпуно истим условима пловидбе какви су владали у 15. веку.

● Јапанска „Санта Марија” појавила се у јуну у Барселони да би се потом упутила према Панами и (3) вратила натраг у Јапан. На тај начин остварице се Колумбов сан да пронађе пут за Исток.

● Друга копија „Санта Марије” пловиће реком Охајо (4), од града Колумбуса (Канада).

У Скандинавији дракар Гаја (5) испловио је из Бергена (Норвешка) да обележи пут којим је негде око 1000. године Викинг Леив Ериксон стигао до Њуфаундленда. Пошто је оштећен у олуји код Шетландских острва, брод је морао да мења руту због ледених санти које долазе од Гренланда. На америчку обалу пристаће 9. октобра 1992.

Швајцарско-француски пројекат „Дракаром преко Атлантика” који треба да крене из Амстердама (6), засад мирује. На крају Ларс Валгрен и Бјорн Нилсое, два шведска поморска официра, намеравају да пређу од Стокхолма до Исланда на чамцу за спасавање (7), без компаса и радио-везе.

Додатак припремила Вера Милићевић

Десет најбољих бубњара света

КИЧМА ГРУПЕ

Кеит Мун у омиљеном амбијенту

Чарли Вотс у ишчекивању да групи крене

Џон Бонам глава чекића

Сваки бубњар сматраће увредом ако му кажете да лупа у бубањ. Јер, они ипак свирају на том инструменту. Али, израз свира користи се само за оне најбоље. Британски новинари саставили су своју листу најбољих бубњара свих времена и ми вам је доносимо.

Кеит Мун („The Who")

Један од кључних бубњара чији је карактер пратио ритам инструмента. Умро је септембра 1978. године, али је остао запамћен по изврсним деоницама и бројним скандалима. Свирао је компликовано, неконтролисано, али на неки чудесан начин то је функционисало са другим члановима. Без њега група „Who" никада не би постала оно што је била.

Ал Џексон

Типичан соул бубњар. Заједно с басистом Дак Даном (познатим из филма „Bluz braders"), гитаристом Стивом Крупером и клавијатуристом Букером Тијем чинио је студијски бенд дискографске куће „Стакс" и током шездесетих година снимили су серију хитова за Отиса Рединга, Едија Флојда, Сема и Дејва и многе друге. Његов оштар, готово војнички стил коме се, додуше никада није могла приписати безосећајност, постао је узор генерацијама америчких студијских музичара.

Чарли Вотс („Rolling Stones")

На плочама на којима су „Ролингстонси" одлични и Чарли је одличан. На плочама на којима су лоши, Чарли је и даље одличан. Чарли је оствро поузданости у „Ролингстонс" мору необјашњивих успона и падова. Сигуран, прецизан и једноставан он је адекватно маштовит и током својих излета у џез са великим оркестром који повремено окупља.

Џон Бонам („Led Zeppelin")

У тренутку када је умро, чланови „Led Zeppelin" објавили су да више неће наступати заједно јер таквог бубњара више не могу да нађу. Реч су погазили само неколико пута, и то у изузетним приликама, а на бубњарску столицу је сео његов син. За „Led Zeppelin" новинари су написали да су били „Божји чекић". Ако је то тачно, онда је Бонам био глава тог чекића. Груб, незаобилазан, немилосрдан ехо који је кроз њихове плоче одзвањао две деценије. Бонам је био срж рок звука и тешко испуњив задатак за оне који су касније стигли.

Чарлтон Барет („Bob Marley and the Wailers")

Од свих важнијих музичких жанрова, реге музика највише зависи од бубњара због свог специфичног ритма. Од свих реге бубњара Барет је највише био опседнут идејом да постигне оно што врло доброг музичара одваја од изврсног. Иако готово непримећен иза велике Марлијеве фигуре то је и постигао извршивши огроман утицај на друге бубњаре тиме што им је приближио ритам Африке. Као и многе његове колеге и он је трагично настрадао, убијен је априла 1987. пред својом кућом у Кингстауну на Јамајци.

Слај Данбар („The Revolutionaries" и „Taxi Gang")

Човек који је својим талентом два пута изменио лице реге музике је Ноел Слај Данбар. Са својим нераздвојним партнером басистом Робијем Шекспиром током седамдесетих година инвентивном свирком допринео је популаризацији реге музике створивши утицајан правац. А онда, током осамдесетих, победио је вештачки бубањ „Линдрам", улио му душу и реге музици дао нове просторе.

Пит Де Фреита („Echo and the Bunnymen")

Године 1979. он је у групи „Echo and the Bunnymen" заменио ритам машину и помало униформисани звук групе отоплио, проширио и развио до те мере да је битно утицао на саставе као што су „U2", „Simple Minds" и „Waterboys". Два његова изузетна доприноса забележена су у песмама „Crocodiles" и „The Cutter". На жалост, 1989. године погинуо је на свом мотоциклу.

Тони Томсон („Chic")

Никад нисте чули за њега? Онда поново саслушајте Боувијеву „Lets Dance" или верзију песме „Some Like ih Hot" састава „Power Sttion".

То су готове лекције за сваког бубњара који држи до себе.

Топер Хидон („The Clash")

У својим најбољим данима представљао је срце које је покретало „Clash" мишиће. Управо је његов таленат повео групу од једноставног панк израза ка комплекснијем звуку. Откако се повукао, мало се о њему зна. Последње информације тврде да зарађује као возач комбија и повремено снима у студију за другоразредне саставе. Штета.

Ритам будућности
Алан Рени Рен

Рени („The Stone Roses")

Његово свирање на деби албуму групе било је крајње школско, али су га касније снимци попели у врх. Његов хумани коктел састављен од осећајности, спретности и мирноће довели су до перфектног ритма модерног бубњара. Потврдио је победу маште и инспирације над ритам машином. Шта се више може очекивати од човека сакривеног иза незграпних бубњева?

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

WHEN LOVE COMES TO TOWN

I was a sailor, I was lost at sea
I was under the waves before
love rescued me
I was a fighter, I could turn on
a thread
But I stand accused of the
things I've said

When love comes to town
I want to jump that train
When love comes to town
I want to catch that flame
Maybe I was wrong to ever let
you down
But I did what I did, before
love came to town

I used to make love under red
sunset
I was making promises I was
soon to forget
She was pale as the lace of her
wedding gown
But I left her standing before
love came to town

I ran into a juke joint when I
heard a guitar scream
The notes were turning blue
When i fell into a dream
As the music played I saw my
life turn around
That was the day before love
came to town

When I woke up I was sleeping
on the street
I felt the world was dancing
And I was dirt beneath their
feet

When I looked up I saw the
Devil looking down
But my Lord He played guitar
The day love came to town

I was there when they crucified
my Lord
I Held the scabbard when the
soldier drew his sword
I threw the dice when they
pierced his side
But I've seen love conquer the
great divide

Текст: Боно
Музика: „U2"
Изводе: „U2" и Б. Б. Кинг

КАДА ЉУБАВ СТИГНЕ У ГРАД

Био сам морнар, изгубљен
на мору
Био сам под таласима док
ме љубав није избавила
Био сам борац, могао сам и
да висим о концу
Али сам оптужен због онога
што рекох

Када љубав стигне у град
Хоћу да ускочим у тај воз
Када љубав стигне у град
Хоћу да ухватим ту ватру
Можда сам погрешио што
сам те икад напустио
Али учиних шта учиних, пре
но што је љубав дошла у
град

Водио сам љубав под
црвеним заласком сунца
Давао обећања и брзо их
заборављао
Била је бледа као чипка
њене венчанице
Али сам је оставио да стоји
пре но што љубав стиже у
град

Утрчао сам у бирцуз када
сам чуо да гитара вришти
Ноте су постајале тужне
Када сам тонуо у сан
Док је музика свирала
видех како ми се живот
премотава
То је било оног дана пре но
што љубав стиже у град
Када сам се пробудио био
сам на улици
Осетио сам да је свет играо

И био сам прашина под
њиховим ногама
Када сам погледао горе
видео сам ђавола како
гледа доле
Али мој Господ је свирао
гитару
Оног дана када је љубав
стигла у град

Био сам тамо када су ми
распели Господа
Држао сам касније када је
војник потегао свој мач
Бацио сам коцку када су га
приковали
Али сам видео како љубав
побеђује смрт

МУЗИЧКА ПОШТА

Ћао Забавниче,
Ми волимо групу "The Doors", па те молимо да нам кажеш где можемо да набавимо било коју књигу у којој се помиње ова група.

Наташа и Горан из Битоља

Нишка „Градина" објавила је 1989. године књигу „Америчка молитва" у којој се налазе песме и текстови Џима Морисона, воће ове групе. Избор и превод урадила је Драгана Машовић. Обратите им се на адресу: „Градина", Маршала Тита 38, Ниш. Биографију групе прошле године је објавио београдски "Art press" (Тадеуша Кошћушка 63). У књизи се налазе делови Шугерманове и Хопкинсове биографије Џима Морисона, интервјуи чланова групе и рецензије њихових концерата и албума из америчке штампе. Избор материјала, превод и сопствене коментаре у овој књизи урадио је Влада Матес.

ФАНТАСТИКА

Уредник др Зоран Живковић

Гери Брандлер

ШКЛОПОЦИЈА

Била је ружна и тешка и незгодна за ношење уз три крила степеница до моје собе. Црни гвоздени оквир био је изрован рђом. Када сам је спустио на писаћи сто, деловала је скроз погрешно – некако незграпна и излишна. Ни елегантна ни ефикасна као мој електрични портабл. Али, портабл ме је изневерио усред једне реченице и сада се налазио у Аловом сервису за оправку писаћих машина. Старинска црна машина служила је за изнајмљивање и Ал је, мада нерадо, пристао да ми је уступи. С обзиром на то да се приближавао рок за предају рукописа, нисам могао дозволити себи да изгубим један дан рада, па сам сео да опробам старудију.

Све дирке су функционисале, али су биле круте и некако стране мојим прстима. Када писац ради осам, девет часова на дан с неком писаћом машином, машина постаје продужетак његовог тела. Он не мора застајати и подсећати себе где се налази поништавач колона или на којој страни је табулатор. Изненадни прелазак на друкчију машину сличан је настојању да се научи коришћење неког вештачког уда. А коришћење ове издрндане старудије било је као да сте заменили руку гњечилицом за кромпир.

Књига на којој сам радио кад је мој електрични портабл затајио, имала је наслов „Опака жена из Фоксхолма". Било је то оно што се назива романом плантаже. Племенити робови и погани надзорници и мноштво ватрених жена. Вероватно не бисте препознали моје право име, али када пишем роман плантаже, ја сам Клариса Вајлд. Када пишем неку приповест о приватним детективима, ја сам Стив Дан. За љубавну романсу постајем Викторија Крофт. За научну фантастику... Али, већ сте се и сами досетили.

Када сам напустио колеџ, одлучио сам да напишем, ако већ не Велики Амерички Роман, онда бар неке универзалне истине које ће натерати људе да се пљесну по челу и узвикну: „Хеј, свеца му, ствари су баш такве како овде стоји!" То је било пре петнаест година. Сада пишем све могуће врсте књига за које Џери Стајн сматра да их може продати преко своје мреже јефтиних џепних књига. У реду, ја сам најамно пискарало. То ми обезбеђује хлеб насушни, а и боље је од канцеларијског диринчења. Бар ме тера да размишљам.

Старудија за изнајмљивање правила је тешки **клунка-чунка-чунк** звук уместо меког **тапи-тап** мог електричног портабла. Било је то као да сте са „мерцедеса" прешли на „трабант".

Затворио сам очи за тренутак и покушао да размишљам о „Опакој жени из Факсхелма". Призивао сам ватрене погледе, набубрела женска прса и револверске дуеле... а онда је све некако почело да бледи. Почео сам да куцам **клунка-чунка-чунк.** Бавио сам се довољно дуго списатељским послом да бих знао да не треба престати са писањем кад речи почну да кључају као пивска пена из кригле. Са неком врстом запрепашћености посматрао сам као се завршене шлајфне гомилају.

Око поноћи сам имао око стотину завршених шлајфни и одједном сам се осетио сувише уморан да бих држао очи отворене. Одвојио сам се од писаће машине и отишао у кревет.

Следећег јутра прсти су ми били рањави а зглавци ме болели од ударања о круте старе дирке. Припремио сам шољу инстант кафе, извадио једну бајату крофну из фрижидера и сео да прочитам оно што сам написао.

Са запањеношћу сам установио да су плантажа из Фоксхолма и њена локална опака жена прохујале са вихором. Нисам могао да пронађем никакву ватрену љубавницу, никаквог смелог коцкара на речним бродовима, никакве горде али одане црнкиње дојиље.

Било је то моје дело. Препознавао сам га по ликовима људи из мог живота. Постоје догађаји и идеје и осећања који су само моји, али су овде били описани на један начин на који ја то никада не бих учинио. Ствар је изгледала безнадежна. Није било бурних сексуалних сцена. Није било чак ниједне поштене туче. Читавих стотину страница без уздрхталих дојки или ознојених бутина. О чему ли сам размишљао исписујући те странице? Одгурнуо сам у страну нагомилани рукопис и посегнуо за новим араком папира. Морао сам стрпати опаку жену из Фоксхолма с неким у кревет, и то хитно.

Огласило се звонце са капије зграде. За тренутак сам дошао у искушење да га игноришем. Већ сам изгубио један дан и нисам могао дозволити себи да трајним време с посетиоцима. Звонце се поново огласило. До врага, помислих, нисам још ни отпочео па зашто да не видим ко је то. Ако се не одазовем размишљању о томе читав дан, а то ће ми разбити концентрацију. Пришао сам зиду и приљубио уста уз микрофон.

– Да?

– Морам да разговарам с тобом.

Био је то глас мог литерарног агента, Луа Фројнда. Чињеница да је он лично обилазио своје малобројне клијенте пружиће вам јасну представу о томе колико је био успешан. Уздахнуо сам и притиснуо дугме које је откључавало врата у приземљу.

Лу је устрчао уз степениште а затим низ ходник доскакао до моје собе. Живео је животом човека кога напољу чека такси са укљученим таксиметром.

– Колико си поглавља „Фоксхолма" успео да направиш? – рекао је, трепћући јаросно. – Џери Стајн је одлучио да скрати рок за издавање и ја сам рекао да ћу донети све што си написао.

– Нисам урадио онолико колико сам се надао. Моја писаћа машина се покварила и морао сам је однети у сервис.

Он показа палцем према машини на мом писаћем столу. – Шта ти је ово... мешалица за батон?

– Па, могла би се и тако назвати. Ја не радим добро с непознатим машинама, а непознатију од ове још нисам видео.

Лу ме није слушао. Прелиставао је рукопис који сам откуцао претходног дана, трепћући док је на прескок ишчитавао шлајфне.

– Шта је ово?

– Нешто са чиме сам се јуче замлаћивао.

– Стотину шлајфни замлаћивања?

– Одмах ћу се бацити на „Фоксхолм" и већ сутра ти дати нова поглавља, је л' важи?

– Аха, аха, али сада ћу ово понети са собом.

– Шта ће ти? Стајну се и тако неће допасти.

– Имаш ли ти поверења у мене, или немаш?

– У реду, имам поверења.

Лу је стрпао рукопис у фасциклу и изјурио кроз врата. – Доћи ћу поново код тебе – довикнуо ми је са одмориште.

Остатак преподнева провео сам погрбљен на столици, говорећи себи да морам прионути на посао. Старудија за изнајмљивање чучала је на столу, ружна и оптужујућа, испуњавајући ме осећањем кривице. Позвао сам телефоном Ала у сервису и он је почео да зановета нешто о томе како је претрпан послом и како ће можда проћи неколико дана пре него што стигне да среди мој електрични портабл. Издрао сам се на њега и рекао му да морам да платим рачун лекара моје мајке, али он је остао мртав-хладан.

Поражен, сео сам поново пред старудију и уденуо у њу нови лист папира. Зурио сам у празни бели арак, покушавајући да се присетим како би, до ђавола, изгледала моја хероина Фоксхолма: коса бакарне боје, вероватно, млечнобела кожа, дуге ноге, бујне груди. Описао сам је у десетак књига, могао бих дати њен опис чак и док спавам. Али, из неког разлога, нисам успевао да набацим речи на папир.

Тресnуо сам шаком по тастатури и направио гужву од међусобно збијених слова. Док сам их раздвајао и псовао, огласило се звонце на капији.

Био је то поново Лу Фројнд. Притиснуо сам дугме за отварање врата и неколико секунди касније он је дојурио уз степениште. Проједрио је поред мене у собу, трепћући очима као суманут. Тресnуо је о сто дењак фотокопираних шлајфни.

– Имаш ли још?

– Ух, овај, не. Управо у мислима разрађујем наставак приче о Фоксхолму.

– Батали Фоксхолм. Потребно ми је још стотинак страница овога што си ми управо дао и могу ти обезбдити уговор.

– Не мислиш ваљда озбиљно да је Стајн то откупио?

– Стајн? – Помислили бисте да никада раније није чуо то име. – Ко пита Стајна и његове петпарачке џепне књиге? Оно што сам успео да ти извучем јесте уговор са Хочнеровом издавачком кућом и све што уз то иде – серијализација, клубови читалаца, репринт у меком повезу. Они хоће да од тебе начине звезду.

Зурио сам у малог агента, трепћући заједно с њим.

– Никада у своме животу нисам имао срећу да ми се књига штампа у тврдом повезу.

– Никада раније ниси ни написао овако нешто. Зашто ми ниси рекао да си талентован?

Пустио сам да то прође без коментара и рекао Луу да ћу одмах прионути на посао. Када је он отишао, сео сам и почео да читам фотокопиране шлајфне које сам откуцао претходног дана. По чему се ово разликовало од било чега што сам раније написао? Овде су људи напросто радили ове или оне ствари и испреплитали своје животне судбине без патоса или мелодраме, а ипак се нешто дешавало. Каже се да је писац слаб судија свог дела, али ја сам одједном схватио шта је то било друкчије у погледу овог списатељског дела. После петнаест година измишљања ликова и извештачених прича, најзад сам написао нешто стварно. Свака реч на тих стотину страница била је искрена, ваљана и истинита. После петнаест година зној ења над глупостима, нашао сам себе.

Заузео сам место испред старудије за изнајмљивање и опустио прсте. Читав мој живот постаће друкчији после данашњег дана. Неће више бити Стајнових брошираних џепних књига са дречавим корацима и будаластим псеудонимима.

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

Од сада, бићу писац врхунског ранга. Почасно место у Брентановом књижарском излогу.

Разговори на телевизији, исписивање аутограма, реклама у угледном магазину „Пипл". Новац.

Зазвонио је телефон. Ал из сервиса јављао је да је поправио мој електрични портабл. Још један добар предзнак. Отпочећу своју нову каријеру са сопственом писаћом машином. Рекао сам Алу да ћу сићи одмах да је подигнем.

Два дана касније стајао сам поред писаћег стола Луа Фројнда док је он прелиставао нове шлајфне.

– Ти ме завитлаваш, је ли? – рекао је. – Изводиш некакву неукусну шалу.

– Не разумем...

Он тресну полеђином шаке о гомилу шлајфни испред себе. – Овај... овај дрек! Петпарачки ликови, отрцан заплет, дијалог из стрипова. Где је ту лепота? Осећајност? Истина, забога милога?

– То је иста ствар која ти се ономад допала.

– Ђавола иста. Ово је... ово је нешто за Церија Стајна. Врхунски шунд.

Ви сте већ поодавно наслутили у чему је ствар, али мене је штошта притискало и нисам све до тог тренутка схватио шта се десило. Не **како** се десило, али то није ни било важно. Напросто ми је постало јасно да се морам поново домоћи оне шклопоције.

Ал ме је зачуђено погледао када сам улетео у његову радњу и закрештао: – Машина коју си ми позајмио пре неки дан. Сећаш ли се?

– Наравно. Велики стари диносаурус. Такве се више не производе.

– Хоћу да је купим.

– Ти ме баш обараш с ногу.

– Шта хоћеш да кажеш?

– Годинама сам држао ту зарђалу старудију на полици у стражњем делу радње. А ове седмице понестало ми је машина за изнајмљивање, па сам морао и њу да изнајмим, и то двема муштеријама. И обојица желите да купите ту проклетињу.

– Обојица?

– Аха. Тек што си је ти вратио, изнајмио сам је поново неком момку из Вилица. Неколико сати касније он се вратио и рекао да ће ми за њу платити двадесет долара, а као приде дати још и своју машину.

– И ти си му је продао?

– До ђавола, јесам. Та старудија није вредела ни десет долара.

– Кажеш, неки момак из Вилица. Да ли се сећаш његовог имена?

– Не. Очигледно још један од оних назови писаца. Зар је важно како се зове?

Не, није било важно. Ионако ћемо убрзо сви сазнати име тог момка.

SF мозгалица и Поларис налазе се на страни 54

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

Ваш је задатак да поред решења сами уписујете црна поља. Број у загради показује колико их има у поједином реду.

ВОДОРАВНО: 1. Певачица са слике – Бара, локва (1), **2.** Загртање – Пласт сена или сламе (1), **3.** Журналисти – Неман, аждаја (1), **4.** Пркос (мн.) – Справа (1), **5.** Наш сликар и графичар, Владимир – Чисто, крто месо (1), **6.** Јунаци под Тројом, Ајакси (0), **7.** Ауто-ознака за Сарајево (3), **8.** Ознака за електрон – И слично (скр.) (1), **9.** Попис, списак (0), **10.** Име америчке глумице Вилијемс (0), **11.** Штула (0).

УСПРАВНО: 1. Име и презиме наше најбоље тенисерке (0), **2.** Самртни ропац – Јадранско острво (1), **3.** Стовариште дрва – Једнака, истоветна (1), **4.** Запаљење ува (мед.) – Одрезак, шницла (1), **5.** Италијански аутомобилист, Сандро – Руско женско име, Лариса (1), **6.** Име смучарке Завадлав (2), **7.** Наш глумац, Милан (1), **8.** Ознака за метар – Град у Белгији, Иперн (1), **10.** Општинска подручја (0), **11.** Део опреме за коња (0), **12.** Име књижевнице Кристи (0).

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												

ЛАВИРИНТ

Пронађите пут кроз овај лавиринт!

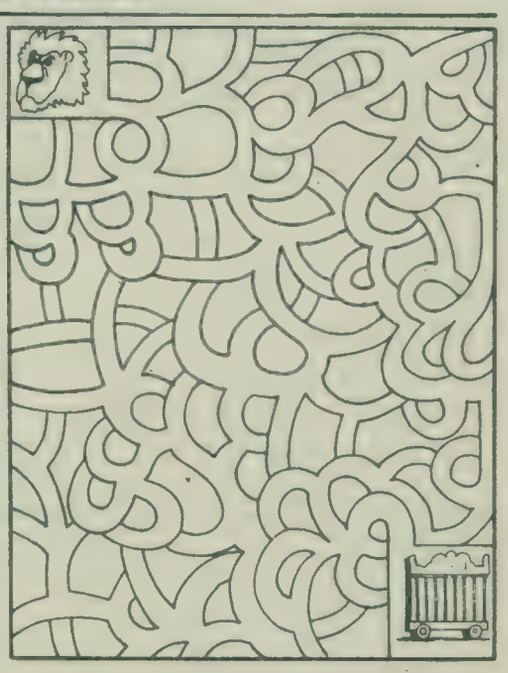

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

Иако су врхови крошњи краљевство летеће веверице она своје скокове, дуге и стотину метара, изводи само ноћу кад њени непријатељи спавају

Кад се на влажне шуме Јаве спусти ноћ, један од становника густих крошњи, летећа веверица (Petaurista elegans) спрема се да обави своје свакодневне послове – прикупи лишће и плодове који спадају у њен јеловник, то све поједе и, наравно, добро пази да не буде поједена. С великом предострожношћу она промаља њушку из удубљења у стаблу у коме, иначе, проводи дан у спавању. Крупним очима кружи и испитује околину. Када се увери да јој не прети никаква опасност, излази из скровишта, још мало оклева, па изненада појури на врх крошње, а онда, с висине од тридесетак метара скаче у мрак, шири ноге и претвара се у крзненог змаја. Ова веверица, додуше, нема крила већ кожне наборе који се пружају са стране, од предњих до задњих ногу, и омогућавају јој да једри. Дугачак реп с перастим длакама држи испружен, право иза себе и спуштајући га и подижући њиме вешто крмани. На овај начин веверица прелети и стотину метара што представља подвиг међу сисарима способним да једре. А чим се приближи платформи за спуштање, то јест, грани дрвета, животиња савија леђа и ноге, једра јој се надувају, она постаје нека врста падобрана и тако се лагано дочекује на ноге. Затим „склапа" једро, па супервеверица постаје обична, као и свака друга.

Лак плен

Заиста се може рећи да су врхови прашумских крошњи краљевство летеће веверице. По њима она скаче и лети а да никада не крочи на земљу где је иначе вребају разне опасности. Али, иако ова животиња величине мачке уз мали утрошак енергије као од шале језди прашумом, она се у оваква путовања не упушта пречесто. Зато зоолозима није баш лако да је пронађу или сниме њене летове. Јер, док је у ваздуху, она је свесна да може постати лак плен неке грабљивице, а тада јој нема спаса. Зато своје скокове изводи само ноћу кад њени непријатељи спавају. Дан проводи у рупи коју је удобно наместила и обложила лишћем. У њој одгаја и младунце о којима брине све док се потпуно не осамостале и док их не научи техници ноћног летења.

Овај вешти једриличар не среће се само у шумама Јаве. Блиски рођаци летеће веверице живе и у шумовитим подручјима Северне Америке, у Европи, јужно од Скандинавије и Британије као и у читавој Азији јужно од Хима-

СКОК С КРЗНЕНИМ ПАДОБРАНОМ

лаја, у Индији, на Цејлону, Индокинеском подручју и индонежанским острвима.

„Клуб једриличара"

У азијским шумама једриличарство је прилично распрострањено међу становницима врхова крошњи. Међу њима су и сисари, и гмизавци и водоземци. Свима је заједничко то што имају кожне наборе који им омогућавају дуге скокове и једрење.

Један од пионира међу кичмењацима у оваквом начину кретања живео је још пре 200 милиона година. Био је то гмизавац текодонт који је на леђима имао дугачке лепезасто распоређене крљушти. У данашње летеће гмизавце спада, рецимо и комшија летеће веверице, врста гуштера агаме. Ова животињица дугачка десетак центиметара сасвим је неупадљива и обична кад мирује. Али када рашири своје широке мембране прекривене крљуштима претвара се одједном у џиновског лептира наранџасто-црних крила и лети по двадесет метара.

У „клуб једриличара" учлањен је и летећи гекон или боље речено гекон падобранац. Кад он скочи са стабла високог преко шест метара, на земљу се спушта меко и лако захваљујући кожним наборима који износе половину укупне ширине његовог тела.

У овим областима чак и жабе једре. На пример, малајска жаба може уз помоћ мембрана између прстију и на боковима да прелети и по петнаест метара, док такозвана „летећа змија", честа у шумама Мадагаскара, тако вешто једри као што и плива и пење се уз дрво. Она у ваздуху постаје прави летећи ћилим који се полако спушта на земљу чак седамдесет метара даље од места полетања.

Скок од триста метара

Убедљиво највештији од свих једриличара је такозвани мајмун с псећом главом, животиња нешто мало већа од зеца али зато много лакша од њега (тежи око килограм и по). Он цео живот проводи на дрвећу и снабдевен је кожним наборима обраслим длаком, као неким падобраном који се пружа од врата преко предњих и задњих шапа до репа. Када он скочи са дрвета и рашири ноге једри по триста-четиристо метара не губећи висину.

И не само у Азији, већ и у Аустралији постоји читава група торбара способних да једре – то су фалангериди. Најраспрострањенији је такозвани жутотрби једриличар или шећер веверица, али међу њима предњачи велики једрилац који кад полети личи на [illegible].

У шумовитим подручјима Африке, опет, живе такозвани мишеви једриличари, веома слични веверици, који у тим областима и заузимају место летеће веверице.

И ми Европљани имамо летећу веверицу. То је мала Pteromys volans која насељава шуме северне и источне Европе.

У сваком случају, иако постоји читав низ животиња способних да једре, једини прави летачи сем птица су слепи мишеви.

Припремила ***В. Минић***

Уређује: Вито Недељковић

Од васпитача психолог

Може ли после завршене друге године више педагошке академије за васпитаче да се упише трећа година психологије? Наведите и све услове за упис.

МАЈА
Смедеревска Паланка

Најпотпунији одговор на твоје питање добићеш на Катедри за психологију на Филозофском факултету у Београду, Ул. чика Љубина бр. 20. Обрати им се телефоном. Њихов број је 639-222, локал 111. Позивни број за Београд је 011.

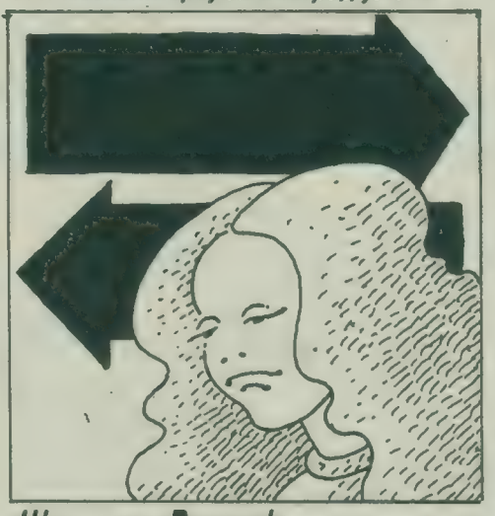

Шекспир у Венецији

Радњу своје трагедије „Млетачки трговац" Шекспир је сместио на најпознатијем венецијанском мосту Риалто, на Каналу Гранде. Да ли се стварно на том мосту обављала трговина?

ВЈЕРА Р.
Котор

Најпознатији венецијански мост Риалто на Каналу Гранде пројектовао је Антонио да Понте, прављен је од 1580. до 1592. године. Он је свом пројекту дао необичан облик, јер није желео да омета пролаз тешких галија, па га је уздигао у средњем делу. Из тог разлога одређена је и његова висина изнад воде. Мост је истовремено и део улице која се њиме прекидала и настављала. Отуда и све оне радње на њему у којима се продавала најлуксузнија роба доступна само људима дубоког џепа. У неким од тих радњи продавала су се и сликарска платна и боје. И славни сликар Тинторето, мајстор минијризма, куповао је прибор у овим радњама на мосту Риалто.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

БЕЛА УКРШТЕНИЦА – ВОДОРАВНО: Мадона, млака, огртање, стог, новинари, ала, инати, апарат, Кирин, кртина, Ајаси, са, е, и сл, листа, Естер, штака.

– Добитници награда у игри „Забавников лавиринт"

НОВИХ 100 ЛЕГО НАГРАДА ЗА ПАМЕТЊАКОВИЋЕ

У присуству комисије НИП „Политика", у понедељак, 11. новембра 1991. године, извучене су награде Забавниковог лавиринта бр. 2.

Добитници награда су:

1. TECHNIC КОНТРОЛНИ ЦЕНТАР (8094): МИЛИЦА ЂОКИЋ, Змај-Јовина 116, 21220 Бечеј; ВЛАДАН КРСТИЋ, 1. маја II прилаз, лево бр. 8, 11130 КАЛУЂЕРИЦА.
2. ЕЛЕКТРИЧНИ ЛЕГО ВОЗ: (7722): СУЗАНА ЈЕЛЕНКОВИЋ, село Јелашница, 19345 Доње Зуниче; МИЛОШ ЈУГОВИЋ, Ранка Миљића 63/14А, 11211 БОРЧА.
3. ЛЕГО ВОЗ (7715): ДЕЈАН ЈОВИЋ, Рибарска 13, 21480 Србобран; ЈОЖЕФ ШАНДОР, Арањ Јанош 64/А, 23206 МУЖЉА.
4. TECHNIC КАМИОН (8850): НИКОЛА МАРИНКОВИЋ, О. Жупанчича 7/8, 11070 НОВИ БЕОГРАД; МИЛОШ УРУКАЛО, Топличка 15/19, 18430 КУРШУМЛИЈА; ЈЕЛЕНА МИЛОЈКОВИЋ, Норвежанска 48, 16000 ЛЕСКОВАЦ; ИВАН МИХАЈЛОВИЋ, Војвођанска 7/12, 36210 ВРЊАЧКА БАЊА; СВЕТОЗАР ЗОРБИЋ, Милана Узелца 23/3, 11080 ЗЕМУН; НИКОЛА МАЧКИЋ, С. Ковачевића 39 11400 МЛАДЕНОВАЦ.
5. ПРОТИВПОЖАРНИ БРОД СА ХЕЛИКОПТЕРОМ (4031): МИША СТАНКОВИЋ, Б. Поље 2/15, 19210 БОР; СЛОБОДАН АТАНАСИЈЕВИЋ, 7. јули 16/17, 18300 ПИРОТ.
6. РЕЛИ ВОЗИЛО (5550): ПЕТАР ВОЈИНОВИЋ, Босанска 24, 11211 БОРЧА; ДАЈАНА НИКОЛИЋ, село Трибороде, 12222 БРАНИЧЕВО.
7. ОБАЛСКА ПАТРОЛА СА ГЛИСЕРОМ (6353). БОЈКИЦА СИМОНОВИЋ, Рајићева бр. 9 18000 НИШ; ИТАНА МИЉАНИЋ, Мишарска 4А, ст. 10, БЕОГРАД; МЛАДЕН МИЛОШЕВИЋ, Бирчанинова 21, КРУШЕВАЦ; ДРАШКО ГОМБАЦ, Београдска 15/16, 26000 ПАНЧЕВО; БРАНИСЛАВ ЈОВАНОВИЋ, Бездански пут бб, 25000 СОМБОР; БОЈАН ЈОКИЋ, Иштвана Лакија 20, 11030 БЕОГРАД; ИГОР НИЧЕВСКИ, Пере Поповића Аге бб, 26300 ВРШАЦ; ИВАН ЈАКОВ, Змај-Јовина 71, 26300 ВРШАЦ; ПАЛ ТЕРЕК, Балзакова 59, 21000 НОВИ САД; ВЛАДИМИР МИЛЕТИЋ, Браће Радуловић бр. 35, 35000 СВЕТОЗАРЕВО; РАНКО ЛИСУЛ, Угљеше Терзина 16, 23300 КИКИНДА; МАРКО ПАВЛОВИЋ 11. октобар бб, 35230 ЋУПРИЈА; ГОРАН КОВАЧЕВИЋ, Устаничка 154, БЕОГРАД; ЖАРКО ТОПАЛОВИЋ, Мостарска 3/14, ЧАЧАК; НЕМАЊА ЗЛАТАНОВИЋ, Јесењинова 10/17, 34000 КРАГУЈЕВАЦ; БОЈАН ОЛАЈЏИЛА, Ђуковачки кут 12, 11080 ЗЕМУН; МИЛАН РАДОЊИЋ, Зеке Буљубаше 17, 18000 НИШ; СРЂАН ЛУКИЋ, Железнички ред 10, 23261 ЛУКИЋЕВО; ЈАНКО МИШКОВИЋ, Рајка од Расине 19, 11070 БЕОГРАД; ДОБРИЛА НОВАКОВИЋ, Перистерска 5, Корићани, 34000 КРАГУЈЕВАЦ.
8. „МРАЧНА ГРМЉАВИНА" (6679): МИЛОШ САЛАПУРА, Сарајевска 4, 26000 ПАНЧЕВО; ЕДВАРД ХАЛУПА, Масарикова 27, 26215 ПАДИНА; АЛЕКСАНДАР ТОМИЋ, Пикулина 66/1, 35250 ПАРАЋИН; МИЛИЦА МАСЛОВАРИЋ, Н. Љубибратића 25, 81340 ХЕРЦЕГ-НОВИ; ИВАН ЂОРЂЕВИЋ, Н. Ђурић 16, 16000 ЛЕСКОВАЦ; АЛЕКСАНДАР ОБРЕНОВИЋ, Радних акција 67, ЖЕЛЕЗНИК; ВЕЉКО КОВАЧЕВИЋ, 9. бригаде 3/8, 19210 БОР; ДАРКО ХАЏИЋ, село Главица, 35250 ПАРАЋИН; МИРО ЗОРБОСКИ, Војводе Танкосића 5/27, 18000 НИШ; ДЕЈАН БРКИЋ III булевар 28/95, 11070 НОВИ БЕОГРАД.
9. САФАРИ КАМИОН (6672): МАРКО АНДРИЋ, Синђелићева, сол. 3, ст. 34, 14000 ВАЉЕВО; НИКОЛИНА РИСТЕСКА, Пут АВНОЈ-а, 77215 РИПАЧ.
10. КАМИОН ЗА ПОПРАВКЕ (6671): СЛАЂАНА МИЛОСАВЉЕВИЋ, Коњевићи, 32212 ПРЕЉИНА; СТАНИСЛАВ ЖУЊИЋ, Ужичка 58, 11000 БЕОГРАД.
11. ГРАДСКИ АУТОМОБИЛ (6530): ЗОРАН ВУЈИЋ, Бул. ЈНА 73, 11223 БЕЛИ ПОТОК; ВЛАДИЦА ЈОВАНОВИЋ, Ж. Ј. Шпанца 2/3, 17500 ВРАЊЕ; НЕНАД МИЛЕНКОВИЋ, Дом културе бб, 16203 ВУЧЈЕ; ЈЕЛЕНА ПАНТЕЛИЋ, Вишеградска 15, 14220 ЛАЗАРЕВАЦ; ДИМИТРИЈЕ ПУШКАРЕВИЋ, Стапарски пут Д1, I/20, 25000 СОМБОР; СРЂАН КОПРИВИЦА, 5. пролетерске 29, 21460 ВРБАС; ЕНЕС ЕФОВИЋ, Луке Бољевића 2, 81000 ТИТОГРАД; ИВАНА ЂУРИЋ, Сремска 32, 15000 ШАБАЦ; ЗЛАТКО СТОЈЧИЋ, Гунцате, Прокић крај 390, 11460 БАРАЈЕВО; ДАЛИБОР БАЧИЧИН, Маршала Тита бб, 23208 ЕЛЕМИР.
12. МИКРОЛАКИ КАМИОН (6529): ВЛАДИМИР ШТРБАЦ, 14. октобра 14, 12220 ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ; ЗОРАН ВУЧКОВИЋ, М. Горког 20, 26000 ПАНЧЕВО; МИРА РИБАЋ, Војводе Степе 14, 35230 ЋУПРИЈА; МИЛЕНА КУРБАЛИЈА, Београдски кеј 43/32, 21000 НОВИ САД; ИВАН КОСОВИЋ, Пора 104, 31000 УЖИЦЕ; МИЛЕНА ПЕТРОВИЋ, Стевана Тиквичког 23, 24000 СУБОТИЦА; НЕНАД ИЛИЋ, Копецкова 17/3 19350 КЊАЖЕВАЦ; БОРО МИРОСЛАВ, Змај-Јовина 5, БЕОГРАД; АНТОНЕЛА БОРАС, Светог Саве 13/20, БЕОГРАД; ДАВОР МАРЈАНОВИЋ, Раје Врачарића 12/14, 37000 КРУШЕВАЦ.
13. „ФОРМУЛА 1" (6526): МИЛОШ ТОМИЋ, Романијска 41/а, 23212 РАВНИ ТОПОЛОВАЦ; МИКИ КЉАЈИЋ, И. Л. Рибара 32, 25221 КЉАЈИЋЕВО; СРЂАН ЧАРУБЏИЋ, Матије Ђуџи 31/5, 22000 Сремска МИТРОВИЦА; САНДРА ЛАЗУКИЋ, Р. Домановића 58, 21000 НОВИ

Желим возачку дозволу

Имам 17 година и једну велику невољу. Пре седам година повредио сам лево око и због тога био на операцији. Али, упркос њој, вид ми је знатно смањен: левим оком готово ништа не видим, носим контактна сочива али ни она ми не помажу. Пошто желим да полажем возачки испит занима ме да ли ће ми слаб вид отежати полагање.

Д. РАНКОВИЋ
Обилићево

Прописи захтевају да сваки возач буде здрав. То, поред осталог, значи да мора добро да види и чује. Да ли кандидат испуњава ове услове утврђује лекарска комисија и зато ти саветујемо да се њој обратиш. Уколико она утврди да твој вид није оштећен у великој мери и изда ти одговарајуће уверење, моћи ћеш да оствариш своју жељу и да се упишеш у неку ауто-школу. Међутим, ако комисија установи да је твој вид превише оштећен, онда ти саветујемо да своју жељу заборавиш јер претпостављамо да ти је стало не само до твоје него и туђе безбедности, а она би у овом случају била и те како угрожена.

Милана Богић, Иве Лоле Рибара 87 а, 21410 Футог – 13 година, сакупља постере, украсна писма и честитке.

Марко Вуловић, Баричких бораца 78, 11500 Барич – 13 година, сакупља постере, воли музику, бави се спортом.

Љиљана Нинић, Франца Прешерна 1, 51000 Ријека – 11 година, воли музику, сакупља украсна писма, навија за Партизан.

САД; МАРКО ЂУРЧИЋ, Б. Кидрича а1 л3/5, 23000 ЗРЕЊАНИН; ВЛАДАН ИЛИЋ, Гостиварска 19, 18000 НИШ; ВЛАДИМИР ЈАНКОВИЋ, Црвени барјак, 4, 18230 СОКОБАЊА; МИЛОШ СТОИЉКОВИЋ, село Шанац, 37252 ЈАСИКА; МИЛОШ ДЕСПОТОВИЋ, Гочевска бб, 15316 БАЊА КОВИЉАЧА; БОЈАН СТЕВАНОВИЋ, Вишњички венац 9, 11000 БЕОГРАД.

14. ТРКАЧКИ АУТОМОБИЛ (6509): ЛЕКСАНДАР БАБИЋ, А. Францишковића 4, 24000 СУБОТИЦА; ИВАН СТЕФАНОВИЋ, Трг В. Дугошевића 32/13, 12240 КУЧЕВО; ГОРАН ПЕТРОВИЋ, Сарајевска 2, 26300 ВРШАЦ; МИЛИЦА МИЛОВАНОВИЋ, Карановачка 21/1 36000 КРАЉЕВО; ЖЕЉКО СТУПАР, Б. Жерајића 15/45, 11193 МИЉАКОВАЦ; НИКОЛА СИМИЋ, Росе Вилић 12, 22000 СРЕМСКА МИТРОВИЦА; ИГОР АЛАЦИЋ, ЈО Лајоша 63/19, 24000 СУБОТИЦА; НИКОЛА ЛУБУРИЋ, Баја Пивљанина 144/95, 81402 НИКШИЋ; ВЛАДИСЛАВ ПЕРГЕ, Давидовићева 11/52, 11300 СМЕДЕРЕВО; ДАЛИБОР СТОКУЋА, Славонска 11, 26000 ПАНЧЕВО.

15. ПОЛИЦИЈСКИ ЧИП (6506): МИЛОРАД ЋОСИЋ, Л. Рибара 11, 32300 ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ; ВЛАТКО ТОРБУК, Браће Тице 56, 21220 БЕЧЕЈ; ДАРКО ФАБЧИЋ, Ластина 13, 24105 СУБОТИЦА; ВЛАСТИМИР ГАВРИЛОВИЋ, Аласка 24, 11080 ЗЕМУН; МИЛАН ЈАНКОВИЋ, Ј. Ненадовића 13, 14000 ВАЉЕВО; ДУШАН ЈОВИЧИЋ, С. Папића 19, 11080 ЗЕМУН; ПЕТАР ЂОРЂЕВИЋ, Бул. ЈНА 102/III, БЕОГРАД; ГОРАН РАДОСАВЉЕВИЋ, 1. мај бр. 10, 35210 СВИЛАЈНАЦ; МУРИС КАРТАЛ, Милана Ивановића 4/8, 36350 РАШКА; ФИЛИП САВИЋ, Е. Кобашлића 12, 78000 БАЊАЛУКА.

РЕШЕЊЕ ЛАВИРИНТА БРОЈ 2

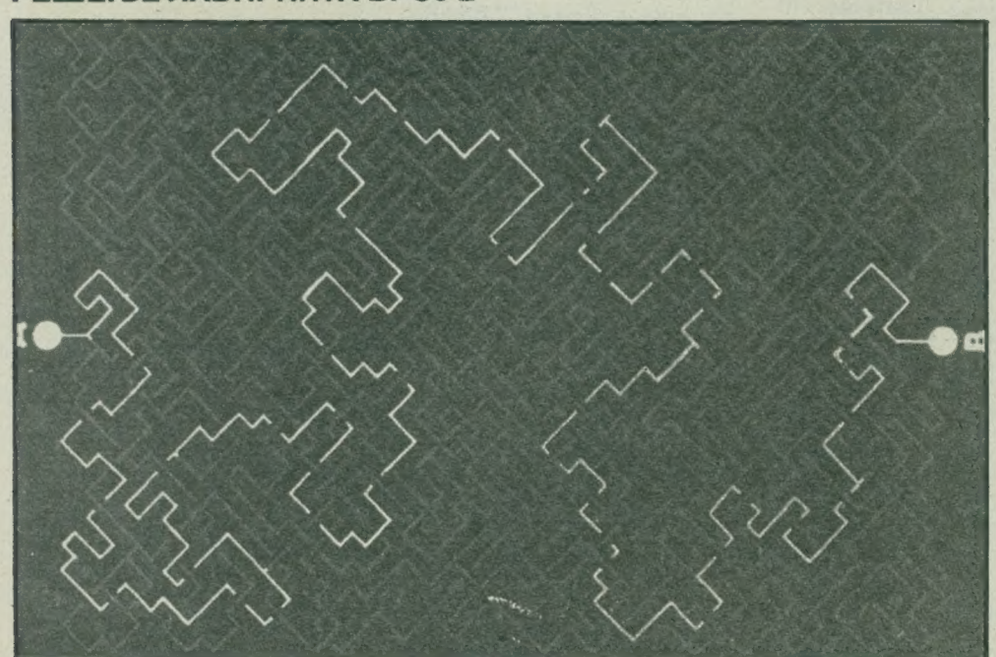

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2084

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 184,00 динара, тромесечна 552,00 динара, полугодишња 1.104,00 динара, годишња 2.208,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 368,00 динара, тромесечна 1.104,00 динара, полугодишња 2.208,00 динара, годишња 4.416,00 динара.
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	200.–
СР НЕМАЧКА	DEM	339.–
ШВЕДСКА	SEK	1.234.–
ФРАНЦУСКА	FRF	1.155.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	296.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Дионичарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана стварн, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

Мартин Гарднер

НЕЗГОДНЕ ПОШТАНСКЕ МАРКЕ

Када је Фило Тејт постао генерални директор поште у америчкој колонији на Марсу, указала му се прилика да испуни једну давну жељу. Најзад је куцнуо час, рекао је самоме себи, да издам серију поштанских марака чије би номиналне вредности биле тако одређене да су потребне највише три марке како би се добио збир раван било ком природном целом броју од један па до неке највише замисливе вредности за поштанску марку.

У то време је на Марсу поштанска марка, за писмо упућено између било које две куполе, стајала 1 долар. Најјевтиниja марка у серији коју је Тејт имао на уму морала је, очигледно да има исту такву вредност – дакле, 1 долар. Замислимо да се серија састојала само из две марке. Да би се задовољио Тејтов услов, њихове вредности морале би да буду 1 и 3. Лако је, наиме, разабрати да се коришћењем једне, две или три марке оваквих вредности може добити сваки број од 1 до 7.

1=1 3+1+1=5
1+1=2 3+3=6
3=3 3+3+1=7
3+1=4

Не постоје друге вредности двеју марака које могу да дају све бројеве од 1 до 7, односно оне више.

Није тешко решити проблем за серију од три марке. Показује се да су идеални бројеви 1, 4 и 5. Коришћењем једне, две или три марке ових вредности може се добити било која вредност од 1 до 15 долара.

Но, Фило Тејт не би био то што јесте да му се прва серија није састојала од четири марке. На оној од 1 долар налазио се смеђи портрет Едгара Рајса Бероуза, док су остале три показивале ликове Х. Џ. Велса, Реја Бредберија и Исака Асимова. Пажљивим бирањем, међу овим маркама различитих вредности, Тејт је успевао да добије све износе од 1 до 24 долара, при чему никада није користио више од три марке.

Које су вредности добиле марке са ликовима Велса, Бредберија и Асимова?

Једноставно, зар не? А можда вам неће изгледати тако када се будете латили решавања...

У сваком случају, плодови ваше SF оштроумности и домишљатости треба да стигну у редакцију „Политикиног Забавника" (11000 Београд, Македонска 29), са назнаком „За ЗАБАВНИКОВУ SF мозгалицу", најкасније до четвртка 12. 12. 1991. у писму или на дописници.

Десет читалаца који поред тачног одговора буду имали и среће приликом извлачења чека специјална награда коју додељује водећа домаћа библиотека научне фантастике ПОЛАРИС: једно од дела, по властитом избору добитника, из огласа библиотеке ПОЛАРИС. Зато је, поред решења, потребно да наведете и које бисте дело желели да вам ПОЛАРИС пошаље уколико вам срећа буде наклоњена, па баш ви будете извучени као добитник. Имена награђених објавићемо у „Забавнику" број 2090. који излази 17. јануара 1992.

Разуме се, не морате да чекате толико дуго, нити да се ослањате само на своју срећну звезду да бисте уживали у сјајним делима научне и епске фантастике, као и популарне науке, која вам нуди библиотека ПОЛАРИС. Већ данас можете попунити наруџбеницу и послати је на адресу ПОЛАРИСА и само неколико дана касније одважно ћете се отиснути на чудесна путовања у очаравајуће светове маште и будућности које вам отвара ова едиција...

ПОЛАРИС

позива вас да под најповољнијим условима набавите неки од великих жанровских хитова из наше три атрактивне едиције

Едиција научне фантастике ПОЛАРИС

1. Исак Асимов, САБРАНИ РОБОТИ, 800 дин.
2. Исак Асимов, ЧЕЛИЧНЕ ПЕЋИНЕ, 300 дин.
3. Исак Асимов, ГОЛО СУНЦЕ, 300 дин.
4. Исак Асимов, КРАЈ ВЕЧНОСТИ, 300 дин.
5. Исак Асимов /Роберт Силверберг, СПУШТАЊЕ НОЋИ, 400 дин.
6. Артур Кларк, ПАД МЕСЕЧЕВЕ ПРАШИНЕ, 350 дин.
7. Артур Кларк, 2001: ОДИСЕЈА У СВЕМИРУ, 300 дин.
8. Артур Кларк,2010: ДРУГА ОДИСЕЈА, 400 дин.
9. Артур Кларк, 2061: ТРЕЋА ОДИСЕЈА, 350 дин.
10. Артур Кларк, СУСРЕТ СА РАМОМ, 300 дин.
11. Артур Кларк /Џентри Ли, РАМА II, 450 дин.
12. Артур Кларк / Џентри Ли, ВРТ РАМЕ, 500 дин.
13. Артур Кларк, ГРАД И ЗВЕЗДЕ, 400 дин.
14. Артур Кларк /Грегори Бенфорд, С ОНЕ СТРАНЕ СПУШТАЊА НОЋИ, 500 дин.
15. Френк Херберт, БОЖАНСКИ ЦАР ДИНЕ (I–II), 500 дин.
16. Френк Херберт, ЈЕРЕТИЦИ ДИНЕ (I–II), 500 дин.,
17. Френк Херберт, КАПИТОЛ ДИНА (I–II), 500 дин.
18. Фредерик Пол, КАПИЈА, 450 дин.
19. Фредерик Пол, С ОНЕ СТРАНЕ ПЛАВОГ ОБЗОРЈА ДОГАЂАЊА, 550 дин.
20. Фредерик Пол, СУСРЕТ СА ХИЧИЈИМА, 600 дин.
21. Фредерик Пол, АНАЛИ ХИЧИЈА, 500 дин.
22. Фредерик Пол, КАПИЈСКО ПУТОВАЊЕ 450 дин.
23. Џин Волф, СЕНКА МУЧИТЕЉА, 400 дин.
24. Џин Волф, КАНЦА ПОМИРИТЕЉА, 400 дин.
25. Џин Волф, МАЧ ЛИКТОРА, 400 дин.
26. Џин Волф, ЦИТАДЕЛА АУТАРХА, 400 дин.
27. Џин Волф, УРТ НОВОГ СУНЦА, 500 дин.

Едиција епске фантастике РУНЕ

28. Клајв Баркер, УТКАНИ СВЕТ, 500 дин.
29. Кетрин Невил, ОСМИЦА, 500 дин.
30. Стивен Доналдсон, КОБ ПОГЛАВАРА КЛЕТНИКА, 500 дин.
31. Стивен Доналдсон, РАТ ЗЛОЗЕМЉА, 500 дин.
32. Стивен Доналдсон, МОЋ ОЧУВАЊА, 500 дин.
33. Стивен Доналдсон, РАЊЕНА ДОМАЈА, 500 дин.
34. Урсула Легвин, ЗЕМЉОМОРЈЕ, 600 дин.
35. Урсула Легвин, ТЕХАНУ, 300 дин.

Едиција популарне науке СФИНГА

36. Алберт Ајнштајн, МОЈА ТЕОРИЈА, 300 дин.
37. Алберт Ајнштајн, МОЈ ПОГЛЕД НА СВЕТ, 300 дин.
38. Исак Асимов, ЖИВОТ У СВЕМИРУ, 350 дин.

ВАНРЕДНА ИЗДАЊА

39. Зоран Живковић, ЕНЦИКЛОПЕДИЈА НАУЧНЕ ФАНТАСТИКЕ (I–II), 1200 дин.

НАРУЏБЕНИЦА

Овим се неопозиво претплаћујем на следеће књиге (навести редне бројеве одабраних наслова): _____

Обавезујем се да ћу уплату извршити у року од три дана пошто од издавача добијем поштанску упутницу попуњену на збирни износ наруџбенице.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ _____

ПОШТАНСКИ БРОЈ И МЕСТО _____

УЛИЦА И БРОЈ _____

ТЕЛЕФОН _____

Молимо да наруџбеницу попуните читко штампаним словима и да је пошаљете на адресу:

Библиотека ПОЛАРИС
др Зоран Живковић
Сењачка 32
11000 Београд

Сва остала обавештења можете, преко целог дана, добити на телефон: 011/562-304

BEOSOFT – *COMMODORE 64/128*

игрице за компјутер

BEOSOFT је фирма за продају програма за *Commodore* основана 1989. До сада нам је поверење поклонило преко 6000 чланова из целе Југославије. За квалитетну услугу и фер однос према купцима 1991. године смо по анкети часописа *Svet Kompjutera* проглашени за најбоље продавце програма. Поседујемо преко 3000 програма. Ово је део из наше понуде. Постаните и Ви наш члан!

ЦРТАНИ ФИЛМ	АУТО-МОТО ТРКЕ	ПОЧЕТНИЧКИ
АКЦИОНИ	ФИЛМСКИ ХИТОВИ	ПУЦАЧКИ
СВЕМИРСКИ	РАТНИ	СПОРТСКИ
ДЕТЕКТИВСКИ	БОРИЛАЧКИ	ИГРЕ СА ТОП-ЛИСТА
НИНЏЕ	ЛУНА ПАРК	НАЈБОЉЕ ИГРЕ ЗА Ц-64
ФУДБАЛ	ИГРЕ НА СНЕГУ	КОШАРКА
ЖИВОТИЊСКО ЦАРСТВО	ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1989
НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1990	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1991	ВЕСТЕРН
АВАНТУРИСТИЧКИ	ХИТОВИ ОКТОБРА	ХИТОВИ НОВЕМБРА
ХИТОВИ ДЕЦЕМБРА	ОЛИМПИЈАДА	ЕНГЛЕСКИ ФРАНЦУСКИ НЕМАЧКИ

НОВОГОДИШЊИ ПАКЕТ

СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА

НОВОГОДИШЊИ ПАКЕТ

ИЗАБЕРИТЕ 4 КОМПЛЕТА И ДОБИЋЕТЕ ЈОШ 4 БЕСПЛАТНО
(ОКО 300 РАЗЛИЧИТИХ ИГРИЦА)

Свака касета садржи упутство на нашем језику. Гаранција за све наше услуге је годину дана. Цена једног комплета износи 200 динара. ПТТ трошкове сноси купац. Пошиљку добијате за 3 – 4 дана и плаћате је поштару.

НАРУЏБЕНИЦА

ДА, овим неопозиво наручујем следеће комплете:

.....

.....

.....

име и презиме — место и поштански број

.....

улица и број — потпис

.....

BEOSOFT, П. ФАХ 25 11050 Београд 22
011-421-355
Радно време: од 08 до 21ч сваког дана и недељом и празницима

РЕКЛИ СУ...

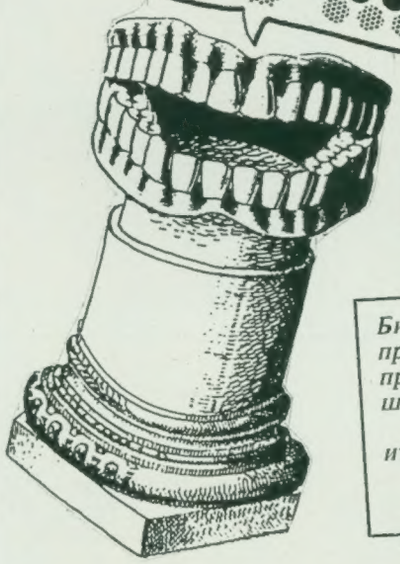

Са интелигенцијом је као са мермеладом. Што је мање имате, утолико више њоме премазујете.

Француска изрека

Библија нас учи да своје непријатеље волимо као своје пријатеље, вероватно зато што су они исти.

Виторио де Сика
италијански режисер и глумац
(1902-1974)

Председник не воли да има око себе полтроне који увек кажу „Да". Кад он каже „Не", сви ми кажемо „Не".

Елизабет Доул
сарадница бившег америчког председника Регана

Интуиција је способност да се нека ситуација у делићу секунде погрешно процени.

Хајнц Хилперт
немачки глумац и режисер
(1890-1967)

Сећања су као многе конзерве, лепо офарбана и због тога не баш сасвим нешкодљива.

Морис Шевалије
француски певач и глумац
(1888-1972)

Човек постаје болестан оног тренутка кад посумња у смисао и вредност живота.

Сигмунд Фројд
аустријски психоаналитичар
(1856-1939)

Ко не верује у чуда, тај није реалиста.

Давид Бен Гурион
израелски политичар
(1886-1973)

Људи који се одупиру искушењима само одлажу до суттра своју капитулацију.

Шарл-Морис де Талеран
француски државник
(1754-1838)

Наше жеље су весници способности које у нама леже.

Јохан Волфганг фон Гете
немачки песник
(1749-1832)

Ако је живот несрећан, тешко га је подносити. Ако је срећан, страшно је изгубити га. На крају се обоје своди на исто.

Жан де ла Брије
француски писац
(1645-1669)

Најоригиналније код сваког човека су његове мане.

Микеланђело Антониони
италијански филмски режисер
(рођ. 1912)

WALT DISNEY
МИКИ
А САДА, ДРАГИ ЉУБИТЕЉИ МУЗИКЕ...
АБЦ РАДИО
ШТА КАЖЕТЕ НА ОВУ МЕЛОДИЈУ?
АБЦ РАДИО
ХАМБУРГЕРИ
СА СИРОМ ШУНКОМ ПРШУТОМ ПЕЧУРКАМА
АБЦ РАДИО
НАДАМ СЕ ДА ВАМ СЕ ДОПАЛА ПЕСМА „ИСКОРИСТИ СВАКИ ТРЕНУТАК"!
АБЦ РАДИО
11-8
© 1987 The Walt Disney Company
All Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate